

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Procesně-praktické aspekty institutu
spolupracujícího obviněného a komparace
se slovenskou právní úpravou

Zpracoval: Mgr. Filip Šimek

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra trestního práva

Obor trestní právo

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Procesně-praktické aspekty institutu
spolupracujícího obviněného a komparace
se slovenskou právní úpravou

Zpracoval: Mgr. Filip Šimek

Plzeň 2018

Prohlášení

Autor předkládá k hodnocení svou rigorózní práci.

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci s názvem *Procesně-praktické aspekty institutu spolupracujícího obviněného a komparace se slovenskou právní úpravou* vypracoval zcela samostatně za použití pouze uvedených zdrojů v souladu s pravidly odborné vědecké práce.

Plzeň, prosinec 2018

Mgr. Filip Šimek

Poděkování

Tato rigorózní práce navazuje na témata nezmíněná v předcházející diplomové práci nebo z dále uvedených důvodů toliko naznačená. Mé pokračování ve zpracovávání problematiky spolupracujícího obviněného je umožněno i shromažďováním praktických poznatků z konzultací se zainteresovanými odborníky a dlouholetými praktiky trestního práva.

Na prvním místě opětovně velmi děkuji státním zástupkyním, státním zástupcům a administrativnímu personálu Krajského státního zastupitelství v Plzni za jejich čas a vstřícnost při výkonu mé praxe zaměřené na poznatky o fungování institutu spolupracujícího obviněného a o fungování soustavy státního zastupitelství, jejichž pomoc ve zcela mimořádné míře přispěla ke vzniku této rigorózní práce.

Za poskytnutou součinnost děkuji rovněž Krajskému soudu v Plzni, před nímž byly trestní věci spolupracujících obviněných projednávány. Připuštění mé přítomnosti na hlavních líčeních s jinak vyloučenou veřejností a další konzultace přispěly k pochopení institutu spolupracujícího obviněného a k obohacení této rigorózní práce o další praktické poznatky z trestní praxe.

Vzhledem k tomu, že určité citlivé poznatky o aplikaci institutu pocházejí i od útvarů policie, dovolím si obecně poděkovat Policii České republiky.

Dále děkuji i Generální prokuratuře Slovenské republiky a Úřadu speciální prokuratury Slovenské republiky za poskytnuté odborné materiály a podklady, jichž jsem využil v komparativní části této práce.

I ve své další publikační činnosti stále čerpám z nabytých vědomostí a osvojených zkušeností z Okresního státního zastupitelství ve Strakonici, jehož státním zástupkyním, státním zástupcům a administrativnímu personálu děkuji za čas věnovaný mně.

Za cenné připomínky, poznatky a vstřícný přístup děkuji JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D., odbornému asistentu katedry trestního práva Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni a advokátu v Plzni.

Poděkování patří též mé rodině a přátelům za podporu, pomoc, důvěru a neutuchající trpělivost, jichž se mi velkou měrou dostalo v průběhu celého studia i navazujícího výkonu právnického povolání.

Závěrem bych rád poděkoval za jazykovou korekturu PhDr. Květě Rysové, Ph.D.

„Podle § 178a trestního řádu Vás poučuji, že v tomto řízení o zločinu Vás může státní zástupce v obžalobě označit za spolupracujícího obviněného, jestliže mu oznámíte skutečnosti, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění takového zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo které pomohou zabránit dokonání takového zločinu, a zavážete se podat jak v přípravném řízení, tak i řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech, doznáte se k činu, pro který jste stíhán, přičemž nejsou důvodné pochybnosti o tom, že Vaše doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, a prohlásíte, že souhlasíte s tím, abyste byl označen jako spolupracující.“

Část vzorového poučení z protokolu o výsledku spolupracujícího obviněného

Obsah

Úvod.....	1
1 Obecné postupy předcházející naplňování § 178a trestního řádu.....	8
1.1 Úvodní poznámky k podmínkám označení za spolupracujícího obviněného [§ 178a odst. 1 a 3 trestního řádu].....	8
1.2 Procesní postupy před označením za spolupracujícího obviněného.....	11
1.3 Nebezpečí zmaření účelu trestního řízení, procesní taktika orgánů přípravného řízení.....	16
1.4 Žádost obviněného o provedení jeho výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu nebo o označení za spolupracujícího obviněného.....	23
2 Podmínky podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného [§ 178a odst. 2 trestního řádu].....	25
2.1 Překážky upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného (negativní podmínky).....	26
2.2 Tzv. nezbytnost upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného (pozitivní podmínky).....	31
2.3 Včasnost podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného.....	37
3 Výslech (spolupracujícího) obviněného [§ 178a odst. 3 trestního řádu]....	41
3.1 Úvodní poznámky k výslechu (spolupracujícího) obviněného.....	41
3.2 Monologová a dialogová část výslechu (spolupracujícího) obviněného.....	45
3.3 Úkony protokolace výslechu (spolupracujícího) obviněného.....	47
3.4 Typy výslechu (spolupracujícího) obviněného.....	50
3.5 Podmíněně obligatorní povaha provedení výslechu (spolupracujícího) obviněného.....	55
3.6 Povaha a důsledky vedení výslechu (spolupracujícího) obviněného státním zástupcem.....	56
3.7 Kriminálně-psychologické aspekty výslechu (spolupracujícího) obviněného.....	59
4 Činnost a role soudu ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému v trestním řízení.....	69
4.1 Vázanost soudu označením za spolupracujícího obviněného.....	69
4.2 Důkazní hodnota výpovědi spolupracujícího obviněného.....	71
4.3 Nerespektování označení za spolupracujícího obviněného soudem.....	76
4.4 Specifika dokazování v řízení se spolupracujícím obviněným.....	79
5 Činnost a role obhájce spolupracujícího obviněného v trestním řízení ...	84
5.1 Problematika nutné obhajoby spolupracujícího obviněného.....	84
5.2 Obhajovací zájmy spolupracujícího obviněného.....	86

5.3	Úkoly obhájce v předprocesním vyjednávání o označení za spolupracujícího obviněného.....	88
5.4	Kolizní dualita zájmů obviněných	91
6	Spolupracující osoba podle slovenského trestního řádu	93
6.1	Motivační a trestněpolitická východiska slovenského zákonodárce.....	93
6.2	Právní povaha slovenské právní úpravy tzv. spolupracující osoby	95
6.3	Podmíněné zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného [§ 218 a § 219 slovenského trestního řádu]	101
6.4	Dokazování výpovědí tzv. spolupracující osoby ve slovenském trestním procesu.....	108
6.5	Právní beneficence pro tzv. spolupracující osobu ve slovenském trestním procesu.....	111
7	Úvahy de lege ferenda.....	114
	Závěr.....	116
	Summary	121
	Seznam použitých zdrojů.....	124
	Odborné publikace	124
	Komentářová literatura	125
	Právní předpisy a další primární zdroje	126
	Sborníky.....	127
	Časopisecká literatura	129
	Soudní rozhodnutí.....	131
	Důvodové zprávy	136
	Internetové zdroje	136
	Ostatní.....	137
	Přílohy	VIII
	Příloha č. 1 – vzor protokolu o výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu.....	VIII
	Příloha č. 2 – vzor záznamu o dočasném odložení vznesení obvinění podle § 205 odst. 1 slovenského trestního řádu.....	XIV
	Příloha č. 3 – vzor pokynu prokurátora ke vznesení obvinění podle § 205 odst. 3 slovenského trestního řádu	XVI

Úvod

Tématem předkládané rigorózní práce jsou „*Procesně-praktické aspekty institutu spolupracujícího obviněného a komparace se slovenskou právní úpravou*“.

Autor touto prací tematicky navazuje na svou diplomovou práci obhájenou v akademickém roce 2017/2018 na katedře trestního práva Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni, jež nese název „*Institut spolupracujícího obviněného*“.¹ Práce se zabývala principiálním základem institutu, jeho legislativněprocesní historií a poměřovala institut i optikou organizovaného zločinu, jeho povahou a někdy relativizovanými zájmy státu a společnosti na jeho bezvýjimečném potírání, resp. na bezvýjimečném potrestání všech jeho pachatelů. Autor se věnoval i pozitivním podmínkám označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“),² jejichž kapitolu označil za stěžejní část diplomové práce. Během jejího zpracovávání se autor setkal s trestní praxí a doktrínou nevyjasněnými místy právní úpravy, ale i s místy právními normami neupravenými, jimž se ovšem z důvodů rozsahu diplomové práce bohužel nemohl věnovat. Byť převážnou část práce autor věnoval procesní problematice institutu, bez dalšího výkladu musel ponechat důležité aspekty s institutem související. Z těchto důvodů se rozhodl i při výběru tématu rigorózní práce pokračovat ve výzkumu institutu spolupracujícího obviněného. Ačkoliv se může zdát jeho aplikace jako zvládnutá, parciální problémy podle autorova názoru stále přetrvávají. K tíži trestních orgánů ani dalších odborníků ovšem nelze přičítat, neboť mezi zpracováním obou prací uběhl relativně krátký čas, během něhož nebylo patrně možné veškeré přetrvávající výkladové problémy odstranit nebo překlenout.

O právním institutu spolupracujícího obviněného, přestože byl zaveden novelou především trestního řádu provedenou zákonem č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, a řádně reflektován rovněž rekonstrukcí trestního práva hmotného ztotožněnou zejména v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní

---

¹ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*. Plzeň, 2018. 121 s. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta právnická, třetí kapitola.

² Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), § 178a odst. 1.

zákoník“),³ a to v obou případech s účinností již od 1. 1. 2010 – byť s parciální novelou provedenou zákonem č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony –, nelze ani v současné době podle autorova názoru spolehlivě prohlásit, že se jedná o zcela vyjasněnou trestněprávní problematiku.

Autor byl i při volbě rigorózní práce veden právě výchozí premisou nízkého stupně doktrinální propracovanosti institutu spolupracujícího obviněného v odborných textech, jakož i předpokladem minimální reflexe praktických zkušeností orgánů činných v trestním řízení a obhájců s aplikací institutu. Z tohoto pohledu autorovy motivy, jež ho vedly ke zpracování diplomové práce, přetrvávají jako východisko i v rigorózní práci.

Zatímco cílem autorovy diplomové práce bylo v její pozitivněprávní části zpracovat zejména procesní podmínky označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 1 trestního řádu, cíl se v rigorózní práci posunul: Rigorózní práce se autorem vymezenými zájmovými ustanoveními především trestního řádu zaměřuje na problematické okruhy fungování institutu spolupracujícího obviněného v trestní praxi. Na tomto cíli nemění nic ani skutečnost, že se na vhodných místech pokouší praxi orgánů činných v trestním řízení poměřit i názory trestní doktríny. Současně autor přiznává, že zpracovat materii nejen v nejužší možné právní úpravě představované § 178a trestního řádu, ale podrobit jeho doktrinální i praktické fungování poměřením vybranými trestněprocesními ustanoveními a instituty, které mohou jeho aplikaci podle jejich povahy ztížit, znemožnit, podpořit nebo výklad institutu spolupracujícího obviněného znesnadnit, a to i s reflexí skutkových okolností konkrétních trestních věcí, se ukázalo při vymezování cíle a rozsahu této rigorózní práce jako nemožné, a proto od tohoto záměru upustil. Zpracování problematiky v takovém rozsahu je znemožněno možnostmi přípustného rozsahu rigorózních prací. Z praktických i objektivních důvodů tak povaha rigorózní práce autorovi nedovoluje problematiku zpracovat komplexně, ale opětovně si volí vybraná témata a úseky, které považuje za nepropracované nebo zpracované minimálně.

Při zpracovávání rigorózní práce autor vycházel zejména z poznatků trestní praxe. Účastnil se odborných konzultací a procesních úkonů v rámci soustavy státního zastupitelství a soudů (hlavní líčení). Se svými odbornými

---

³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“).

zkušenostmi se s autorem podělili i obhájci a příslušníci Policie České republiky. Bez jejich přispění by nebyly praktické poznatky o fungování institutu spolupracujícího obviněného v trestní praxi zastoupeny v této rigorózní práci v takovém rozsahu, jako se autorovi podařilo takto předložit rukopis rigorózní práce v současném stavu. Z teoretických poznatků autor vychází též na místech, pro jejichž praktické zpracování prozatím zkušenosti chybí nebo nejsou autorovi známy.

V této práci zaměřuje autor svou pozornost – oproti diplomové práci – na ryze procesní úskalí institutu spolupracujícího obviněného, která dále pro účely zpracování rigorózní práce zúžil zejména na výzkumné otázky, jaké procesní postupy procesu označování za spolupracujícího obviněného předcházejí samotnému označení v obžalobě, jaká jsou pravidla vedení výslechu (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu a s ním související obecná ustanovení o vedení výslechů obviněných osob a rovněž na objasnění přístupů, které musí v trestním řízení se spolupracujícím obviněným zaujímat soud. Výklad je na vybraných místech rozdělen tak, že respektuje jednotlivé procesní role v trestním řízení a jejich působení v něm. Určitou výjimku představuje pozice státního zástupce, respektive policejního orgánu, jejichž činnost je ve vymezeném tématu klíčová, a proto se k jejím výkladům autor opakovaně vrací. Na vhodných místech je ovšem procesní výklad doplňován i výkladem hmotněprávních souvislostí.

Výzkumné otázky zamýšlí autor rigorózní práce zodpovědět zejména za použití analytické, syntetické a komparativní metody. Na tomto místě je vhodné předeslat, že autor předpokládá využít pro účely zpracování této práce jak příslušné právní předpisy, z nichž je nezbytné zopakovat výsadní postavení trestního řádu a trestního zákoníku, tak svou povahou sekundární odborné zdroje (monografie, sborníky a dalších příspěvky). Pozornost by měla být zaměřena i na identifikaci přílehlavých soudních rozhodnutí a interních předpisů státního zastupitelství a prokuratury. Právní normy chce autor vykládat zejména za pomoci gramatického, logického a systematického právního výkladu. Ve vztahu k poznávání zákonodárcových záměrů předpokládá použití teleologického právního výkladu. Při vlastní autorově interpretaci se bude jednat o laický právní výklad, zatímco při přejímání názorů různé právní závaznosti se může jednat zejména o soudní, interní nebo doktrinální výklad. V této souvislosti si dovoluje autor poznamenat, že jeho vlastní názory vždy vyplývají z kontextu a

v pochybnostech jsou tak vždy výslovně označeny (např. „podle autorova názoru“).

Na tomto místě považuje autor za nezbytné rozpracovat své úvahy o komparativní části rigorózní práce. Autor vybírá z okruhu střeoevropských právních úprav, jimž dominuje zejména německá⁴ a polská,⁵ právě slovenskou, a to z následujících důvodů:

Česká a slovenská trestní praxe a doktrína jsou autorem považovány za stále si blízké právní fenomény, jejichž dílčí části ke komparaci vybízejí. Historicko-společenské a na ně navazující právněhistorické okolnosti činí z právního řádu České republiky a právního řádu Slovenské republiky stále podobné právní systémy. Po dlouhá léta byl (československý) trestní řád rozhodujícím souborem právních norem upravujících podobu trestního řízení u nás. Tato trestněprocesní (i trestněprávní) kontinuita trvající ode dne účinnosti trestního řádu (1. 1. 1962)⁶ byla přerušena až nabytím účinnosti zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok (dále jen „slovenský trestní řád“) dne 1. 1. 2006 na území Slovenské republiky.⁷

Přestože došlo k přetržení kontinuity právní úpravy trestního řízení fakticky již se vznikem samostatných republik ke dni 1. 1. 1993, od něhož se trestní řád samostatnými novelizacemi začal vzdalovat nejdříve shodné textaci, ze společného legislativního základu se stále ale ve Slovenské republice vycházelo až do zmíněného dne 1. 1. 2006, což je základním důvodem autorovy volby komparace. Právě proto je autor o vhodnosti komparace přesvědčen a soudí, že slovenská úprava zejména slovenského trestního řádu a navazujících ustanovení zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestný zákon“),⁸ představuje ideální (nejvhodnější) komparativní východisko.

K tomu autor doplňuje, že jeho prvotní rešerše naznačují, že procesní úprava, kterou schválil slovenský zákonodárce, je zcela odlišná od českého

---

⁴ Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 30. Oktober 2017 (BGBl. I S. 3618) geändert worden ist, § 46b.

⁵ Ustawa o świadku koronnym z dnia 25. czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 114, poz. 738), art. 2.

⁶ § 471 trestního řádu.

⁷ Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok (dále jen „slovenský trestní řád“), § 569.

⁸ Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „slovenský trestní zákon“).

modelu. České návrhy, v minulosti v České republice však neschválené,⁹ se nápadně podobají slovenskému modelu. Další podrobnosti jsou součástí šesté kapitoly rigorózní práce, kterou autor považuje – vedle třetí kapitoly o výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu – za důležitý úsek své práce.

Autor pro účely komparace vymezuje kritéria styčných bodů právní úpravy České republiky a právní úpravy Slovenské republiky takto: předmětem porovnávání autor činí právní povahu institutu, procesní postavení spolupracující osoby, zákonodárcem nabízené beneficence, postavení a role státního zastupitelství a prokuratury a konečně účel právní úpravy spolupracujícího obviněného.

Při zpracovávání rigorózní práce autor nepovažoval z didaktického hlediska za nejpřehlednější přístup k výkladu založený na systematice § 178a trestního řádu, ale v zásadě na chronologii procesních úkonů v trestním řízení. První kapitola práce je věnována procesním postupům subjektů trestního řízení, jež lze časově vytknout před označení za spolupracujícího obviněného, k němuž dochází *de iure* až v obžalobě.¹⁰ Tato část „předprocesního vyjednávání“ není zákonodárcem vůbec upravena; jedná se o oblast nepsaného práva, na niž žádná trestněprocesní norma přímo nedopadá. Při posuzování této části trestního řízení musí být její povaha poměřována zejména zásadami a principy, účelem a cílem trestního řízení a dalšími svou povahou spíše obecnými směrnici postupu v českém trestním procesu.

Druhá kapitola rozebírá návrh státního zástupce na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 2 trestního řádu, přičemž hmotněprávní odraz lze nalézt v § 46 odst. 2 trestního zákoníku. Třebaže § 178a odst. 2 trestního řádu obsahuje relativně komplikovanou právní normu složenou z mnoha podmínek, jejichž část musí být (pozitivní podmínky) a část nesmí být (negativní podmínky) pro úspěšnost podaného návrhu splněna, doktrína i praxe je podle autorova názoru spíše opomíjí a jejich výkladem se více nezabývají. Podle autorova názoru se ovšem výkladem § 178a odst. 2 trestního řádu zabývá spíše praxe než teorie, jak se pod vlivem náhledu do trestní praxe domnívá. Autor se pokusí za pomoci svých praktických zkušeností i již obecně známých postupů jednotlivá kritéria v této kapitole vyložit.

---

⁹ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, třetí kapitola.

¹⁰ Návěti § 178a odst. 1 trestního řádu.

I pro účely rigorózní práce označuje autor její stěžejní část: problematika výsledku (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu je součástí třetí kapitoly. Ačkoliv v tomto případě určitá vodítka zákonodárce v § 178a odst. 3 trestního řádu již poskytuje, nečiní tak podle autora zcela šťastně, neboť ponechává široký prostor pro vyplnění trestní praxí. Zejména tato část obsahuje významné postřehy praxe a doktríny. Výslech obviněného, jenž o označení za spolupracujícího usiluje a prostřednictvím svého výsledku hodlá splnit podmínky podle § 178a odst. 1 trestního řádu, se svou povahou i průběhem odlišuje od „obyčejných“ výsledků obviněných osob jen postupem podle §§ 91–93 a § 95 trestního řádu. Z těchto důvodů představuje důležitou část celého procesu označování za spolupracujícího obviněného, jejíž zpracování si vyžaduje řádnou pozornost.

Čtvrtá kapitola procesně navazuje na předchozí části, jejichž hlavním aktérem je státní zástupce, případně policejní orgán. Určité problémy způsobuje aplikace institutu spolupracujícího obviněného v řízení před soudem, v projednávání věci soudem i v jeho rozhodování. Zpracováním postupů soudu v trestním řízení se spolupracujícím obviněným tak autor pomyslně uzavírá výklad ve vztahu ke všem orgánům činným v trestním řízení, jejichž postupy reflektují spolupracujícího obviněného jako relativně specifický procesní subjekt (stranu) v trestním řízení.

Tematické zaměření páté kapitoly spočívá v objasnění role obhájce spolupracujícího obviněného v trestním řízení. Třebaže se rigorózní práce většinou věnuje procesní činnosti orgánů činných v trestním řízení, určitá specifika z trestního řízení, v němž vystupuje spolupracující obviněný, plynou i pro jeho obhájce. Základem pozice obhájce jsou určitá práva a povinnosti, které jsou jako soubor doplňovány i spíše faktickým postavením z trestního řádu *expressis verbis* nevyplývajícím. Autor považuje roli obhájce spolupracujícího obviněného za důležitý vztah, jenž si zaslouží jeho pozornost.

Šestá kapitola této rigorózní práce obsahuje srovnání procesní úpravy České republiky a procesní úpravy Slovenské republiky ve vztahu k institutu spolupracujícího obviněného a spolupracující osoby, která je součástí slovenského právního řádu *de lege lata*. Slovenskou obdobou institutu spolupracujícího obviněného i slovenský zákonodárce sleduje účinné rozbíjení tamějších zločineckých struktur, nicméně tomuto boji poskytuje jiné právní prostředky a limity než český zákonodárce.

Na základě autorových představ o institutu, jeho fungování a možnostech, případně i nastínění jeho vývoje budou v poslední, sedmé kapitole práce nastíněny dílčí úvahy o budoucnosti institutu spolupracujícího obviněného *de lege ferenda*.

Rigorózní práce je v souladu s pravidly vědecké odborné práce započata úvodem a uzavřena kromě kapitoly s úvahami v rovině *de lege ferenda* závěrem, cizojazyčným resumé a seznamem použitých zdrojů. Na samý konec práce autor zařadil přílohou část, jež obsahuje především vzor protokolu o výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu; vzor poskytl Krajské státní zastupitelství v Plzni.

Vzor záznamu o dočasném odložení vznesení obvinění podle § 205 odst. 1 slovenského trestního řádu a vzor pokynu prokurátora ke vznesení obvinění podle § 205 odst. 3 slovenského trestního řádu, které autor dále přiložil k rigorózní práci, poskytla Generální prokuratura Slovenské republiky.

Rigorózní práce totožného nebo alespoň příbuzného tématu nebyla na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni nikdy v takovém rozsahu zpracovávána. Autor vytváří ve zdejším akademickém prostředí práci zcela originální, navazující toliko na vlastní diplomovou práci, která byla svého druhu a rozsahu rovněž jedinou.

Autor doufá, že by jeho výklad mohli ocenit jak dlouholetí trestní praktici v různých nejen právnických profesích státních zástupců, soudců, policistů nebo advokátů, tak i zastánci a představitelé spíše teoretických úvah nad fungováním institutu spolupracujícího obviněného. Autorovy komentáře jsou ovšem určeny též studentům právnických fakult, dalším subjektům trestního řízení i zájemcům o představovanou problematiku z řad široké veřejnosti.

Obsah této rigorózní práce vychází z právního stavu platného a účinného ke dni 1. 12. 2018.

1 Obecné postupy předcházející naplňování § 178a trestního řádu

Trestní řád vymezuje nejen pro orgány činné v trestním řízení, ale i pro další osoby, které v trestním řízení obvykle vystupují, procesní podmínky označení za spolupracujícího obviněného. Z jejich povahy ve spojení s povahou výslechu (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu vyplývá, že jejich naplnění posuzuje zejména státní zástupce, případně policejní orgán.

Autor považuje právní úpravu těchto podmínek za stěžejní část legislativního nastavení fungování institutu spolupracujícího obviněného. Z tohoto důvodu, třebaže k nim svůj výklad poskytl již v diplomové práci, a to významně rozsáhle, je stručně uvádí i na tomto místě, aby vytvořil prostor pro další výklad následující v rigorózní práci.

1.1 Úvodní poznámky k podmínkám označení za spolupracujícího obviněného [§ 178a odst. 1 a 3 trestního řádu]

Podmínky označení za spolupracujícího obviněného lze pro účely dalšího výkladu vymežit takto:

1. Za spolupracujícího obviněného lze označit toliko v řízení o zločinu a o zvláště závažném zločinu [návěti § 178a odst. 1 trestního řádu].¹¹ Zločiny jsou všechny úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby přesahující výměru 5 let. Spolupracující obviněný tak může vystupovat toliko v řízení, jehož předmětem je objasňování trestného činu osoby ohrožené trestní sazbou s horní hranicí minimálně 5 let. Označit za spolupracujícího obviněného tak nelze ve zkráceném přípravném řízení a v řízení před samosoudcem.¹²

2. Obviněný musí oznámit skutečnosti, které jsou významně způsobilé přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny [§ 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu]. Autor již v diplomové práci ve vztahu k pochybnostem o tom, zda oznamované skutečnosti mají být zcela nové a dosud

---

¹¹ Návěti § 178a odst. 1 trestního řádu.

¹² ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 47–48, 49.

neznámé, dovodil následující: V případě skutečností oznamovaných obviněným by se mělo jednat o spíše nové, určitým způsobem exkluzivní, neobvyklé a též překvapivé informace vysoké procesní hodnoty.¹³ Navzdory tomu se nastíněná otázka jeví spíše teoretickou, na čemž autor trvá i v rigorózní práci. Ačkoliv by spolupracující obviněný neoznámil výlučně nové a dosud neznámé skutečnosti, vždy přispěje k takové rekonstrukci trestného děje, jež umožní precizaci popisu skutku. Ve svém důsledku se tato okolnost projeví v upevnění procesní a důkazní pozice orgánů přípravného řízení, čímž obviněný splní podmínku podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu. Nastíněnou situaci je vhodné řádně odlišovat od pokusů obviněného neoznámít skutečnosti, neboť je nechce oznámit nebo jimi nedisponuje, navzdory tomu ovšem lstivě o označení usiluje; označení za spolupracujícího obviněného je v takových případech vyloučeno pro nesplnění podmínky podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

K oznámení skutečností významně způsobilých přispět k objasnění organizovaného zločinu dochází jejich ústním sdělením při výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Autor dovodil, že nepostačuje sdělení skutečností ve formě běžného podání ve smyslu § 59 odst. 1 trestního řádu. Třebaže se oznámení může stát procesní pomůckou pro procesně relevantní formu oznámení skutečností, jež je výlučně představována výslechem obviněného za podmínek § 178a odst. 3 trestního řádu, jak to zákonodárce předpokládá, nemá důležitějších procesních účinků. Pro úplnost autor zopakuje, že zachycení oznamovaných skutečností toliko v listinném prohlášení obviněného usilujícího o označení za spolupracujícího, jenž zůstane odděleno od protokolu o výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu, není pro svou mimoprocesní formu uchování přípustné.¹⁴

Vedle organizované skupiny a organizované zločinecké skupiny byla aplikovatelnost institutu spolupracujícího obviněného dovozena i v případě teroristické skupiny.¹⁵

3. Obviněný je povinen, má-li usilovat o označení za spolupracujícího obviněného, zavázat se podat úplnou a pravdivou výpověď, a to v přípravném řízení i v řízení před soudem [§ 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu]. Závazek obviněného je ve většině případů zanesen do protokolu o výslechu obviněného

---

¹³ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 54, 55.

¹⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2317–2318. ISBN 978-80-7400-465-0.

¹⁵ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 61–64.

podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Přípustná je ovšem i varianta, že se závazek učiní součástí samostatného prohlášení, které na znamení souhlasu obviněný vlastnoručně podepíše. Obecně je ovšem doporučována přímo písemná forma.¹⁶ Z autorových poznatků vyplývá, že závazek obviněného se stává zpravidla součástí protokolu, nikoliv obsahem samostatného prohlášení.¹⁷

4. Obviněný se k činu, pro který je stíhán, dozná [§ 178a odst. 1 písm. b) trestního řádu]. Doznání musí být svobodné, vážné a určité,¹⁸ ale není vyňato z režimu posuzování podle § 2 odst. 5 věta druhá trestního řádu. Trestní doktrína i praxe řešily otázku, k jakému činu se obviněný musí přiznat: zda se jedná o zločin, o němž se řízení vede, nebo jakýkoliv čin v tomto řízení projednávaný, který spáchal obviněný. Autor již dříve ve shodě s jinými názory dovodil, že se jedná o jakýkoliv trestný čin, ale musí splňovat podmínky podle § 178a trestního řádu.¹⁹ Jinými slovy obviněný se nemusí zločinu dopustit, ale přiznává se k jakémukoliv činu (třeba i jen přečinu), jehož se sám dopustil.

Autor doplnil, že doznání musí být dále nepodmíněné, bezvýjimečné a úplné a současně řádně procesně zachycené. Doznání (spolupracujícího) obviněného musí vykazovat jak v přípravném řízení, tak zejména pak v řízení před soudem obsahovou konzistentnost.²⁰

Podle autorova názoru lze při výkladu doznání obviněného podle § 178a odst. 1 písm. c) trestního řádu aplikovat doktrinní i judikaturní závěry vztažené primárně k doznání pro účely podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 odst. 1 trestního řádu.²¹

5. Obviněný musí s označením za spolupracujícího obviněného vyjádřit souhlas [§ 178a odst. 1 písm. c) trestního řádu]. Děje se tak v písemné formě. Z autorových zkušeností vyplývá, že se tak děje v protokolu o výpovědi obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu, nicméně ani forma samostatné listiny není patrně vyloučena.

Doznání musí jednak podle § 178a odst. 3 trestního řádu, jednak z logiky věci následovat až po oznámení skutečností.²²

¹⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2320.

¹⁷ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 65.

¹⁸ § 178a odst. 1 písm. b) trestního řádu.

¹⁹ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 68.

²⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

²¹ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 71–72.

²² ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 72.

6. Státní zástupce musí označení za spolupracujícího obviněného shledat za tzv. potřebné [dovětek § 178a odst. 1 trestního řádu]. K této úvaze slouží státnímu zástupci soubor referenčních kritérií, kterými tzv. potřebnost shledá nebo neshledá. Státní zástupce je tak povinen se zabývat povahou trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal, přihlídnout k trestnému činu uvedenému v doznání, přihlídnout k osobě obviněného a přihlídnout k okolnostem případu, zejména zda a jak se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky tím způsobil. Autor setrvává na svém názoru, že se jedná spíše o hmotněprávní kritéria, byť se o nich normuje v trestním řádu.²³

Předmětem posuzování jsou i osobnostní rysy obviněného.²⁴

7. S poukazem na další výklad učiněný zejména ve třetí kapitole této rigorózní práce lze jako další podmínku označení uvést výsledek podle § 178a odst. 3 trestního řádu (viz dále).

Podobně jako u tzv. odklonů lze prohlásit i na účet institutu spolupracujícího obviněného a pravomoci státního zástupce označit obviněného za spolupracujícího, že ústavnímu pořádku České republiky a zásadám trestního procesu je učiněno zadost i tím, že k označení za spolupracujícího obviněného nelze donucovat a na druhou stranu na označení není právní nárok. Obviněný o označení žádá, poněvadž je zpravidla jeho iniciátorem,²⁵ a souhlasí s ním.²⁶ Obviněnému se neupírá právo na proběhnutí řádného hlavního líčení (řízení před soudem), které je v případě spolupracujícího obviněného nevyhnutelné, neboť na něj je podávána obžaloba, potažmo je trestně stíhán.²⁷

1.2 Procesní postupy před označením za spolupracujícího obviněného

Od tohoto místa rigorózní práce lze ve výše uvedeném zkráceném výkladu pozitivních podmínek označení za spolupracujícího obviněného pokračovat v komentáři procesních okolností, které se procesním způsobem uvádějí v život:

V praxi postup před označením obviněného za spolupracujícího probíhá tak, že obviněný prodiskutuje možnosti procesního postupu se svým obhájcem, který státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu neformálně sdělí rámcové a

²³ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 73–76.

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. 3 Tdo 89/2018.

²⁵ § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

²⁶ § 178a odst. 1 písm. c) trestního řádu.

²⁷ Srov. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 11. 7. 2017]. Dostupné v Systému ASPI. ISBN 987-80-7552-600-7. § 307, bod 3 a 6.

nikoliv detailní informace, k nimž se má jako obviněný usilující o označení za spolupracujícího později podrobně vyjádřit.²⁸ Obviněný, rozhodne-li se usilovat o označení za spolupracujícího, prostřednictvím svého obhájce adresuje samostatnou žádost o označení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. O označení je možné požádat i během standardního výslechu obviněného podle §§ 91–93 a § 95 trestního řádu.²⁹ K tomu je ovšem nezbytné poznamenat, že určitá vyjednávání o označení za spolupracujícího obviněného byly zaznamenány již ve fázi prověřování.³⁰ Tato vyjednávání mohou mít i rozvolněný, neformální charakter, ale ten podle názoru autora není v rozporu ani se zákonem, ani s taktikou výslechu. První judikaturní reflexe předprocesních vyjednávání již proběhla, přičemž Nejvyšší soud ČR tuto trestní praxi schválil jako obvyklou a do určité míry jen implicitně naznačil, že i neformálně vedená vyjednávání o podmínkách označení za spolupracujícího obviněného mají mít svou adekvátní úroveň, když ve vztahu k určitým expresivnějším výrazům použitým policejním orgánem uvedl, že „[v] souvislosti s těmito výrazy je třeba připustit, že tyto výrazy nebyly vhodné“.³¹

Podle autorova názoru právní úprava § 178a trestního řádu *de lege lata* neposkytuje uspokojující směrnici postupu před výslechem obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Do značné míry se jedná o mimoprocenální postup v řízení jinak participujících subjektů trestního řízení, které nemohou postupovat podle žádné právní úpravy, protože neexistuje. Absenci přílehlavé právní úpravy byly trestní orgány vystaveny i ve Spolkové republice Německo.³² Každé trestní řízení, v němž může dojít k označení za spolupracujícího obviněného, je tak stíženo nevýhodou jiného postupu a hledání nových, invenčních postupů.

Trestní doktríně ani praxi se prozatím nepodařilo podle autorova názoru přesvědčivě vyřešit problém, **kdo je oprávněn iniciovat postup** podle § 178a

²⁸ Srov. též ŘEHÁČEK, J. Mlčeti zlato aneb spolupracují se státním zástupcem k přísnějšímu trestu. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2016, č. 2, s. 45. ISSN 1213-5313; k variantám postupu před zahájením procesu označování obviněného za spolupracujícího v podrobnostech srov. NETT, A. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: DÁVID, R., SEHNÁLEK, D., VALDHANS, J. (ed.). *Dny práva 2010*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2010, s. 124. ISBN 978-80-210-5305-2. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik/sbornik.pdf.

²⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 7 Td 12/2016.

³⁰ Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 1 SL 114/2014, s. 11.

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2017, sp. zn. 3 Tdo 315/2017.

³² SPRINGER, P. Korunní svědek v právní úpravě SRN a návrh nové úpravy v ČR. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 31. ISBN 80-7082-982-6.

trestního řádu. Šámal uvádí, že „[i]niciativa označení za spolupracujícího obviněného může vzejít od obviněného nebo jeho obhájce [...], stejně tak od státního zástupce nebo policejního orgánu“.³³ Státní zastupitelství ovšem oponuje, že iniciátorem může být toliko obviněný.³⁴ Státní zástupce podle autorova názoru nesmí obviněnému označení za spolupracujícího *a priori* nabídnout. Nasvědčuje tomu formulace trestního řádu spočívající v textaci „obviněný oznámí státnímu zástupci“.³⁵ Obviněný se v tomto případě musí rozhodnout sám oznámit skutečnosti způsobilé významně přispět k objasnění organizovaného zločinu, to znamená bez svádění státním zástupcem. Prvotní iniciativu státního zástupce tak autor prohlašuje za rozpornou se zákonem. Jiná situace by ovšem podle autora nastala v případě, kdy obviněný, již rozhodnutý oznámit důležité skutečnosti, se informuje u státního zástupce nebo policejního orgánu o možnostech dalšího postupu a o reflexi jeho spolupráce s orgány činnými v trestním řízení. V takovém případě je již možné poučení o existenci institutu spolupracujícího obviněného ve smyslu postupu podle § 178a trestního řádu. Podle autora jsou obecná sdělení o existenci institutu součástí poučovací povinnosti státního zástupce a policejního orgánu (v případné roli vyslychajících orgánů), ale nesmí překročit hranici nezaujatého (do určité míry pasivního) přístupu státního zástupce a policejního orgánu.

Ačkoliv se soudní judikatura napřímo k otázce iniciace procesu označování jako k meritu věci podle autorových zjištění ještě nevyjádřila, lze již zaznamenat, že „podnět může vzejít od samotného obviněného, popř. jeho obhájce či od orgán[ů] činných v trestním řízení“.³⁶ Autor ovšem upozorňuje, že se jedná o závěr svou povahou v *obiter dictum* rozhodnutí soudu, které nepovažoval soud za nezbytné dále vysvětlit, a proto jej autor nepřeceňuje.

V případě, že trestní teorie nebo praxe zaujmou v budoucnu většinový výklad spočívající v tom, že nabídka ke spolupráci může být realizována i státním zástupcem, státní zástupce (a jeho prostřednictvím i policejní orgán) by měl navzdory tomu postupovat velmi obezřetně: Ačkoliv nemá autor s tímto postupem praktické zkušenosti, domnívá se, že neopatrné a neuvážlivé nabídky k označení obviněného, který zatím spolupráci nezvažoval, za spolupracujícího, by mohly

---

³³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2321.

³⁴ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 11.

³⁵ § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2017, sp. zn. 3 Tdo 315/2017.

obviněného v rozporu s procesní taktikou tomuto obviněnému naznačit, že se orgány činné v trestním řízení ocitly ve stavu důkazní nouze,³⁷ kterou chtějí odstranit pomocí oznámení skutečností, jež jsou způsobilé významně přispět k objasnění organizovaného zločinu,³⁸ tímto obviněným, a jichž se jim v daném čase nedostává. Obviněný by si mohl takovým způsobem nabídku vyložit, odmítnout vypovídat – což je jeho nezpochybnitelným právem podle čl. 40 odst. 4 Listiny základních práv a svobod –,³⁹ a nabýt tak fakticky silnějšího postavení. Spolupráce (a vidina hmotněprávních beneficií) jsou pro něj bez významu, neboť za takového stavu může být prokázání viny pro nedostatek usvědčujících důkazů nemožné. Obviněný by tak mohl být po zbývajícím stádiu trestního řízení pasivní.

Obviněný musí sdělit jen tolik informací, aby vzbudil na straně policejního orgánu nebo státního zástupce zájem o tyto informace, tzn. ve svém procesním postavení musí šetrně vybalancovat dvě krajní možnosti spočívající v prostém oznámení toho, že disponuje určitými exkluzivními informacemi o fungování organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny, a v nepokrytém sdělení všech skutečností – obviněný by měl sdělit tolik skutečností, aby se jeho výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu stal realizovaným obligatorně; jakmile totiž státní zástupce usoudí, že výpověď obviněného má příslušný potenciál, je povinen jeho výslech v právním režimu § 178a odst. 3 trestního řádu provést (viz dále).

Nett evidentně vychází z předpokladu naznačeného výše – a zastávaného i autorem –, že postup podle § 178a trestního řádu iniciuje obviněný, k čemuž konstruuje dvě možné varianty postupu, jimiž se zahajuje proces označování za spolupracujícího obviněného:⁴⁰

1. V rámci „klasického“ výslechu policejním orgánem může obviněný deklarovat, že chce být označen jako spolupracující.⁴¹ Tato žádost se zaprotokoluje a policejní orgán stanoví obviněnému lhůtu ke splnění podmínek podle § 178a trestního řádu. Obviněný následně adresuje žádost státnímu zástupci,

³⁷ VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 417. ISBN 978-80-7400-321-9.

³⁸ § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

³⁹ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 40 odst. 4.

⁴⁰ NETT, A., op. cit. sub 28, s. 124.

⁴¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 7 Td 12/2016.

který se rozhodne, zda výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu provede.⁴² Podle autorova názoru ovšem s ohledem na podmíněně obligatorní povahu tohoto výslechu (viz dále) musí mít státní zástupce úvodní informace, na jejichž základě zodpovědně zhodnotí, zda je konání výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu účelné; tento aspekt ovšem Nett neřeší.

2. Obviněný se rozhodne po výslechu policejním orgánem naplnit podmínky § 178a trestního řádu okamžitě, a uvede je do protokolu se žádostí, aby se protokol předložil státnímu zástupci. Protokol má nepochybně povahu procesně použitelného důkazu, neboť obviněný se doznal v procesním postavení obviněného, které bylo řádně za podmínek trestního řádu zaprotokolováno, a proto lze protokol o jeho výslechu v řízení před soudem řádně provést jako důkaz.⁴³ Nett ovšem dále nerozvádí, v jakém okamžiku a zda vůbec má být výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu veden státním zástupcem; podle autora se musí vycházet z toho, že takový výslech nelze považovat za ten podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Nett pravděpodobně předpokládá, že po tomto výslechu bude následovat výslech státním zástupcem podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Podle Netta ovšem může dojít k situaci, kdy obviněný vypoví v rámci výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu již něco jiného než při předcházejícím „obyčejném“ výslechu vedeném policejním orgánem;⁴⁴ autor souhlasí s Nettem, že rozdílná výpověď již znemožní spolupracujícímu obviněnému splnit svůj závazek, což je překážkou jeho označení. Autor k tomu ovšem přidává, že rozdíl musí být jednoznačný a diametrální; lehké odchylky nebo vyjasněná nedorozumění nelze podle jeho názoru za nesplnění podmínek považovat.

Současně tímto druhým způsobem postupu obviněný usilující o označení riskuje, že státní zástupce potřebu postupu podle § 178a odst. 3 trestního řádu neshledá. Původní výslech obviněného tak zůstává i s jeho doznáním procesně použitelným. Nelze ovšem prohlásit, že se volbou tohoto postupu postavení obviněného stává *ipso iure* nevýhodným.

Pro úplnost úvodních poznámek k této problematice lze s pomocí Řeháčka podat, že „[o]bvinění totiž nejdříve svému obhájci či policejnímu orgánu neformálně sdělí určité skutečnosti, které jsou pak zprostředkovány státnímu zástupci s tím, že obvinění chtějí znát stanovisko státního zástupce, zda by

---

⁴² NETT, A., op. cit. sub 28, s. 124.

⁴³ NETT, A., op. cit. sub 28, s. 124.

⁴⁴ NETT, A., op. cit. sub 28, s. 124–125.

*poskytnutí takových informací mohlo být státním zástupcem hodnoceno jako dostatečné pro přiznání statutu spolupracujícího obviněného“.*⁴⁵ Tento postup nasvědčuje autorovu výkladu, který byl učiněn již na předcházejícím místě této práce.

1.3 Nebezpečí zmaření účelu trestního řízení, procesní taktika orgánů přípravného řízení

Následující předmět výkladu si autor dovoluje pro účely této rigorózní práce nazvat jako **dočasný odklad zažurnalizování**. V souvislosti se zaznamenáváním procesních úkonů v procesu označování obviněného za spolupracujícího vznikají písemnosti různého druhu (úřední záznamy, záznamy, protokoly), které je nezbytné (dříve nebo později) zažurnalizovat do spisu. Současně je ovšem žádoucí, aby se ostatní spoluobvinění, kterých se proces označování za spolupracující netýká, a rovněž jejich obhájci po určité kritickou dobu vyšetřování o aktivitě jednoho či více svých spoluobviněných směřujících k získání statutu spolupracujících nedozvěděli. Během výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu mohou být státnímu zástupci oznámeny obviněným takové skutečnosti, které nebyly orgánům činným v trestním řízení dosud známy. Orgány přitom nemají povědomost o obsahu takového sdělení obviněného usilujícího tímto krokem o označení za spolupracujícího. Draštík, Fenyk a kol. dovozují, že se obecně v případě protokolu o výsledku obviněného – a zde podle autora pro účely protokolu o výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu – jedná o „*důležitou taktickou pomůcku*“, na jejímž základě se volí další procesní postup ve věci,⁴⁶ čemuž lze podle autora jistě přisvědčit. Během výsledku totiž může vyvstat potřeba učinit další procesní úkony. Protokol o výsledku (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu se totiž může stát důležitým podkladovým materiálem pro návrhová oprávnění státního zástupce,⁴⁷ s jejichž využitím se po soudci státní zástupce domáhá vydání příkazů zajišťovací povahy.⁴⁸ Rovněž může být informačním podkladem pro vydávání usnesení o zahájení trestního stíhání dalších osob podle § 160 odst. 1 trestního řádu. Z povahy věci se tak protokol o výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu

⁴⁵ ŘEHÁČEK, J., op. cit. sub 28, s. 45.

⁴⁶ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 95, bod 2.

⁴⁷ Např. podle § 83 odst. 1 a § 83a odst. 1 trestního řádu.

⁴⁸ Např. příkaz k domovní prohlídce podle § 83 trestního řádu, příkaz k prohlídce jiných prostor a pozemků podle § 83a trestního řádu.

stává procesnětakticky důležitou písemností, byť proti dalším osobám procesně nepoužitelnou, s níž by se další osoby, ačkoliv na trestním řízení participují, pro určitou dobu neměly seznámit. Dodržení procesní taktiky státního zástupce a policejního orgánu lze obecně dosáhnout podle autorovy úvahy dvěma způsoby: 1. tento protokol do spisu zažurnalizován bude, ale využije se příslušného ustanovení trestního řádu k odepření nahlédnutí do spisu, anebo 2. protokol o výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu, který má být za spolupracujícího označen, nebude v nejzranitelnější fázi přípravného řízení zařazen mezi ostatní písemnosti do spisu (tzv. dočasný odklad zažurnalizování).

1. Zákonný nástroj k odepření práva nahlédnout do spisu se nachází v **§ 65 odst. 2 trestního řádu**. Podle § 65 odst. 1 trestního řádu obvinění a jejich obhájci mají právo nahlížet do spisů, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí.⁴⁹ Právo nahlížet do spisů má i svůj věcný rozsah, neboť „[...] obviněnému a taktéž jeho obhájci musí být umožněno nahlédnutí do všech částí písemných materiálů (trestní spis včetně dokladů, listin, doličných věcí apod. obsažených v jeho přílohách), které se stanou součástí spisu, který po skončení vyšetřování bude obviněný mít možnost prostudovat (§ 166 odst. 1 tr. řádu) a který bude podkladem k vypracování obžaloby a s obžalobou předložen soudu, případně bude sloužit k jinému meritornímu rozhodnutí státního zástupce v přípravném řízení“.⁵⁰ Soudní judikatura tak nepřipouští, aby se předmětem výkonu práva nahlížet do spisu stal veškerý spisový materiál, poněvadž „dané právo se nevztahuje na nahlížení do materiálů, které jsou pouhými vnitřními pomůckami a pracovními materiály orgánů činných v trestním řízení,“⁵¹ přičemž v konkrétní věci bylo rozhodnuto, že „[ch]arakter materiálů, na které se předmětné právo vztahuje, tedy nemají písemná zdůvodnění policejního orgánu podle ustanovení § 167 odst. 2 tr. řádu (,proč nebylo možno v zákonem stanovené lhůtě skončit vyšetřování, jaké úkony je třeba ještě provést a po jakou dobu bude vyšetřování pokračovat‘) a pokyny státního zástupce,“⁵² které se do vyšetřovacího zpravidla ani nezakládají.⁵³ Takové listiny „[m]ají interní charakter, jejich prostřednictvím státní zástupce vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení a tvoří součást dozorového

⁴⁹ § 65 odst. 1 trestního řádu.

⁵⁰ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 26. 7. 2005, sp. zn. I.ÚS 54/05.

⁵¹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 26. 7. 2005, sp. zn. I.ÚS 54/05; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3197/2013.

⁵² Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 26. 7. 2005, sp. zn. I.ÚS 54/05.

⁵³ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. II.ÚS 1954/11.

spisu“.⁵⁴ Lze zobecnit, že právo nahlížet do spisu „se vztahuje na listinné materiály, které jsou nebo v dalších stádiích trestního řízení se stanou důkazy ve smyslu ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř. a na něž se váže právo obviněného na přípravu obhajoby“.⁵⁵

Jiné závěry lze učinit o právu nahlížet do spisu podle § 65 odst. 1 trestního řádu ve vztahu k dozorovému spisu státního zástupce. Podle § 140 odst. 2 kancelářského řádu státního zastupitelství „[d]ozorový spis dokumentující dozor nad trestním stíháním a účast státního zástupce v prvním stupni trestního řízení soudního obsahuje, kromě rozhodnutí a opatření státního zástupce a dalších písemností dokumentujících výkon jeho dozoru, též stejnopisy nebo kopie protokolů o výsledku obviněného a nejdůležitějších svědků, klíčových znaleckých posudků, protokolů o hlavním líčení (jsou-li v řízení před soudem vyhotovovány) a soudních rozhodnutí,“⁵⁶ jímž jednoznačně nelze přisoudit povahu důkazu podle § 89 odst. 2 trestního řádu.⁵⁷ Vodítko poskytuje i návod k vedení dozorového spisu, který sděluje, že „[d]ozorový spis má být zestručněným, přitom však úplným a řádně uspořádaným obrazem vlastního trestního spisu od nápadu věci až do jejího skončení. Obsah dozorového spisu musí postačit k tomu, aby nahlédnutím do něho bylo možno kdykoli zjistit stav věci a zda je (byla) plynule vyřizována. Na to je třeba dbát zejména i v tom stadiu, kdy trestní spis není u státního zastupitelství“.⁵⁸ Autor se tak domnívá, že ve vztahu k dozorovému spisu státního zástupce nemůže vzniknout nebezpečí zmaření vyšetřování ani vzniku jiných aspektů souvisejících se spolupracujícím obviněným; orgány přípravného řízení se proto nemusí vypořádávat s argumentací podle § 65 odst. 2 trestního řádu, poněvadž dozorový spisový materiál vůbec nepodléhá právnímu režimu podle § 65 odst. 1 trestního řádu se zřetelem ke své zvláštní povaze. Žádost o poskytnutí informace z dozorového spisu státního zástupce je nezbytné vyřídit v právním režimu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (viz dále),⁵⁹ přičemž autor upozorňuje zejména na jeho § 11

⁵⁴ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. II.ÚS 1954/11; dále srov. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. 5. 2016, sp. zn. II.ÚS 620/16.

⁵⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. II.ÚS 1954/11.

⁵⁶ Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2004, jímž se vydává kancelářský řád státního zastupitelství, ve znění pozdějších změn (dále jen „kancelářský řád státního zastupitelství“); § 140 odst. 2.

⁵⁷ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. II.ÚS 1954/11; usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. II.ÚS 3198/13; ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 704.

⁵⁸ Příloha č. 2, vzor č. 33 kancelářského řádu státního zastupitelství.

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 4. 10. 2011, sp. zn. 2 As 93/2011.

odst. 1 písm. a) a § 11 odst. 4 písm. a). Žádné nebezpečí tak ve vztahu k dozorovému spisu státního zástupce nevzniká.

Podle § 65 odst. 2 věta první trestního řádu ovšem lze v přípravném řízení odeprít právo nahlédnout do spisu ze závažných důvodů.⁶⁰ „*Tato zákonem předpokládaná možnost omezení práva nahlížet do spisů vyplývá ze skutečnosti, že v počátcích vyšetřování nelze často zabezpečit ochranu důkazních pramenů před jejich poškozením a zničením nebo před jinými aktivitami sledujícími cíl mařit vyšetřování. Ohroženy mohou být i jiné společenské a individuální zájmy, např. bezpečnost svědků, citlivé osobní údaje nezúčastněných osob, skutečnosti podléhající utajení, přičemž časová tíseň neumožňuje zajistit ochranu těchto legitimních zájmů jiným způsobem.*“⁶¹ Na tomto místě je vhodné připomenout, že institut spolupracujícího obviněného je obecně navázán na páchání organizované trestné činnosti.⁶² „*Všechna tato rizika, obsažená v realizaci práva obviněného (obhájce) nahlížet již v přípravném řízení do spisu, je třeba zvlášť pečlivě zvažovat v případech nebezpečných forem kriminality, jako je např. organizovaná kriminalita s mezinárodními prvky. Za situace, kdy koliduje oprávněný zájem státu na účinném postihu kriminality, resp. jiné důležité společenské a individuální zájmy s právem obviněného na obhajobu, připouští právní úprava, jakož i trestněprocesní teorie i praxe dočasné omezení práva na nahlížení do spisů v přípravném řízení.*“⁶³ Jedná se o určitou okolnost, která by mohla „*zmařit výsledky přípravného řízení*“⁶⁴ nebo snížit důkazní hodnotu opatřených důkazů.⁶⁵ Podle autorova názoru existuje důležitý zájem na ochraně obviněného (a dalších osob, např. jeho rodiny) v procesu jeho označování za spolupracujícího, ale i veřejný zájem na náležitém zjištění trestných činů a spravedlivém potrestání pachatelů podle zákona⁶⁶ (byť Ústavním soudem ČR poměrně relativizován ve vztahu k § 65 trestního řádu), a proto tyto skutečnosti v daném čase mohou převýšit nad zájmem ostatních spoluobviněných na plném informování o průběhu trestního řízení, které se proti nim vede, ustupující na nezbytně nutnou dobu

⁶⁰ § 65 odst. 2 trestního řádu.

⁶¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 6. 2004, sp. zn. III.ÚS 239/04; nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. 9. 2010, sp. zn. III.ÚS 3221/09.

⁶² „[...] *zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny*“ podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

⁶³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 6. 2004, sp. zn. III.ÚS 239/04; nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. 9. 2010, sp. zn. III.ÚS 3221/09.

⁶⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 707.

⁶⁵ Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22. 2. 1967, sp. zn. Pls 3/6.

⁶⁶ § 1 odst. 1 trestního řádu.

do pozadí. Nezbytně nutnou dobou rozumí autor časový úsek, v němž výše vyložené zájmy stále převažují nad zájmy spoluobviněných a jejich obhájců; jinými slovy v této době stále hrozí reálná možnost msty nebo zničení důkazních prostředků.⁶⁷ Nahlížením do spisu může dojít k ohrožení nebo dokonce porušení těchto zájmů. Podle autora se může naplnit výjimka tzv. závažných důvodů podle § 65 odst. 2 trestního řádu, kterým výkon práva nahlížení a dalších odvozených práv obviněných a jejich obhájců učiní nemožným. Provede se tak pro nezbytně nutnou dobu. Je třeba podotknout, že s pokračujícím vyšetřováním bude z autorova pohledu oprávněnost důvodů odepření slábnout a další žádosti obviněných a jejich obhájců o uplatnění práv obviněného podle § 65 odst. 1 trestního řádu nebude patrně možné postupem podle § 65 odst. 2 trestního řádu s odkazem na existenci tzv. závažných důvodů již jednoduše odepírat.

Důvody odepření práva nahlédnout do spisu spočívající v nebezpečí maření vyšetřování ovšem musí být podloženy konkrétními důvody, neboť „[z]a závažné důvody podle § 65 odst. 2 trestního řádu nelze považovat zcela obecný poukaz na možnost maření výsledků vyšetřování, a již vůbec ne na předpoklad ovlivňování svědků za situace, kdy se obviněný nachází ve vazbě, navíc v dané věci ve vazbě koluzní“.⁶⁸

Autor považuje za nezbytné upozornit, že výše vyložená soudní judikatura není podle jeho názoru zcela přílehavá a přesvědčivá. Ústavní soud podmiňuje aplikaci § 65 odst. 2 trestního řádu organizovanou trestnou činností s mezinárodním přesahem, to znamená přítomností ještě kvalifikovanější okolnosti, než jakou představuje organizovaná trestná činnost sama. Z těchto důvodů si autor dovolí varovat před nepromyšlenými postupy podle § 65 odst. 2 trestního řádu, které se do jeho rámce nevměstají.

Podle § 65 odst. 2 trestního řádu ovšem stále platí, že „[z]ávažnost důvodů, ze kterých tato práva odepřel policejní orgán, je na žádost osoby, již se odepření týká, státní zástupce povinen urychleně přezkoumat“.⁶⁹ Na to navazuje zobecňující názor Ústavního soudu ČR, že „[p]rávo obviněného nahlížet do spisu je jednou ze složek jeho práva na obhajobu, zaručovaného čl. 40 odst. 3 Listiny a proto je omezení tohoto práva, i když je zákonem připuštěno, vždy třeba náležitě

---

⁶⁷ Srov. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. I.ÚS 589/06.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 1. 2001, sp. zn. IV.ÚS 472/2000.

⁶⁹ § 65 odst. 2 věta druhá trestního řádu.

zdůvodnit,⁷⁰ přičemž „[p]ouhý paušální odkaz na ustanovení § 65 odst. 1 trestního řádu, které postihuje řadu různých situací, nemůže v podmínkách demokratického právního státu pro odepření nahlédnutí do spisu tzv. jinou osobou dostačovat“.⁷¹

2. Nejednoznačností možného postupu, případně neochotou orgánů přípravného řízení významně zasahovat do práv obhajoby podle § 65 odst. 2 trestního řádu se v těchto případech otevírá, jiná autorem výše nastíněná možnost, spočívající v **dočasném nezažurnalizování citlivé písemnosti do spisu**. Tím se rozumí, že po určité kritické době státní zástupce nebo policejní orgán, který protokol o výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu sestavil, neučiní tuto písemnost součástí vyšetřovacího spisu. Případné nahlížení do spisu, který by tento protokol obsahoval, by vedlo k seznámení v tento okamžik nepovolaných osob se skutečnostmi, které by často bez výpovědi (spolupracujícího⁷²) obviněného nebyly známy a jejichž následná aktivita by mohla zmařit úkony zamýšlené státním zástupcem a policejním orgánem. Tato procesní praxe je podporována judikaturou Ústavního soudu ČR, která posuzovanému případu se spolupracujícím obviněným odpovídá mnohem více, a proto se jeví vhodnější. Procesní taktika státního zástupce je totiž plně v jeho režii a nikdo do ní nesmí zasahovat. „[P]o státním zastupitelství jako žalobci a zástupci státu nelze vyžadovat, aby zejména v přípravném řízení stíhaného seznamovalo s důkazní situací tak, jak se v tom kterém okamžiku (fázi) přípravného řízení jeví, případně jak a z jakých důvodů ji hodnotí, a vyjasňovalo tak předčasně (do okamžiku skončení vyšetřování) své bližší či vzdálenější procesně-taktické záměry (cíle).“⁷³ Je to právě státní zástupce, který je *dominus litis* přípravného řízení, a proto je „odpovědný za naplňování zájmů státu na vedení trestního řízení a na jeho

---

⁷⁰ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 12. 4. 2006, sp. zn. I.ÚS 627/05; srov. ŠRÁMEK, D. Ústavní právník Kandalec: Odepření práva obviněného na nahlížení do spisu musí být řádně zdůvodněno. *Česká justice* [online]. 4. 5. 2018 [cit. 9. 9. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/05/ustavni-pravnik-kandalec-odepreni-prava-obvineneho-nahlizeni-spisu-musi-byt-radne-zduvodneno/>.

⁷¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 6. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 1956/13.

⁷² Autor uvádí slovo „spolupracující“ v závorce z toho důvodu, že obviněného za spolupracujícího *de iure* považovat ještě nelze, neboť tohoto označení, které se definitivně provede až v obžalobě, ještě v této fázi přípravného řízení nepožívá; srov. návětí § 178a odst. 1 trestního řádu (viz dále).

⁷³ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. I.ÚS 589/06; nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 7. 2003 sp. zn. III.ÚS 511/02.

efektivitě, a kdo pak zájmy státu zastupuje v řízení před soudem“.⁷⁴ Zároveň se ovšem v žádném případě nejedná o libovůli.

Podle některých názorů se s písemnostmi vzniklými v procesu označování za spolupracujícího obviněného⁷⁵ mohou obvinění a jejich obhájci seznámit v plném rozsahu nejpozději i v souvislosti s prostudováním spisů po skončení vyšetřování podle § 166 trestního řádu.⁷⁶ Podle Ústavního soudu ČR „[z]ásady kontradiktornosti řízení a rovnosti zbraní, vyplývající z principu spravedlivého procesu, obsaženého v čl. 6 Úmluvy [Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod – pozn. autora], jsou sice významnými, avšak nikoliv jedinými zásadami trestního řízení. Za určitých okolností mohou kolidovat s jinými uznávanými a legitimními zásadami trestního řízení, např. se zásadou vyhledávací, zásadou hospodárnosti a zásadou rychlosti řízení, a proto mohou být, za dodržení principu proporcionality, v některých stádiích řízení, zejména v přípravném řízení, dočasně omezeny“.⁷⁷ Autor ovšem výše naznačenou praxi seznámení se s celým spisovým materiálem v tak nejzazší okamžik a zejména spolehnutí se orgánů přípravného řízení na tento postup nepovažuje za doporučeníhodný, neboť významně balancuje na hranici přípustnosti.⁷⁸ Duchu vykládaných ustanovení trestního řádu a povaze trestního řízení podle autora odpovídá spíše pravidlo, že k zažurnalizování protokolu o výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu do spisu by mělo dojít nejpozději s výsledky ostatních obviněných, a nedojde-li k tomu, tak k okamžiku provedení nezbytných procesních zajišťovacích úkonů. Jako vhodný se nejeví ani přístup, že „jestliže se obviněný domníval, že mu nebyla poskytnuta přiměřená doba k prostudování spisu při příležitosti skončení vyšetřování (podle § 166 odst. 1 tr. ř.), mohl sám (nebo prostřednictvím obhájce) usilovat o nahlížení do spisu podle § 65 tr. ř.

⁷⁴ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 3. 11. 2005, sp. zn. II.ÚS 573/05; k procesně taktickému postupu státního zástupce v podrobnostech dále srov. např. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 11. 11. 2008, sp. zn. I.ÚS 2560/08, usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III.ÚS 1811/12, usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. II.ÚS 2158/14, a usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 2016, sp. zn. III.ÚS 1825/15.

⁷⁵ Nejčastěji se bude jednat o protokol o výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu a žádost obviněného o označení za spolupracujícího, nebyla-li již pojata do protokolu o výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu.

⁷⁶ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 9.

⁷⁷ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 6. 2004, sp. zn. III.ÚS 239/04; nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. 9. 2010, sp. zn. III.ÚS 3221/09.

⁷⁸ K tomu srov. rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. BVerfG, 2 BvR 1895/03: „Právo nahlížet do spisu má obhájce obviněného plně až po skončení vyšetřování. Dříve může být přístup ke spisu zcela nebo částečně odepřen, pokud by ohrozil účel vyšetřování.“

v řízení před soudem, kde mu toto právo nemůže být odepřeno,⁷⁹ ačkoliv je takový přístup podle Ústavního soudu ČR patrně možný.

Tato procesní taktika se autorovi jeví jako procesně čistší a dosáhne se jí účelu trestního řízení účinněji. Vychází též z logiky, že s písemnostmi, které byly do spisu jednou již zažurnalizovány, by oprávněné osoby měly mít relativně nerušenou možnost se seznámit. Kritická doba, v níž by mohlo dojít ke ztrátě důkazního prostředku, skončí v návaznosti na výše uvedený výklad nejpozději provedením příkazu k domovní prohlídce podle § 83 trestního řádu, příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků podle § 83a trestního řádu, zadržením podezřelého podle § 76 trestního řádu atd. Autor zde považuje za důležité zmínit, že protokol o výsledku (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu není veden odděleně od ostatního spisového materiálu;⁸⁰ tato možnost nesmí být zaměňována s výše uvedenými.

1.4 Žádost obviněného o provedení jeho výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu nebo o označení za spolupracujícího obviněného

Bez ohledu na způsob a oprávněnou osobu k iniciaci procesu označování lze podle autora na jednom kárném rozhodnutí ve věci státních zástupců demonstrovat důležitý závěr, že státní zástupce je povinen řádně se vypořádat s žádostí obviněného o označení za spolupracujícího. Jinými slovy státní zástupce je povinen o návrhu obviněného na označení za spolupracujícího podle § 178a trestního řádu řádně rozhodnout. Přestože kárně stíhaný státní zástupce měl k dispozici protokol o opakovaném výsledku obviněného, který o označení žádal, a na jehož základě měl a mohl učinit závěr, zda bude podle § 178a trestního řádu v jeho případě postupovat, neučinil tak. Obviněný podával žádost opakovaně. Takovým nedbalým postupem vznikly v procesním stadiu vyšetřování neodůvodněné průtahy. Státní zástupce se tak dopustil kárného provinění podle § 28 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, tím, že zaviněně porušil povinnosti státního zástupce, a ohrozil důvěru v odbornost postupu státního zastupitelství. V obecné rovině se jedná o porušení dozorových povinností státního zástupce podle § 174 trestního řádu.⁸¹

⁷⁹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. II.ÚS 2322/14; usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. III.ÚS 1537/07.

⁸⁰ Srov. analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 9.

⁸¹ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 29. 6. 2015, č. j. 12 Ksz 4/2015–65.

Nedisponuje-li státní zástupce příslušnými informacemi, což mu znemožňuje rozhodnout o žádosti obviněného (tj. zda provede výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu), má si takové informace opatřit. Je nezbytné věnovat řádnou pozornost žádostem obviněného o označení za spolupracujícího, byť by státní zástupce neměl v úmyslu žadatele-obviněného za spolupracujícího označit.

Státní zástupce se musí vypořádat s procesními žádostmi několika obviněných o označení za spolupracující obviněné. S takovou procesní situací vyvstává otázka plurality spolupracujících obviněných v jediném trestním řízení. Právní úprava institutu podle § 178a trestního řádu nelimituje, kolik spolupracujících obviněných nakonec může v jediném trestním řízení vystupovat.⁸² K tomu se přiklání i státní zastupitelství.⁸³ Soudy přešly fakt, že v jediném trestním řízení vystupovali dva spolupracující obvinění, bez námitek.⁸⁴ Současně lze podat, že „[z] obsahu trestního spisu [...] také vyplývá, že dva z obviněných požádali o označení jako spolupracující obviněný podle § 178a tr. ř.“⁸⁵ Na základě toho lze uzavřít, že pluralita spolupracujících obviněných je přípustná. Z logiky věci ovšem autor usuzuje, že se spolupracujícími obviněnými nemohou stát všichni obvinění v tomtéž trestním řízení. Státní zástupce je povinen, jak již bylo uvedeno výše, vypořádat se se všemi žádostmi o označení. Pravomocí státního zástupce je určit, zda obviněný podmínky označení splňuje; sezná-li, že je zákonné, účelné a tzv. potřebné označit více než jednoho obviněného za spolupracujícího, učiní tak obecným způsobem stanoveným trestním řádem.

Na celý výše uvedený výklad chronologicky navazuje výslech (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu, na jehož komentář autor na tomto místě odkazuje do třetí kapitoly.

---

⁸² § 178a trestního řádu *arg. a contrario*.

⁸³ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 4.

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2015, sp. zn. 4 Tdo 254/2015; dále srov. analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 4.

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 7 Td 12/2016.

2 Podmínky podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného [§ 178a odst. 2 trestního řádu]

V případě návrhu státního zástupce na upuštění od potrestání podle § 178a odst. 2 trestního řádu již existuje relativizovaný zájem na maximálním objasňování nejzávažnější trestné činnosti, kdy upustit od potrestání (případně s dohledem) nelze v každém případě, to znamená po splnění obecných podmínek podle § 178a odst. 1, resp. odst. 3 trestního řádu se k němu automaticky nepřistupuje.

V obecné rovině lze poněkud zjednodušujícím pohledem podle autora předestřít, že podání návrhu státního zástupce na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného a upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného jako takové je podmíněno mimořádným přínosem spolupracujícího obviněného v trestním řízení, které se vymyká i intenzitě spolupráce obviněného, u něhož bylo přistoupeno „toliko“ k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku.

Podle § 178a odst. 2 trestního řádu ve znění účinném od 1. 9. 2012 *„[p]okud spolupracující obviněný nespáchal trestný čin, který je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl, jestliže se nepodílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl, pokud jím nezpůsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt a pokud nejsou důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59 trestního zákoníku), může státní zástupce v obžalobě navrhnout upuštění od potrestání, pokud to považuje za nezbytné s ohledem na všechny okolnosti, zejména vzhledem k povaze trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání s trestným činem, k jehož objasnění se obviněný zavázal, k míře, v jaké může spolupracující obviněný přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, k významu jeho výpovědi pro dané trestní řízení s ohledem na shromážděné důkazy, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se*

*zavázal, a jaké následky svým jednáním způsobil“.*⁸⁶ Nový odstavec 2 byl do § 178a trestního řádu vložen novelou provedenou zákonem č. 193/2012 Sb.⁸⁷

2.1 Překážky upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného (negativní podmínky)

Zákonodárce neumožnil upuštění od potrestání (s dohledem) v případech spáchání trestného činu, „*který je závažnější než zločin, k jehož objasnění [spolupracující obviněný – pozn. autora] přispěl, jestliže se nepodílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl, pokud jím nezpůsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt a pokud nejsou důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59 trestního zákoníku)*“.⁸⁸ Za podmínky přítomnosti těchto okolností zájem na objasnění trestné činnosti již nemůže podle zákonodárcova právního nastavení institutu převážit nad zájmem potrestat pachatele ani jednoho z nich zvýhodnit, pročez se upřednostní potrestání. Přeneseně lze tu nepřekročitelnou podmínku vyložit tak, že společnost by již nebyla ochotna tolerovat závažnou trestnou činnost spolupracujícího obviněného, z jehož podnětu k ní došlo nebo jejímž účinkem je smrt nebo těžká újma na zdraví osob.

Na tomto místě je ovšem vhodné dostatečně zdůraznit, že § 178a odst. 2 trestního řádu nemá vliv na označení obviněného za spolupracujícího podle pravidel § 178a odst. 1 a 3 trestního řádu. Limit podle § 178a odst. 2 trestního řádu, ač součástí procesního předpisu, nastavuje předpoklady pro pozdější aplikaci hmotněprávních beneficií podle trestního zákoníku tak, že zcela vylučuje možnost upuštění od potrestání z úvah soudu o druhu trestu (viz dále). V důsledku toho se nejpříznivější hmotněprávní beneficií spolupracujícího obviněného, který spáchal závažnější trestný čin než zločin, k jehož objasnění přispěl, jestliže se podílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl, pokud jím způsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt a pokud jsou důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59 trestního zákoníku),⁸⁹ stává mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle

---

⁸⁶ § 178a odst. 2 trestního řádu.

⁸⁷ čl. I bod 25 zákona č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁸⁸ § 178a odst. 2 *i. p.* trestního řádu.

⁸⁹ § 178a odst. 2 *i. p.* trestního řádu *arg. a contrario*.

§ 58 odst. 4 trestního zákoníku.⁹⁰ Navzdory omezujícím opatřením podle § 178a odst. 2 trestního řádu má autor za to, že právní řád České republiky poskytuje spolupracujícím obviněným možnost stále velmi příznivého zacházení s ohledem na velmi vysokou společenskou škodlivost jeho trestné činnosti, která může mít za následek i smrt.

Zatímco k získání označení spolupracujícího obviněného je vyžadováno kumulativní splnění určitého okruhu pozitivních podmínek včetně shledání tzv. potřebnosti podle § 178a odst. 1 a 3 trestního řádu, které byly vyloženy výše, pro účely připojení návrhu státního zástupce na upuštění od potrestání – jako prohloubení benevolence státu k pachatelům určité trestné činnosti – je třeba splnit do určité míry odlišné podmínky, než jsou podmínky „pouhého“ označení. Jinými slovy autor má za to, že označení za spolupracujícího obviněného je důležitým východiskem a *conditio sine qua non*, bez jejíhož splnění nelze úspěšně podat návrh na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného.

K první skupině podmínek vedoucích k podání návrhu na upuštění od potrestání, které lze vzhledem ke své povaze označit za negativní podmínky, patří ty, jejichž prostřednictvím zákonodárce vymezuje i hmotněprávní podmínky upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 46 odst. 2 trestního zákoníku ve slovech, že „*[u]pustit od potrestání pachatele označeného jako spolupracující obviněný takto nelze, jestliže jím spáchaný trestný čin je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl, jestliže se podílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl, jestliže jím způsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt nebo jsou-li dány důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59)*“.⁹¹ Lze konstatovat, že soubor těchto pozitivních podmínek je zcela totožný. K negativním podmínkám podání návrhu autor připojí jen stručný komentář, neboť by uváděním detailů nad rámec cíle této rigorózní práce neúčelně zacházel do zbytečných podrobností. Mezi negativní podmínky podání návrhu patří, že spolupracující obviněný:⁹²

---

⁹⁰ Souběžná aplikace § 46 odst. 2 trestního zákoníku a § 58 odst. 4 trestního zákoníku je z povahy věci vyloučena, když „*[j]de o alternativu k ustanovení § 46 odst. 2 tr. zákoníku, jejíž použití logicky vylučuje možnost upustit od potrestání podle posledně citovaného ustanovení [§ 58 odst. 4 trestního zákoníku – pozn. autora]*“; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 5 Tdo 749/2015.

⁹¹ § 46 odst. 2 věta druhá trestního zákoníku.

⁹² V souvislosti s podáním návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 2 trestního řádu lze již o spolupracujícím obviněném *expressis verbis* hovořit, neboť u nikoho jiného nelze postupem podle § 178a odst. 2 trestního řádu upuštění od potrestání navrhnout. K označení za spolupracujícího obviněného se tak vždy musí z povahy věci přistoupit před podáním tohoto návrhu.

1. Nespáchal trestný čin, který je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl. Podle autorova názoru se v tomto případě jedná o poměrování trestnosti činů z hlediska jejich přísnosti. Vypůjčí si proto výklad učiněný ve vztahu k posuzování přísněji trestného činu podle § 43 odst. 1 věta první část před středníkem trestního zákoníku. Toto ustanovení a na jeho základě pak judikatura i literatura vymezují, jakým postupem identifikovat přísnější čin. Nic se ovšem nemění na tom, že výchozím kritériem je porovnání horních hranic trestních sazeb činu, který spolupracující obviněný spáchal, a zločinu, k jehož objasnění přispěl. Jsou-li stejné, komparují se dolní hranice trestních sazeb. Jsou-li horní i dolní hranice shodné, „*je nejprísnejší ta sazba, která pripouští uložit samostatně pouze trest odnětí svobody, nebo ta sazba, která nepřipouští – na rozdíl od ostatních – uložení některého mírnějšího trestu*“.^{93, 94}

Tento postup je trestní doktríně i praxi znám a ve vztahu ke specifickému kritériu hodnocení oprávněnosti podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného by jeho aplikace neměla činit větší obtíže. Autor míní, že existence spolupracujícího obviněného si v tomto výkladu může analogicky vypomoci, neboť obsahově se překrývají, a to navzdory střetu procesních a hmotněprávních pojmů. Zákodárce zvolil pro úvahu státního zástupce podle § 178a odst. 2 trestního řádu hmotněprávní kritéria. Pojmu závažnosti se autor věnuje v souvislosti s tzv. nezbytností, jejímž pomocným kritériem je „*povaha trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal*“,⁹⁵ a proto lze odkázat na následující komentář.

2. Nepodílel se jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl. Organizátorství a návod jsou formami účastenství, jejichž právní úprava se nachází v § 24 odst. 1 písm. a) a b) trestního zákoníku. Organizátorství spočívá v zosnování nebo řízení spáchání trestného činu⁹⁶ a návodem se rozumí vzbuzení v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin.⁹⁷ V plném

---

⁹³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s. 388. ISBN 978-80-7478-616-7; usnesení Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 11. 7. 1991, sp. zn. 2 Ntdf 4/91.

⁹⁴ K přísněji trestnému činu srov. dále např. DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer, 2015 [cit. 26. 7. 2017]. Dostupné v Systému ASPI. ISSN 2336-517X, § 43, bod 5; usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 5. 9. 1994, sp. zn. 8 To 257/94; rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 1. 1968, sp. zn. 4 Tz 102/67; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1252/2006.

⁹⁵ Dovětek § 178a odst. 1 trestního řádu.

⁹⁶ § 24 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

⁹⁷ § 24 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku.

rozsahu se pro účely úvahy nad touto dílčí podmínkou uplatní současný výkladový stav trestní teorie i praxe.

Za pomoci výkladového pravidla *argumentum a contrario* pak lze připustit podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného v případě, že při páchání trestné činnosti ve formě účastenství spolupracující obviněný působil jako pomocník.⁹⁸ Tento závěr vychází patrně z myšlenky, že pomoc je nejmírnější formou účastenství, k níž se přihlédně při stanovení druhu a výměru trestu.⁹⁹ Pomocí samozřejmě není dotčeno páchání trestné činnosti coby pachatele nebo spolupachatele, která je obecně možná.

Účastenství vyžaduje úmysl.¹⁰⁰

„Soud zpravidla nepřizná obviněnému postavení spolupracujícího obviněného ve smyslu § 178a odst. 1 tr.ř. za situace, pokud tento byl organizátorem zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, významně se podílel na jeho páchání a výrazně participoval na výtěžku z něj získaného.“¹⁰¹

3. Nezpůsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

Předpokladem vzniku újmy na zdraví je vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za splnění jednoho z těchto předpokladů se dále vyžaduje, aby způsobená těžká újma na zdraví alternativně spočívala ve zmrzačení, ztrátě nebo podstatném snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztrátě nebo podstatném oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivých útrapách, nebo v delší dobu trvající poruše zdraví.¹⁰²

Posouzení, zda v konkrétní trestní věci spolupracující obviněný způsobil ublížení na zdraví nebo těžkou újmu na zdraví, je otázkou právní.¹⁰³ Nejdříve ji posuzuje policejní orgán pro účely nejen právní kvalifikace spáchaného skutku, ale posléze i státní zástupce. Otázku posuzuje i pro účely podání podle § 178a odst. 2 trestního řádu, byť se úvahy liší jen svým účelem, nikoliv obsahem. Konečně ovšem o otázce rozhoduje soud.¹⁰⁴ Hrozí nebezpečí, že soud posléze

⁹⁸ Srov. § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku.

⁹⁹ § 39 odst. 6 písm. b) trestního zákoníku.

¹⁰⁰ Návěti § 24 odst. 1 trestního zákoníku; srov. § 15 trestního zákoníku.

¹⁰¹ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 2 To 66/2016.

¹⁰² § 122 odst. 2 trestního zákoníku.

¹⁰³ Srov. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1317.

¹⁰⁴ Srov. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1317.

dojde k závěru, že porucha způsobená spolupracujícím obviněným dosahuje intenzity těžké újmy na zdraví, což učiní z podání státního zástupce podle § 178a odst. 2 trestního řádu, v rozporu s předchozím právním názorem státního zástupce, překážku v upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného pro nesplnění dílčí podmínky podle § 178a odst. 2 trestního řádu.¹⁰⁵ Policejní orgán a státní zástupce by tak měly právní kvalifikaci věnovat podle autora zvýšenou pozornost.

Smrtí se vymezuje „na základě poznatků lékařské vědy jako biologická smrt mozku (cerebrální smrt) - takový stav organismu, u kterého je obnovení všech životních funkcí již vyloučeno,“¹⁰⁶ a jako „smrtný stav, z kterého návrat do života je vyloučen“.¹⁰⁷ Podle autora není důvodu k nepoužití výkladu k trestnému činu vraždy podle § 140 trestního zákoníku, jehož znakem objektivní stránky skutkové podstaty je smrt.¹⁰⁸

Opětovně se vyžaduje způsobení této poruchy ve formě úmyslu, což plyne přímo z textace takto vymezené negativní podmínky.

Gramatickým výkladem negativní podmínky lze zjistit, že k nemožnosti podat návrh na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného postačuje splnění i jedné možnosti – buď způsobení těžké újmy na zdraví, nebo smrti –, přičemž nemusí být přítomny současně.

4. Nejsou důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59 trestního zákoníku). Mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody podle § 59 trestního zákoníku souvisí s vymezením pojmu organizovaná zločinecká skupina.

K této negativní podmínce lze uvést, že podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného je znemožněno v případě pachatele, „který znovu spáchal zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3), ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin potrestán,“ a to za předpokladu, že „závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo možnost nápravy pachatele je ztížena“.¹⁰⁹ Zákonodárce touto negativní podmínkou vyloučil upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného, který je závažným recidivistou nebo bude obtížné dosáhnout jeho nápravy. V případě „lehčích forem“ recidivy, které nedosahují zde popsané

¹⁰⁵ § 46 odst. 2 trestního zákoníku s odkazem na § 178a odst. 1 a 2 trestního řádu.

¹⁰⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 10. 1985, sp. zn. Tpjf 24/85.

¹⁰⁷ Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16. 6. 1976, sp. zn. Tpjf 30/76.

¹⁰⁸ Srov. např. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1460–1463. ISBN 978-80-7400-428-5; DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník: Komentář*, op. cit. sub 94, § 140, bod 2.

¹⁰⁹ § 59 odst. 1 trestního zákoníku.

škodlivosti, lze k podání návrhu podle § 178a odst. 2 trestního řádu podle autorova názoru obecně přistoupit, nebudou-li tomu bránit další okolnosti.

Současně lze zhodnotit, že z gramatického výkladu § 178a odst. 2 *i. p.* trestního řádu vyplývá kumulativní splnění těchto podmínek, resp. nesmí nastat ani jedna tato podmínka. Nastane-li, *ex lege* se vytváří nepřekonatelná překážka úspěšného podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného. Stává se tak i v případě, kdy nastane toliko dílčí podmínka (např. jen smrt).

2.2 Tzv. nezbytnost upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného (pozitivní podmínky)

Do vyhodnocování všech okolností důležitých pro splnění předpokladů pro podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného vstupuje kromě negativních podmínek též souhrn dalších, pozitivních podmínek, které lze pod vlivem návodu zákonodárce podle směrnice § 178a odst. 1 trestního řádu pojmenovat souhrnným označením tzv. **nezbytnosti**. S poukazem na slovo „*zejména*“¹¹⁰ se autor domnívá, že zákonodárce neposkytuje pro účely definitivního odůvodněného závěru o shledání tzv. nezbytnosti žádný uzavřený soubor kritérií, ale nabízí za použití demonstrativního výčtu toliko pomocná kritéria zhodnocení stavu nezbytnosti státním zástupcem. Pomocnými kritérii tzv. nezbytnosti podle § 178a odst. 2 trestního řádu jsou:

1. Povaha trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání s trestným činem, k jehož objasnění se obviněný zavázal. V tomto případě se podle autorova názoru jedná o spojení dvou kritérií, která má státní zástupce za povinnost učinit součástí úvah již o tzv. **potřebnosti** označení za spolupracujícího obviněného podle dovětku § 178a odst. 1 trestního řádu. Zatímco podle tohoto ustanovení státní zástupce shledává jednak povahu trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal, jednak přihlédne k trestnému činu uvedenému v doznání, což hodnotí samostatně, v případě tzv. nezbytnosti, která je předmětem výkladu v této kapitole rigorózní práce, zákonodárce zvolil kombinaci těchto pomocných vodítek, a proto je nezbytné je zkoumat pro účely tzv. nezbytnosti ve vzájemném souladu a v zásadní v komparaci. Autor nicméně přiznává, že ačkoliv je formulace zákonodárce jiná, resp. kritéria spojuje do jednoho, k zásadním změnám ve výkladu podle něj nedochází.

---

¹¹⁰ § 178a odst. 2 *i. m.* trestního řádu.

Zákonodárce syntezí obou kritérií navrhl státního zástupce patrně k poměrování činu, k němuž se spolupracující obviněný doznal, a činu, k jehož objasnění se zavázal. Nabízí se, jaké závěry ovšem z takového výsledku v praxi vyvozovat. Je tak ze strany autora jen čirou spekulací, zda je nebo není podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného odůvodněné, přesahuje-li například intenzita společenské škodlivosti činu, k němuž se doznal, úroveň společenské škodlivosti činu, k jehož objasnění se zavázal. Autor pochybuje, že hodnoty dosažených měr společenských škodlivostí musí být k sobě až v příkrém nesouladu; podle autorova mínění čin, k jehož objasnění se spolupracující obviněný zavázal, musí být obecně závažnější než (jeho vlastní) čin, k němuž se doznal. To, jakou intenzitou tak má být, není jasné, autor ovšem doplňuje, že rozdíl ve společenské škodlivosti činů by neměl být zanedbatelný, ale spíše významnější; upuštění od potrestání je nejvýznamnější hmotněprávní beneficí, a proto si vyžaduje, aby čin spolupracujícího obviněného spíše nedosahoval závažnosti činu spoluobviněných, k jehož objasnění se zavázal.

Současně lze vyslovit pochybnost o tom, zda se vůbec jedná o určitým způsobem kvantifikovatelný ukazatel porovnání obou předmětných činů. Praktickým ukazatelem společenské škodlivosti by mohla být komparace hrozících trestů a trestním zákoníkem předepsaných trestních sazeb a jejich přísnosti, aniž by se přitom přihlíželo k potenciálnímu mimořádnému snižování trestu odnětí svobody, mimořádnému zvyšování trestu odnětí svobody, trestním omezením v řízení proti mladistvým a dalším modifikacím. Mezi autorovy poznatky z trestní praxe nicméně patří, že se tak rigorózním způsobem, jak se zde naznačuje, k hodnocení tohoto kritéria v rámci úvah státního zástupce zpravidla nepřistupuje.

Navzdory tomu ovšem autor k podrobnostem k oběma kritériím odkazuje na výklad učiněný výše.

2. Míra, v jaké může spolupracující obviněný přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. S reflexí nejvýznamnější hmotněprávní beneficie, kterou upuštění od potrestání je, musí být přínos spolupracujícího obviněného významný. Částečně se podle autora jedná o úpravu překrývající se s výše uvedeným pomocným kritériem „*povaha trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání s trestným činem, k jehož objasnění se obviněný zavázal*“.

Nejpřiléhavější komentář poskytují Draštík, Fenyk a kol., když uvádí, že „smysl § 46 tr. zákoníku míří na určitou kategorii pachatelů spíše méně závažné kriminality, u kterých je vysoká míra pravděpodobnosti jejich nápravy. Za takového pachatele však lze stěží považovat spolupracujícího obviněného, tedy osobu podílející se nějakým zákonem předvídaným způsobem na organizovaném zločinu. Navržení upuštění potrestání v obžalobě by tedy mělo být vnímáno jako spíše výjimečné opatření směřující k bonifikaci pachatele, který významnou měrou přispěl k odhalení trestné činnosti, která by bez jeho spolupráce byla velmi těžce prokazatelná či by bylo nemožné ji prokázat“.¹¹¹ Třebaže se v tomto případě obecně správně vychází z předpokladu, že u spolupracujícího obviněného lze marně předpokládat přítomnost vysokého potenciálu k nápravě jeho života, je přece jen výše uvedený komentář poněkud přísný. Nelze uzavřít, že spolupracující obviněný nikdy nesplní podmínky upuštění od potrestání. Přihlédnutí jen k tomu, že spolupracující obviněný měl podíl na organizovaném zločinu, který je pochopitelně jedním z nejzávažnějších druhů trestné činnosti, jeví se autorovi jako nepřijatelně formalistický výklad zbavený například takového posouzení, jakého trestného činu (lze totiž i přečinu) se spolupracující obviněný dopustil. K takovému závěru lze dojít třeba i v případě pomoci jako nejméně závažné formy účastenství. Jednak o tom svědčí § 178a odst. 2 trestního řádu ve spojení s § 46 odst. 2 trestního zákoníku, podle nichž k upuštění od potrestání lze přistoupit, jednak se v praxi ukazuje, že spolupracující obviněný nemusí být za každých okolností kriminálně uvažující jedinec se sklony k recidivistickému páčání trestné činnosti.

V předchozím výkladu autor uvažoval, zda skutečnosti oznamované obviněným musí být zcela nové a dosud neznámé. Autor naznačil, že v zásadě každý spolupracující obviněný je nositelem potenciálu napomoci orgánům činným v trestním řízení ve výkonu jejich úkolů. Za spolupráci lze totiž podle autorova názoru považovat i oznámení takových skutečností, jimiž se i toliko v jednotlivostech dotváří detaily kriminálního děje. Podle autora však tento přístup nemůže obstát ve vztahu ke zhodnocení pomocného kritéria míry, v jaké může spolupracující obviněný přispět k objasnění zločinu, pro účely § 178a odst. 2 trestního řádu. V takovém případě musí spolupracující obviněný vykazat již vyšší stupeň aktivity, oznámit důležitější skutečnosti, více přispět k objasnění zločinu, atp. Míru spolupráce ovšem opět nelze kvantifikovat. Autor se s pomocí

---

¹¹¹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 178a, bod 18.

komparativních měřítek znovu domnívá, že míra by v tomto případě měla jednoznačně přesahovat intenzitu spolupráce potřebnou „jen“ k označení za spolupracujícího obviněného. Státní zástupce by měl v konkrétní věci zhodnotit, jaký je prostor pro spolupráci obviněného, v jakém rozsahu ji lze ještě očekávat a zda takové okolnosti v závěru postup podle § 178a odst. 2 trestního řádu odůvodňují.

Podle autora rovněž stojí za povšimnutí, že toto kritérium patrně směřuje do budoucna [arg. „v jaké **může** spolupracující obviněný přispět“].¹¹² Předmětem úvahy státního zástupce se tak stává i zhodnocení, jakým způsobem může být spolupracující obviněný prospěšný pro objasnění organizovaného zločinu v řízení před soudem. Závazek obviněného podat úplnou a pravdivou výpověď totiž trvá i v řízení před soudem.¹¹³ Svou výpověď spolupracující obviněný v hlavním líčení opakuje a „zde [v řízení před soudem – pozn. autora] *musí obžalovaný svými postoji potvrdit, že přiznání zmíněného statusu v přípravném řízení bylo na místě*“.¹¹⁴

3. Význam výpovědi spolupracujícího obviněného pro dané trestní řízení s ohledem na shromážděné důkazy. Autor spatřuje v tomto pomocném kritériu spíše obecná posouzení podobná § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu o způsobilosti oznamovaných skutečností významně přispět k objasnění organizovaného zločinu. Podle tohoto ustanovení se totiž do určité míry již předurčuje schopnost spolupracujícího obviněného spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení; ta je dána kvalitou oznamovaných skutečností. Stejně tak i v případě tohoto pomocného kritéria významu jeho výpovědi lze usuzovat na úvahy vedoucí k všeobecnému závěru o jeho roli v konkrétní trestní věci.

K tomu se přidává poměření okruhem v trestní věci všech shromážděných důkazů. Vzhledem k tomu, že návrh podle § 178a odst. 2 trestního řádu se činí v obžalobě, okruh důkazů se vztahuje podle jejich stavu spíše k závěru přípravného řízení trestního. Autor se domnívá, že význam výpovědi spolupracujícího obviněného se zhodnotí zejména ve vztahu k přispění k označení příslušných důkazů, možnosti jejich vyhledání a zajištění, shromáždění důkazního materiálu, řádného zprocesnění důkazů, uvědomění si, že bez spolupráce spolupracujícího obviněného by nebyl důkaz opatřen vůbec, jen s velkými

¹¹² § 178a odst. 2 *i. m.* trestního řádu; část textu byla z výkladových důvodů zvýrazněna autorem.

¹¹³ § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

¹¹⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

obtížemi nebo jen částečně, což by mohlo ohrozit komplexní použitelnost při rekonstrukci skutkového děje atd.

Spíše než rigorózně praktický přínos tohoto a některých dalších jednotlivých (dílčích) kritérií spočívá podle autora v tom, že se zákonodárce širokým vymezením snaží postihnout všechny přínosné okolnosti vstupující do celkového zhodnocení okolností nasvědčujících postupu podle § 178a odst. 2 trestního řádu, potažmo spolupráce jako takové. Třebaže státní zástupce patrně nepostupuje systematicky a poměrně přísně po jednotlivých kritériích a neoznačuje si jejich (ne)splnění, která by pak v závěru matematicky vyhodnotil, mají význam spíše globální, ve svém souhrnu, ve vzájemných souvislostech a jako vodítka. Není ovšem vyloučeno, že praxe jednotlivých státních zástupců se může lišit.

4. Osoba obviněného. V tomto případě se jedná o kritérium, které je shodné s kritériem, které má státní zástupce za povinnost učinit součástí úvah již o tzv. potřebnosti označení za spolupracujícího obviněného podle dovětku § 178a odst. 1 trestního řádu. K podrobnostem lze odkázat na výklad učiněný v diplomové práci.

5. Okolnosti případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal, jaké následky svým jednáním způsobil. V tomto případě se jedná o kritérium, které je shodné s kritériem, které má státní zástupce za povinnost učinit součástí úvah již o tzv. potřebnosti označení za spolupracujícího obviněného podle dovětku § 178a odst. 1 trestního řádu. K podrobnostem lze i zde odkázat na výklad učiněný výše a v diplomové práci.

Gramatickým výkladem tohoto výčtu autor zjišťuje, že pomocná kritéria musí být vzata do úvahy všechna. Z povahy jejich demonstrativního výčtu pak autor usuzuje, že státní zástupce je povinen do právního zhodnocení tzv. nezbytnosti přibrat i další hodnotící kritéria, byť v tomto výčtu podle § 178a odst. 2 trestního řádu neuvedená, má-li za to, že je jejich reflexe vzhledem ke všem okolnostem vhodná.

Rozbor trestní věci státním zástupcem je tak determinován dvěma neurčitými právními pojmy – potřebností a nezbytností, k jejichž naplnění ovšem poskytuje zákonodárce určitá vodítka. Konečná podoba však je výsledkem úvah výhradně státního zástupce, a proto lze souhlasit s tím, že „[j]edná se – stejně jako v případě označení obviněného za spolupracujícího podle odstavce 1 [§ 178a

odst. 1 trestního řádu – pozn. autora] – o *fakultativní postup*“.¹¹⁵ Ačkoliv jsou pojmy naplňovány většinou stejnými pomocnými kritérii, nepřekrývají se. Potřebnost obsahuje kritérium přihlednutí k trestnému činu uvedenému v doznání, zatímco toto se při zvažování nezbytnosti nepoužije. Naopak nezbytnost je navíc definována mírou přispění k odhalení trestné činnosti a významem výpovědi obviněného. Shodnými znaky tak jsou toliko přihlednutí k povaze trestného činu, osoba obviněného a okolnosti případu; v dalších kritériích se již liší. Po tomto výkladu pak není podle autorova názoru možné prohlásit, že jeden pojem není podmnožinou druhého, nýbrž existují vedle sebe a v jednotlivostech se liší. Lze ovšem konstatovat, že ve svém souhrnu mají podmínky pro podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného zpřísnující charakter oproti „pouhému“ označení obviněného za spolupracujícího.¹¹⁶ Vzhledem k faktu, že se podmínky těchto dvou úkonů částečně překrývají, budou zkoumány dvakrát, a to pokaždé za jiným účelem. Je tak vhodné připomenout, že není vyloučeno, že obviněný splní podmínky označení za spolupracujícího, avšak podmínky pro podání návrhu na upuštění od jeho potrestání již nikoliv. Autor rozlišuje, že k označení za spolupracujícího obviněného sice dojde, k podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného již ne, a to:

1. z *objektivních důvodů* (např. úmyslné způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti), které jsou představovány přímo hypotézou právní normy, a proto jsou jejich účinky nepřekročitelné [§ 178a odst. 2 *i. p.* trestního řádu]. Draštík, Fenyk a kol. k tomu správně podle autora dodávají, že „[p]o splnění zákonných podmínek je pak státní zástupce oprávněn zvážit, zda považuje za nezbytné navrhnout v obžalobě upuštění od potrestání,“¹¹⁷ nebo
2. z *subjektivně-diskrečních důvodů* (státní zástupce spatřuje např. nižší význam výpovědi pro dané trestní řízení, dále například nespolehlivá nebo recidivistická osoba obviněného), které jsou více rozvolněné, a není pro ně podle autorova názoru rigoróznost typická.¹¹⁸

¹¹⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2322.

¹¹⁶ Srov. důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, k bodům 23 až 25 (178a).

¹¹⁷ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 178a, bod 18.

¹¹⁸ § 178a odst. 2 *i. f.* trestního řádu.

Pro úplnost lze dodat, že tyto podmínky musí být splněny kumulativně. Vzhledem k nastavení hmotněprávních beneficií je přípustné podat i návrh na upuštění od potrestání s dohledem podle § 48 trestního zákoníku.

2.3 Včasnost podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného

Výše vyložená problematika týkající se pochybností o tom, zda obviněný splňuje podmínky označení za spolupracujícího podle § 178a odst. 1 trestního řádu, by neměla praktického využití, pokud by se přijal názor, že návrh státního zástupce na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 2 trestního řádu ve spojení s § 46 odst. 2 trestního zákoníku může státní zástupce učinit nejpozději v obžalobě. Trestní řád takový závazný postup ovšem výslovně stanoví, jak lze doložit z textace, že „*může státní zástupce v obžalobě navrhnout upuštění od potrestání*“ podle § 178a odst. 2 trestního řádu.¹¹⁹ Za takového zákonodárcova příkazu státní zástupce zcela ztratil kontrolu nad jednáním spolupracujícího obviněného v řízení před soudem, a upuštění od potrestání, pokud by tak státní zástupce nenavrhoval již v obžalobě, ale kdykoliv později až do závěrečné řeči (návrhu) státního zástupce podle § 216 trestního řádu, nemůže pro absenci obecného ustanovení o upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného takto stejně učinit (podobně jako u mimořádného snížení trestu odnětí svobody). Autor totiž vychází z předpokladu, že podmínky obecného upuštění od potrestání podle § 46 odst. 1 trestního zákoníku spočívající v tom, že pachatel „[...] *spáchal přečin, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě*“ a současně „*vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k dosavadnímu životu pachatele lze důvodně očekávat, že již pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti,*“ spolupracující obviněný zpravidla nenaplní, poněvadž § 46 odst. 1 trestního zákoníku vychází ze zcela jiných skutečností rozhodných pro upuštění od potrestání než ve speciální variantě podle § 46 odst. 2 trestního zákoníku, která „*prvek spolupráce*“ reflektuje výslovně. Autor na základě těchto úvah uzavírá, že se § 46 odst. 1 a § 46 odst. 2 trestního zákoníku nekryjí, nejsou kompatibilní a ani vzájemně zastupitelné jako v případě § 58 odst. 1 a § 58 odst. 4 trestního zákoníku. Praxe orgánů činných v trestním řízení není podle autorových zjištění jednotná; byly zaznamenány

---

¹¹⁹ § 178a odst. 2 *i. m.* trestního řádu.

názory, že podání návrhu na upuštění od potrestání státním zástupcem podle § 178a odst. 2 trestního řádu v průběhu řízení před soudem je možné. Autor, ačkoliv projevuje určité sympatie s temporálně neomezeným podáváním návrhů libovolně i po podání obžaloby, upozorňuje, že právě § 178a odst. 2 trestního řádu přikazuje státnímu zástupci učinit tak nejpozději v obžalobě. I podle § 46 odst. 2 trestního zákoníku musí být pro upuštění od potrestání „splněny podmínky stanovené v § 178a odst. 1 a 2 trestního řádu“;¹²⁰ textace v tomto případě nevyhnutelně vede k závěru, že návrh musí být podán již v obžalobě. Autor tak uvažuje o tom, že tato směrnice postrádá logiku. Je pak otázkou, zda k „opožděně podanému“ návrhu podle § 178a odst. 2 trestního řádu vůbec přihlížet, případně zda praxe spočívající v libovolném podávání těchto návrhů není již za hranou ještě akceptovatelného překlenutí právní normy výkladem. Státní zástupce v případě, že návrh podle § 178a odst. 2 trestního řádu nepodá již v obžalobě, musí za zvýšeného úsilí prokazovat naplnění jednoznačně přísnějších kritérií k upuštění od potrestání podle § 46 odst. 1 trestního zákoníku, který pomoc spolupracujícího obviněného nereflektuje; často ovšem postupu podle § 46 odst. 1 trestního zákoníku nevyhoví samotné objektivní příčiny (např. spolupracující obviněný je trestně stíhán pro zločin).

Na základě tohoto výkladu autor dále uvažuje o povinnosti státního zástupce navrhnout upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného již v obžalobě, ačkoliv se tento příkaz vymyká zavedené státnězastupitelské praxi. Návrh druhu trestu a jeho výměry není *de lege lata*¹²¹ obsahovou náležitostí obžaloby a státní zástupce jej není povinen;¹²² na tomto závěru nic nemění ani pokyn státního zástupce k mediaci Probační a mediační službě ČR, kdy sám naznačuje, že bude navrhopat potrestání, resp. přichází do úvahy potrestat

---

¹²⁰ § 46 odst. 2 trestního zákoníku.

¹²¹ Autor na tomto místě odkazuje na paragrafové znění návrhu vybraných ustanovení nového trestního řádu představený Ministerstvem spravedlnosti ČR veřejnosti dne 18. 1. 2018, podle jehož návrhu § x32 písm. e) povinnou obsahovou náležitostí obžaloby by měl být „návrh na uložení trestu s uvedením jeho druhu a výměry nebo návrh na upuštění od potrestání“. Z odůvodnění tohoto navrhovaného ustanovení pak vyplývá, že konkrétní návrh státního zástupce v obžalobě nemá definitivní povahu, ale slouží soudu a obviněnému jen pro „základní představu o druhu a výši trestu, kterou hodlá navrhopat státní zástupce v řízení před soudem“; srov. Ministerstvo spravedlnosti ČR. Rekodifikace trestního práva procesního [online]. § x32 Náležitosti obžaloby. Dostupné z: <https://tpp.justice.cz/x32-nalezitosti-obzaloby/>; srov. Ministerstvo spravedlnosti ČR. Rekodifikace trestního práva procesního [online]. Odůvodnění § x32 Náležitosti obžaloby. Dostupné z: <https://tpp.justice.cz/oduvodneni/?a=2141>.

¹²² § 177 trestního řádu *arg. a contrario*; pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009, o trestním řízení, ve znění pozdějších změn (dále jen „pokyn obecné povahy o trestním řízení“), čl. 48 *arg. a contrario*.

obviněného tzv. alternativní trestem.¹²³ Návrh trestu se činí až v závěrečné řeči podle § 216 trestního řádu; státní zástupce je až v tomto okamžiku povinen uvést, „*jaký druh trestu navrhuje a v jaké sazbě*“.¹²⁴ Autor tak spatřuje v zapracování návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 2 trestního řádu již do obžaloby výjimku z pravidla, neboť toto návrhové oprávnění, rozhodne-li se státní zástupce pro jeho využití, musí *de lege lata* učinit již v obžalobě. Obecně autor nepovažuje navrhování druhu a výměry trestu již v obžalobě za šťastné; v návržení trestu až v závěrečné řeči spatřuje autor nejen významný taktický prvek státního zástupce, ale i projev obezřetnosti a odpovědného přístupu veřejné žaloby k trestnímu stíhání osob, neboť návrhy učiněné již v obžalobě by provedením dokazování v řízení před soudem mohly pozbyť svého opodstatnění.¹²⁵ Podle autorova názoru neexistuje ve vztahu k návrhu podle § 178a odst. 2 trestního řádu povinnost po provedeném hlavním líčení od potrestání spolupracujícího obviněného opravdu upustit jen proto, že to bylo v obžalobě navrženo. Při neupuštění od potrestání, navzdory návrhu státního zástupce k tomu směřujícímu, nelze usuzovat na žádné procesní vady nebo nedostatky. Autor zaznamenal názor, že současná praxe spočívající v tom, že bez návrhu státního zástupce soud nemůže upustit od potrestání spolupracujícího obviněného, je dokonce protiústavní (viz dále).¹²⁶ Státní zástupce však zřeknutí se takového návrhu, který v obžalobě učinil a který v průběhu řízení před soudem podle jeho názoru pozbyl opodstatnění, bude povinen patrně soudu zdůvodnit, a to v závěrečné řeči, když „*[v] závěrečné řeči zhodnotí státní zástupce výsledky dokazování a uvede, které skutečnosti považuje za prokázané a na základě jakých důkazů. Zhodnotí povahu a závažnost trestného činu, osobu pachatele, pohnutky, skutkové a další okolnosti případu, jež mají význam pro rozhodnutí o vině, trestu, ochranných opatřeních a nárocích poškozených na náhradu škody*“.¹²⁷ Ačkoliv závaznou směrnicí postupu k této procesní situaci trestní řád neposkytuje, autor si dovolí s pomocí výkladového pravidla *argumentum per analogiam* přiměřeně odkázat na čl. 93 odst. 2 pokynu obecné povahy o trestním řízení, podle něhož „*[d]ospěje-li [státní zástupce – pozn. autora] k názoru, že skutek obviněného má*

¹²³ Čl. 104 odst. 3 věta třetí pokynu obecné povahy o trestním řízení.

¹²⁴ Čl. 97 odst. 3 pokynu obecné povahy o trestním řízení.

¹²⁵ K opačnému právnímu názoru srov. např. LÝSEK, M. Proč není v obžalobě návrh trestu? *Státní zastupitelství*. Praha : C. H. Beck, 2013, č. 4, s. 58. ISSN 1214-3758.

¹²⁶ ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha : Leges, 2012, s. 95. ISBN 978-80-875-76-30-4.

¹²⁷ Čl. 97 odst. 1 pokynu obecné povahy o trestním řízení.

*být posuzován podle jiného zákonného ustanovení, než se uvádí v obžalobě, odůvodní návrh této změny“.*¹²⁸ Výše uvedený výklad se však neuplatní ve vztahu k návrhu na uložení ochranného opatření, k jehož povaze lze odkázat na § 178 trestního řádu.

Shledá-li státní zástupce podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 2 trestního řádu za přípustné, přičemž tak v obžalobě nakonec učiní, vysílá k soudu a v zásadě i ke spolupracujícímu obviněnému jasný signál, jaký postup by měl být při trestání spolupracujícího obviněného uplatněn. Postup státního zástupce takto předcházející řízení před soudem a samotnému rozhodování sice vytváří určité úvahové předpolí, z něhož může soud vyjít, případně se s ním i ztotožnit, nelze ovšem učinit závěr o tom, že soud je povinen návrhu státního zástupce beze zbytku vyhovět; na tomto místě se totiž i podle autorova názoru analogicky aplikují závěry Nejvyššího soudu ČR, že „[o]značení obviněného za spolupracujícího podle § 178a tr. řádu není pro soud závazné a nemá žádný vliv na použití ustanovení § 58 odst. 4 tr. zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody“.¹²⁹ Třebaže je návrh podle § 178a odst. 2 trestního řádu významným pozitivním zásahem, nelze na něj pohlížet jako na definitivní rozhodování o vině a trestu, které státnímu zástupci obecně nepřísluší. Návrh tak vyvolává podle autorova názoru určité neformální účinky už jen svým podáním.

Neshledá-li soud upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného za zákonné, případně neshledá za splněné další podmínky spíše diskreční povahy, zvažuje pak přistoupení k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku, případně toliko přihlédne ke spolupráci jako polehčující okolnosti podle § 41 písm. m) trestního zákoníku.

---

¹²⁸ čl. 93 odst. 2 pokynu obecné povahy o trestním řízení *arg. per analogiam*.

¹²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015; srov. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 178a, bod 18.

3 Výslech (spolupracujícího) obviněného [§ 178a odst. 3 trestního řádu]

3.1 Úvodní poznámky k výslechu (spolupracujícího) obviněného

Výslech je jedním z nejčastějších způsobů opatřování důkazů v trestním řízení.¹³⁰ Ve vztahu k institutu spolupracujícího obviněného nabývá na významu vzhledem k tomu, že prostřednictvím výslechu obviněného usilujícího o označení za spolupracujícího tento obviněný splní všechny podmínky, které mu předepisuje trestní řád. Právě výslech (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu je důležitým a ryze procesním ustanovením, s jehož aplikací jsou podmínky označení ve smyslu § 178a odst. 1 trestního řádu uváděny v život.

Podle § 178a odst. 3 trestního řádu „[p]řed tím, než státní zástupce obviněného označí jako spolupracujícího vyslechne ho zejména k obsahu oznámení a k jeho doznání. Obviněného také vyslechne k tomu, zda si je vědom důsledků svého postupu. Před výslechem státní zástupce obviněného poučí o jeho právech, o podstatě označení za spolupracujícího obviněného, o povinnosti setrvat na svém doznání a dodržet své závazky uvedené v odstavci 1 a také o tom, že jakmile obviněný v přípravném řízení nebo v řízení před soudem poruší své závazky nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného“.¹³¹

Obviněný je při výslechu totiž nezastupitelný,¹³² a proto konkrétní osobu obviněného nelze při výslechu ani podle § 91 a násl. ani podle § 187a odst. 3 trestního řádu nahradit jinou osobou. Jedná se o procesní úkon striktně navázaný na určeného obviněného, o jehož výslech jde. Výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu je nepřekročitelnou podmínkou zejména ve vztahu k oznámení skutečností významně způsobilých přispět k objasnění organizovaného zločinu [§ 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu], které nelze podle autorova názoru sdělit prostřednictvím žádného jiného procesního úkonu. Výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu tak je *conditio sine qua non* označení za spolupracujícího obviněného.

¹³⁰ POLÁK, P. Institut korunního svědka z pohledu soudní praxe. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 56. ISBN 80-7082-982-6; § 89 odst. 2 trestního řádu.

¹³¹ § 178a odst. 3 trestního řádu.

¹³² DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 92, bod 5.

Ustanovení o výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu, popřípadě o subsidiárním postupu podle §§ 91–93 a § 95 trestního řádu jsou sice právní úpravou procesního postupu orgánů činných v trestním řízení, avšak současně tak obecným náznakem spíše technického charakteru, že ani podle autorova názoru nelze zajistit zcela účinný jednotný postup celé soustavy státního zastupitelství v těchto případech. Provádění výsledku každého obviněného spočívá zejména v postupu podle §§ 91–93 a § 95 trestního řádu,¹³³ které lze podle autorova názoru považovat za základní právní úpravu výsledku obviněného. Autor zaznamenal návrh upravit předmětný postup prostřednictvím změny vnitřních předpisů státního zastupitelství¹³⁴ a jeví se mu jako vhodný; realizace si nevyžadují změny trestního řádu. Na druhou stranu lze vyjádřit obavy, zda v takovém jednotném postupu nespátřovat striktní směrnice procesního postupu státních zástupců znemožňující dynamické a individuální reakce na nastalou situaci a stav vyšetřování v konkrétních věcech. Takové obavy lze samozřejmě kvalifikovaně vyjádřit až po seznámení se s příslušným normativním textem nebo jeho návrhem.

Výslech obviněného se koná za účelem, „*aby se z výpovědi vyslychaného získaly co nejpresnější a co nejúplnější poznatky (informace, údaje) o zjišťované skutečnosti*“.¹³⁵ Tento v zásadě definiční znak nabývá na větším významu, je-li prováděn podle zvláštního ustanovení § 178a odst. 3 trestního řádu, jehož prostřednictvím se získá velké množství informací od (spolupracujícího) obviněného předpokládá.

Výslech vede „*k opatření výpovědi obviněného jako důkazu v trestním řízení*“,“¹³⁶ a proto je na místě jej odlišovat od jiných projevů v trestním řízení též učiněných. Jedná se například o zodpovězení otázek policejního orgánu při prostudování spisu¹³⁷ nebo o projevy obviněného, například před znalci.¹³⁸ Ve vztahu k výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu a institutu spolupracujícího obviněného lze podle autorova názoru k tomuto výčtu doplnit i obsah předprocesního vyjednávání o podmínkách označení a neformálně sdělené

¹³³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1405.

¹³⁴ Krajské státní zastupitelství v Praze navrhlo, aby příslušnou změnou reflektující potřebu jednotného postupu státních zástupců při provádění výsledku obviněných podle § 178a odst. 3 trestního řádu prošel pokyn obecné povahy o trestním řízení; srov. analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 9.

¹³⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1406.

¹³⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1407.

¹³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 2. 1987, sp. zn. 11 Tz 5/87.

¹³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/68.

informace orgánům činným v trestním řízení při prověrcce nabídnuté spolupráce. Z Vantuchových poznatků lze podat, že „[j]e nepřijatelné, pokud policejní orgán vede s obviněným nejdříve neformální rozhovor o obsahu usnesení o zahájení trestního stíhání. Teprve poté, co se dozví vše, co obviněný považoval za vhodné uvést, popřípadě po položení řady otázek, přistoupí k oficiálnímu výslechu, jehož obsah někdy i účelově protokoluje. Vedení neformálních rozhovorů s obviněným a teprve potom výslech, který je protokolován, je v rozporu s § 92 i 95 zejména tehdy, když se při výslechu policejní orgán zaměřuje pouze na skutečnosti, které jsou v neprospěch obviněného, jež zjistil v průběhu neformálního rozhovoru. Ty pak také protokoluje, zatímco skutečnosti ve prospěch obviněného nezaznamenává,“¹³⁹ což lze aplikovat i na praxi institutu; je nezbytné, aby se i v předprocesním vyjednávání neformální povahy postupovalo v nezbytném rozsahu podle trestního řádu, legitimně a podle nejlepšího vědomí a svědomí reprezentantů orgánů přípravného řízení.

Ani v souvislosti se spolupracujícím obviněným nelze odhlédnout od skutečnosti, že usnesení o zahájení trestního stíhání osoby podle § 160 odst. 1 trestního řádu v sobě obsahuje relativně závazný popis skutku, jehož tzv. totožnost musí být zachována i s podáním obžaloby a v řízení před soudem.¹⁴⁰ Současně se jedná o důležitý prvek v obhajobě¹⁴¹ (spolupracujícího) obviněného, neboť mimo jiné obviněný sděluje k popisu skutku své stanovisko vyslychajícímu orgánu.

Obecně se s prvním výslechem osoby v procesním postavení obviněného pojí povinnost vyslychajícího orgánu „zjistit totožnost obviněného, dotázat se jej na jeho rodinné, majetkové a výdělkové poměry a předchozí tresty, objasnit mu podstatu sděleného obvinění a poučit jej o jeho právech“.¹⁴² Do rámce povinností vyslychajícího orgánu se řadí i poučení o podstatě trestného činu, který se obviněné osobě klade za vinu.¹⁴³ Obviněný je poučen podle obecných ustanovení o výslechu obviněného, zejména pak podle § 33 odst. 1, § 33 odst. 2, § 91 odst. 1, § 92 odst. 2, § 92 odst. 3, § 93 odst. 1, § 95 odst. 2, § 55 odst. 1 písm. c), § 65 odst. 1, § 157a, § 165 odst. 1, § 66 odst. 1, § 307 odst. 1, § 307 odst. 2, § 309 odst. 1, § 2 odst. 14, § 28 odst. 1 a § 36 odst. 3 trestního řádu a podle § 345 odst. 1

¹³⁹ VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 172–173.

¹⁴⁰ § 176 odst. 2 a § 220 odst. 1 trestního řádu.

¹⁴¹ VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 165.

¹⁴² § 91 odst. 1 trestního řádu.

¹⁴³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1410.

trestního zákoníku, a rovněž podle speciálního ustanovení o podmínkách jeho označení za spolupracujícího podle § 178a trestního řádu a o potenciální hmotněprávní beneficienci podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku; toto poučení je součástí protokolu o jeho výslechu a řadí se na jeho začátek; při opakovaném (pokračování) výslechu se poučení opakuje. Součástí § 91 odst. 1 trestního řádu je i upozornění obviněného vyslychajícím orgánem na možnost uzavřít dohodu o vině a trestu;¹⁴⁴ trestní řád neukládá povinnost automaticky poučovat i o možnosti označení za spolupracujícího obviněného, což autora nadále utvrzuje v právním názoru, že prvotní iniciativa státního zástupce spočívající v nabídce obviněnému na jeho označení je v rozporu se zákonem, přičemž zájem o označení by měl projevit obviněný nebo jeho obhájce¹⁴⁵ (viz výše). Tento první výslech obviněného podle § 91 a násl. trestního řádu nemusí být nutně výslechem podle § 178a odst. 3 trestního řádu (viz dále).

Předmět výslechu je vždy determinován určenými hledisky, a to zejména „*povahou konkrétní trestní věci včetně povahy a rozsahu trestné činnosti, která se dokazuje, procesním stadiem, v němž se výslech koná, a rozhodnutím, v které má vyústit*“.¹⁴⁶ Ve smyslu výslechu podle § 91 a násl. trestního řádu nelze pro jeho obecný charakter učinit žádná konkretizující doplnění, ovšem ve vztahu k výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu lze již doplnit, že předmětem výslechu je zejména naplnění podmínek označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu, z nichž lze výslovně uvést zejména oznámení skutečností způsobilých významně přispět k objasnění organizovaného zločinu [§ 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu]. Vyslychající orgán si musí být vědom povahy výslechu obviněného s tím, že je srozuměn, za jakým účelem jej koná a co od něj lze očekávat; za účelem zodpovězení těchto otázek předchází realizaci výslechu důkladná skutková, případně i právní příprava. Do taktiky výslechu zasahují rovněž kriminalistické zásady a poznatky.¹⁴⁷ Na výslech by se měl řádně připravit obviněný a jeho obhájce.¹⁴⁸ Tímto předmětem samozřejmě nejsou dotčeny cíle dokazování podle § 89 odst. 1 trestního řádu.

Vyslychajícímu orgánu je závaznou směrnicí trestního řádu uložena povinnost šetřit osobnost obviněného. Výslech tak má být v jejích intencích veden

¹⁴⁴ § 91 odst. 1 věta třetí a násl. trestního řádu.

¹⁴⁵ Srov. § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

¹⁴⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1415.

¹⁴⁷ Srov. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1415.

¹⁴⁸ VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 165–166.

podle zásad respektu, slušnosti i zákonnosti.¹⁴⁹ Tím spíše má být šetřeno osobnosti mladistvého obviněného,^{150, 151} což se jako pravidlo nepochybně užije, má-li směřovat výslech obviněného mladistvého podle § 178a odst. 3 trestního řádu.

3.2 Monologová a dialogová část výslechu (spolupracujícího) obviněného

Do monologové části výslechu obviněného by vyslychající orgán neměl zasahovat.¹⁵² Trestní praxe se často setkává při výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu s tím, že jeho projev je zmatečný, neudržuje chronologickou posloupnost skutkového děje, vsouvají se více či méně nesouvisející nebo nenavazující popisy událostí atd. Nejedná se ovšem o specifikum tohoto výslechu, neboť k takovým komplikacím dochází i při výslechu „nespolupracujících“ obviněných nebo výslechu svědků. Obviněný je ovšem téměř afektovaně veden myšlenkou oznámit všechny skutečnosti (a rovněž vidinou označení za spolupracujícího obviněného), a někdy se tak bez úmyslného přičinění stává jeho výpověď nepřehledným souhrnem událostí bez návaznosti a v zásadě v takovém nezpracovaném stavu takticky nepoužitelnou. V nezbytných případech vstupuje státní zástupce do monologové části výslechu obviněného za účelem uspořádání informací, jejich správného označení a identifikace časových a místních údajů nezbytných k rekonstrukci kriminálního děje za účelem sestavení skutkové věty a vedení dalšího vyšetřování.¹⁵³ Na významu nabývají vstupy státního zástupce do výpovědi obviněného v případě, jedná-li se o rozsáhlou trestnou činnost, která si vyžaduje mnohahodinové výslechy. Obviněný neznalý postupu podle trestního řádu si takových nutností není zpravidla vědom, a proto státní zástupce koriguje jeho výpověď tak, aby měla věcnou hodnotu. Podle Vantucha sice „[o]pakované narušování podrobného vyjádření obviněného, k němuž byl vyzván, a neodůvodněné předčasné kladení doplňujících otázek, zejména pak směřujících k doznání, by mohlo být podle okolností hodnoceno i jako forma donucování

¹⁴⁹ § 92 odst. 1 i. f. trestního řádu.

¹⁵⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 4, § 41 odst. 1 a zejména § 57 odst. 1.

¹⁵¹ Srov. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1417.

¹⁵² Srov. § 92 odst. 2 trestního řádu.

¹⁵³ K vyjádření opačného hodnotícího názoru přiměřeně srov. např. VANTUCH, P. Výpověď obviněného, jeho vyjádření k obvinění a přerušování výslechu. *Bulletin advokacie*. Praha : Česká advokátní komora, 2004, č. 11–12, s. 31–41. ISSN 1210-6348.

k výpovědi, případně i k doznání samému,¹⁵⁴ lze nicméně odmítnout, že by přerušování výpovědi v monologové části výslechu (spolupracujícího) obviněného bylo účelové a zastírající úmysl vyslychajícího donucovat obviněného k přiznání.¹⁵⁵ Podle autorova názoru vstupy státního zástupce do promluvy obviněného, byť časté, nelze považovat za nepřipustné způsoby vedení výslechu, neboť jsou vedeny záměrem dodat oznamovaným skutečnostem prvek úplnosti. Obviněný rovněž skutečnosti, které sám nezmínil, mohl pouze opomenout zmínit.¹⁵⁶ Monologová část výslechu rovněž slouží nejen pro výkon obhajovacích práv obviněného, kdy obviněný k věci vyjadřuje své stanovisko ze své vlastní vůle, ale rovněž pro zhodnocení vyslychajícím orgánem, „*jak je obviněný schopen vnímat, zapamatovat si a reprodukovat minulé události*“.¹⁵⁷ Již v této části může dojít k doznání obviněného.¹⁵⁸ Odmítne-li obviněný vypovídat v monologové části výslechu s tím, že bude odpovídat na otázky v dialogové části,¹⁵⁹ lze již pochybovat o jeho upřímném záměru rozsáhle s orgány činnými v trestním řízení spolupracovat; věc si ovšem vyžaduje zhodnocení podle konkrétních okolností a nelze *a priori* určit, že podmínky podle § 178a trestního řádu nelze splnit.

Tohoto postupu se využívá i v rámci dialogové části výslechu, v níž však k intenzivnější interakci mezi vyslychajícím a vyslychaným dochází z povahy věci. Z monologové části výslechu lze přikročit k dialogové části pouze po vyčerpání všeho, co chtěl obviněný sdělit nikým v zásadě nepřerušován. Vzhledem k tomu, že obviněný usiluje v rámci svého výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu o své označení za spolupracujícího, nelze *a priori* předpokládat, že by v dialogické části výslechu přestal spolupracovat. Navzdory tomu jej ovšem nelze k odpovědím na otázky vyslychajícího donucovat,¹⁶⁰ přičemž si musí být vědom, že jeho odmítnutí vypovídat pro dialogovou část výslechu již může mít za následek nesplnění řádného oznámení skutečností a ve svém důsledku pak i neoznačení za spolupracujícího obviněného.

Na povaze otázek, jimiž se mají odstranit rozpory a nedostatky ve výpovědi obviněného, přičemž tzv. sugestivní a kapciózní otázky jsou

---

¹⁵⁴ VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 169.

¹⁵⁵ § 89 odst. 3 trestního řádu.

¹⁵⁶ VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 170.

¹⁵⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1418.

¹⁵⁸ Srov. § 178a odst. 1 písm. b) trestního řádu.

¹⁵⁹ Srov. VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 169–170.

¹⁶⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1420.

zakázány, se v intencích institutu podle autorova názoru nic nemění,¹⁶¹ a proto lze v tomto rozsahu postupovat podle zvyklostí trestní praxe. Jako vhodné se ukazuje, aby vyslychající orgán otázky stylizoval jako odpovídající dosažené mentální úrovni i (spolupracujícího) obviněného, přičemž se neosvědčí přístup spočívající v pokládání otázek univerzálních s minimální nebo nulovou reflexí komunikační úrovně obviněného.¹⁶² Obviněný si má být vědom rovněž toho, že „[s] *obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůže radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku,*“¹⁶³ ačkoliv z trestní praxe vyplývá, že je snahou některých obhájců toto ustanovení obcházet.

3.3 Úkony protokolace výslechu (spolupracujícího) obviněného

Za každé situace bez ohledu na procesní použitelnost proti všem obviněným (viz dále) se postupuje jak u výslechu podle § 91 a násl. trestního řádu, tak u výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu podle zákonných zásad protokolace podle §§ 55–57 trestního řádu. Tato ustanovení jsou subsidiární k § 95 trestního řádu o protokolaci při výslechu obviněného, kterého se užije vždy. Z toho vyplývá, že výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu (bez ohledu na následující dělení) podléhá řádné protokolaci, která je bezvýhradní.¹⁶⁴ Podle autorova názoru je protokol o výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu důležitou listinou a důkazním prostředkem, jehož povaha odůvodňuje zařazení i do dozorového spisu státního zástupce.¹⁶⁵ Problematice manipulace s těmito písemnostmi se výklad věnoval na dřívějším místě rigorózní práce. Součástí protokolu o výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu tak jsou náležitosti podle § 55 odst. 1 trestního řádu. Protokoluje se zásadně v českém jazyce.¹⁶⁶ Správnost protokolu je v případě výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu odpovědností státního zástupce.¹⁶⁷ Protokol o výslechu podepisují státní zástupce jako osoba, která úkon provedla, a obviněný jako osoba, jíž se úkon týkal.¹⁶⁸

Vzor protokolu o výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu autor přikládá jako Přílohu č. 1 této rigorózní práce.

¹⁶¹ § 92 odst. 3 trestního řádu; ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1420.

¹⁶² VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 170.

¹⁶³ § 33 odst. 1 věta čtvrtá trestního řádu.

¹⁶⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 620.

¹⁶⁵ § 140 odst. 2 kancelářského řádu státního zastupitelství.

¹⁶⁶ § 55 odst. 4 trestního řádu.

¹⁶⁷ § 55 odst. 5 trestního řádu.

¹⁶⁸ § 56 odst. 1 věta první část za středníkem trestního řádu.

O výpovědi obviněného je nezbytné sepsat protokol vždy.¹⁶⁹ Požadavek řádné protokolace není ani v případě výpovědi (spolupracujícího) obviněného nikterak podceňitelný. Protokol totiž slouží pro správné vyhodnocení důkazu¹⁷⁰ a není důvod o jeho důležitosti v případě výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu pochybovat. Jedná se o písemné zachycení důležitých okolností relevantních pro trestní řízení, z něhož lze dovozovat jednak další procesní účinky takového protokolu (např. procesní použitelnost podle § 207 odst. 2 trestního řádu), jednak podle jeho povahy volit další procesní taktiku.

I ve vztahu k protokolaci výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu se užití pravidla spočívající v tom, že se protokuluje v přímé řeči a pokud možno doslova.¹⁷¹ Dezinterpretace výpovědi obviněného je nepřijatelná.¹⁷² Protokol tak musí být „co nejvíce autentický, objektivní, výstižný, přesný a jednoznačný“.¹⁷³ Zejména u (spolupracujícího) obviněného je v zájmu jeho i orgánů činných v trestním řízení, aby se jeho výslechem podle § 178a odst. 3 trestního řádu položily skutkové a právní základy dalšího postupu, implicitně pak i základy vzájemné spolupráce. Je v zájmu (spolupracujícího) obviněného, aby byl schopen reprodukovat oznamované skutečnosti a tyto byly písemně podchyceny, byť se k jejich spáchání má doznat [§ 178a odst. 1 písm. b) trestního řádu]. Řádná protokolace jeho výslechu má závažné důsledky pro závazek (spolupracujícího) obviněného do budoucna, neboť je nezbytné, aby svému závazku – rozhodne-li se setrvat ve svém rozhodnutí a usilovat tak o aplikaci určitých hmotněprávních beneficiencí – dostál i v řízení před soudem [§ 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu]. Z nálezu Ústavního soudu ČR lze výstižně podat: „*Za procesní korektnost úkonu a za výstižnost protokolace je plně odpovědný orgán činný v trestním řízení provádějící úkon. Osobám přítomným nebo zúčastněným na úkonech trestního řízení musí být v každém okamžiku jasno, jaká práva požívají a jaké povinnosti pro ně vyplývají z účasti na úkonech. Zajistit transparentnost těchto právních poměrů a informovat tyto osoby o jejich právech a povinnostech jsou povinny orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. Pokud ze vzniklé situace vyplývá předpoklad, že osobě je její právní postavení při úkonu trestního řízení nejasné nebo že se nachází v omylu, jsou orgány činné v trestním řízení povinny*

¹⁶⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 620–621.

¹⁷⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1427.

¹⁷¹ § 95 odst. 1 trestního řádu.

¹⁷² § 95 odst. 1 trestního řádu; usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 9. 3. 1976, sp. zn. 3 To 5/76.

¹⁷³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1428.

na takovou situaci reagovat a poskytnout osobě náležité poučení, a to i opakovaně. Nerespektování těchto pravidel může porušovat zásady spravedlivého procesu (čl. 36 Listiny základních práv a svobod)“.¹⁷⁴

Protokolace se provádí po jednotlivých větách, souborech vět v určitých úsecích nebo najednou až po celé výpovědi.¹⁷⁵ S reflexí rozsáhlosti výpovědi a pokračování ve výsleších lze doporučit, aby se výpověď (spolupracujícího) obviněného zachycovala po větách, případně po jejich úsecích, poněvadž následná reprodukce mluveného slova vyslychajícím orgánem by nebyla praktická. Současně lze zápis do protokolu přenechat vyslychajícímu orgánu nebo zapisovateli podle diktátu vyslychajícího.¹⁷⁶ Na místě je k tomu uvést, že vyslychající státní zástupce (viz dále) výpověď obviněného protokoluje zpravidla sám. Ani jeden způsob protokolace není *ex lege* vyloučen, přímou protokolaci státním zástupcem lze ovšem doporučit jako spolehlivou a vhodnou metodu realizace protokolace.

Předložení vyhotoveného protokolu k přečtení nebo jeho přímé přečtení a předložení k následnému podpisu podle § 95 odst. 2 a 3 trestního řádu nenabývá ve vztahu k institutu žádných zvláštností. Lze jen doplnit, že (spolupracující) obviněný z povahy svého postavení má zájem na prostudování protokolu o svém výsledku proto, že mohl v jeho průběhu učinit například doznání [§ 178a odst. 1 písm. b) trestního řádu] včetně námitek k protokolaci a návrhů na opravu nebo doplnění. Právo přečíst si protokol prospívá i obhájci obviněného, aby mohl dostát svým právním a stavovským povinnostem.

Předcházel-li výsledku obviněné osoby podle § 178a odst. 3 trestního řádu podání vysvětlení podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 5 a násl. trestního řádu, to znamená ještě před zahájením trestního stíhání takové osoby, záznam o podaném vysvětlení nemůže být obviněnému během výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu přečten, předestřen, naznačen jeho obsah ani jiným způsobem sdělen.¹⁷⁷

---

¹⁷⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. III.ÚS 2523/10.

¹⁷⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1427.

¹⁷⁶ § 95 odst. 1 trestního řádu.

¹⁷⁷ § 158 odst. 6 trestního řádu; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 91, bod 9.

3.4 Typy výslechu (spolupracujícího) obviněného

V praxi se odlišují dva, resp. tři typy (fáze) výslechu obviněného v procesu označování za spolupracujícího. V některých případech ovšem splývají do jedné fáze. Při výslechu obviněného, jehož prostřednictvím tento postupně splňuje podmínky označení za spolupracujícího obviněného [§ 178a odst. 1 a 3 trestního řádu], se vždy postupuje podle § 178a odst. 3 trestního řádu se subsidiární aplikací §§ 91–93 a § 95 trestního řádu. Proměnnou se ovšem v tomto případě stává aplikace § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu spočívající zejména v tom, že „[o]bhájce je již od zahájení trestního stíhání oprávněn být přítomen při vyšetřovacích úkonech, jejichž výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění o něm zajistit. Může obviněnému i jiným vyslychaným klást otázky, avšak teprve tehdy, až orgán výslech skončí a udělí mu k tomu slovo,“¹⁷⁸ a proto lze v této souvislosti hovořit o uplatňování obhajovacích práv ostatních obviněných a o pravidlu procesní použitelnosti, která je klíčová.¹⁷⁹

S aplikací § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu se tak pojí základní rozlišení povahy výslechů (spolupracujícího) obviněného. Vzhledem ke smyslu institutu spolupracujícího obviněného, který byl učiněn součástí právního řádu za účelem objasnění organizovaného zločinu všech jeho pachatelů¹⁸⁰ – to znamená za účelem získání proti všem obviněným procesně použitelné výpovědi osoby, která se s orgány činnými v trestním řízení rozhodla spolupracovat –, je nezbytné na aplikaci § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu podle autorova názoru v praxi trvat; v opačném případě by institut spolupracujícího obviněného zcela ztratil své opodstatnění, neboť by postačovala obecná ustanovení, aby protokol o výslechu obviněného byl proti němu samotnému použitelný.¹⁸¹ Podle zahraničních zkušeností je široká procesní nepoužitelnost výpovědi nežádoucí.¹⁸²

1. V případě, že státní zástupce neví, co má obviněný v úmyslu v rámci výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu oznámit (a zda se vůbec v právním režimu § 178a odst. 3 trestního řádu bude postupovat), je vhodné o výslechu pořídít protokol navzdory tomu, že nebude v počátku procesně použitelný proti

¹⁷⁸ § 165 odst. 2 věta první a věta druhá trestního řádu.

¹⁷⁹ Srov. analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 9.

¹⁸⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, k bodu 29.

¹⁸¹ Srov. §§ 55–57, §§ 91–93, § 95 a § 165 odst. 2 věta první a věta druhá trestního řádu.

¹⁸² SPRINGER, P., op. cit. sub 32, s. 32.

všem spoluobviněným. Ačkoliv bude výpověď obviněného zachycena do protokolu, nemusí být zpočátku procesně použitelným důkazem proti všem obviněným, neboť to z trestního řádu nevyplývá. Je ovšem záhodno doporučit, aby výpověď takového obviněného procesně použitelná později byla, a to s pomocí § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu. Koná-li se výslech bez přítomnosti ostatních spoluobviněných a jejich obhájců, procesně použitelným bude toliko proti osobě obviněného, který takto vypovídá. Při výslechu je tak přítomen pouze státní zástupce, policejní orgán, obviněný a jeho obhájce, přičemž to nelze považovat za porušení práv obhajoby.¹⁸³ Přítomnost policejního orgánu je i podle autorova názoru žádoucí pro účely zhodnocení osoby obviněného, přehledu o probíhajícím vyšetřování a rovněž zachování objektivitu výslechu.¹⁸⁴ Pro „plnou“ procesní použitelnost výpovědi obviněného i proti ostatním spoluobviněným je nezbytné, aby se jeho výslechu tito nebo jejich obhájci účastnili (případně aby o výslechu byli alespoň vyrozuměni).¹⁸⁵

Autor nesdílí právní názor Krajského státního zastupitelství v Praze, že „výslechu státním zástupcem [v právním režimu podle § 178a odst. 3 trestního řádu – pozn. autora] musí předcházet ‚klasický‘ výslech spolupracujícího obviněného policejním orgánem nebo státním zástupcem za splnění podmínek podle § 165 odst. 2, 3 trestního řádu zaměřený na jeho osobu a objasnění věci“.¹⁸⁶ Pro takové právní závěry není podle autora důvod. Účelem „klasického“ výslechu podle §§ 91–93 a § 95 trestního řádu není podle autorova názoru vždy bezpodmínečné splnění dogmatu „plné“ procesní použitelnosti výpovědi jednoho obviněného proti ostatním spoluobviněným, neboť k tomuto účelu má sloužit až výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu (byť třeba nikoliv ten prvně konaný), jenž přinese nesrovnatelně větší množství informací (obviněný je sdělil s vidinou označení za spolupracujícího obviněného). Obviněný usilující o označení za spolupracujícího by s takovým postupem nemusel souhlasit, poněvadž by se vystavil procesnímu nebezpečí nepřistoupení státního zástupce k následnému výslechu již podle § 178a odst. 3 trestního řádu, pokud by informace mimo tento režim sdělil již u výslechu podle §§ 91–93 a § 95 trestního řádu; následné konání výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu by ztratilo svého důvodu, a jestliže

¹⁸³ § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu.

¹⁸⁴ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 9.

¹⁸⁵ § 165 odst. 2 věta první a věta druhá trestního řádu.

¹⁸⁶ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 9.

státní zástupce sezná, že již další skutečnosti nemohou konání výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu odůvodnit, k jeho konání by nepřistoupil.¹⁸⁷ Proto není nezbytné, aby byl výslech za podmínek § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu [§§ 91–93 a § 95 trestního řádu] proveden ještě před výsledkem podle § 178a odst. 3 trestního řádu.

2. V praxi se objevuje i postup, že za účelem „plné“ procesní použitelnosti této výpovědi se výslech (spolupracujícího) obviněného, který se již podrobil výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu, ale procesně proti ostatním prozatím nepoužitelného, podle § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu opakuje (tzv. přeslýchání). Tento výslech již nemusí vést státní zástupce, nicméně lze vysledovat praxi, že výslech státní zástupce zpočátku vede, aby se ujistil, že (spolupracující) obviněný vypovídá shodně jako v předchozích případech procesní použitelnosti jen proti němu a současně z taktických důvodů sleduje reakce přítomných obhájců. Po těchto ujistěních bylo vedení výslechu předáno policejnímu orgánu. Dovozuje se, že výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu nemusí být přítomni ostatní spoluobvinění ani jejich obhájci. „*Význam tohoto úkonu se omezuje toliko na osobu spolupracujícího obviněného a má procesní charakter s dopadem na případné rozhodování soudu o trestu.*“¹⁸⁸ S takovou povahou úkonu se ztotožnil i Nejvyšší soud ČR, který mimo jiné uvedl, že „*samotné užití tohoto institutu [spolupracujícího obviněného – pozn. autora] nemá bezprostřední vliv na hmotněprávní posouzení jednání ostatních spoluobviněných*“.¹⁸⁹

Pro účely řádného průběhu každého ze dvou typů výslechů je žádoucí vyhodnotit, zda je vhodná přítomnost dalších osob. V některých případech bude ze zákonných důvodů nezbytná přítomnost tlumočníka.¹⁹⁰ V jiných případech lze zvažovat přítomnost znalce¹⁹¹ nebo konzultanta.¹⁹² Autor ovšem přiznává, že přítomnost znalce a konzultanta nebude při výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu patrně nezbytná, neboť jeho účelem je zejména sdělení významných skutečností obviněným orgánům činným v trestním řízení; přítomnost těchto osob ovšem nelze vyloučit například při dalších výsleších

¹⁸⁷ Srov. podmíněně obligatorní povahu výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu.

¹⁸⁸ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 9.

¹⁸⁹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1423/2016; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 4. 2016, sp. zn. 11 Tdo 95/2016; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 7 Tdo 180/2014.

¹⁹⁰ § 2 odst. 14, § 28 a § 29 trestního řádu.

¹⁹¹ § 107 odst. 1 věta čtvrtá trestního řádu.

¹⁹² § 157 odst. 3 věta čtvrtá a § 183 odst. 2 věta druhá trestního řádu.

konaných ve smyslu § 165 odst. 2 a 3 trestního řádu za účelem procesní použitelnosti výpovědi (spolupracujícího) obviněného (viz výše), kdy svou odbornou roli již v odůvodněných případech mohou sehrát.

Vedle těchto dvou typů trestní praxe zaznamenala i postup, kdy k podnětu obhájce obviněného (usilujícího o označení za spolupracujícího) státní zástupce vyslal do vazební věznice policejní orgán, který ve výlučně předprocesní fázi naznačené výše ověřil, jakými skutečnostmi obviněný disponuje. Jako první se s myšlenkou spolupráce setkává zpravidla obhájce obviněného, jehož roli v počátečních chvílích není vhodné podceňovat; obhájce jako první osoba vyhodnocuje povrchně sdělené skutečnosti, analyzuje jejich skutkovou stránku, hodnotí právní důsledky včetně splnění podmínek podle § 178a trestního řádu, koná s klientem porady a v obecnostech ho může poučit o povaze institutu spolupracujícího obviněného. O těchto skutečnostech se autor zmiňuje kontinuálně. Obviněný vypovídal v dané věci ovšem spíše v náznacích a rámcově. Následně policejní orgán provedl základní skutkovou prověrku tak, aby zjistil, zda je účelné výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu konat. Je otázkou, do jaké míry je tento postup v přípravném řízení rozšířený, nicméně autor dodává, že jej hodnotí jako přípustný a v některých případech se může stát účelným. Autor doplňuje, že již v tomto předprocesním okamžiku postupu bez účasti státního zástupce se začaly projednávat způsoby ochrany obviněného.

Vrchní soud v Praze dovedl, že *„obviněný má právo odeprít vypovídat a tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven. Absolutně neúčinným důkazem je proto a) jak jeho odpověď na otázky, které mu byly vyslychajícím k obvinění položeny poté, co prohlásil, že bude vypovídat až v přítomnosti svého obhájce, [...]“*¹⁹³ *„Provedení výslechu obviněného bez přítomnosti obhájce bezprostředně po sdělení obvinění je v případech nutné obhajoby porušením práva na obhajobu.“*¹⁹⁴ Odmítnutí vypovídat obviněným, který má v úmyslu usilovat o označení za spolupracujícího, do doby, než k procesnímu úkonu dorazí jeho obhájce, není podle autorova názoru překážkou vyjednávání o označení a ani pozdějšího označení. Požadavek obviněného je totiž zcela v souladu § 33 odst. 5, § 41 odst. 2 a § 165 trestního řádu a čl. 37 odst. 2 a čl. 40 odst. 3 rovněž ve spojení s čl. 40 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Obviněný ovšem v takovém případě nesmí zvolit lstivou a obstrukční taktiku obhajoby, která by

¹⁹³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 7. 2001, sp. zn. 2 To 94/01.

¹⁹⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. 5. 1997, sp. zn. IV.ÚS 153/96.

zavdala příčinu pochybovat o jeho upřímném přesvědčení s orgány činnými v trestním řízení spolupracovat. Oznámi-li po zajištění přítomnosti svého obhájce skutečnosti významně způsobilé přispět k objasnění organizovaného zločinu [§ 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu], dalšímu naplňování závazné směrnice § 178a trestního řádu nebrání žádná překážka. Státní zástupce a policejní orgán tak v těchto případech podle autorova názoru nemohou bez dalšího prohlásit, že obviněný úmysl spolupracovat jen předstírá, a od provedení výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu proto upustit; naopak si tato situace vyžaduje zvýšenou pozornost orgánů přípravného řízení a nikoliv předčasná hodnocení nastalé situace. Není-li dodržena podmínka přítomnosti obhájce u výslechu obviněného-klienta, „*je možné protokol o výpovědi spoluobviněného u hlavního líčení pouze předestřít podle § 212 trestního řádu, a nikoliv přečíst k důkazu podle § 207 odst. 2 trestního řádu*“.¹⁹⁵

Výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu je psychicky i časově náročný; celková doba se prodlužuje i pokračováním ve výsleších a může v souhrnu čítat i desítky hodin. Státní zástupce často musí přistoupit k přerušení takového výslechu a rozhodnout o jeho pokračování v jiný den. Tento opakovaný výslech za účelem jeho plného zprocesnění [§ 165 odst. 2 a 3 trestního řádu] již nemá povahu výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Při pokračování ve výslechu se vyslýchanému obviněnému zopakuje poučení podle § 91 a násl. a § 178a trestního řádu. Současně je nezbytné zdůraznit, že se nejedná o opakovaný výslech, jehož cílem je vynucení doznání obviněného.¹⁹⁶ Volba konkrétního postupu je vždy výsledkem úvahy státního zástupce. Bude-li protokol sepsán za podmínek trestního řádu tak, aby byl plně procesně použitelným, je možné ho využít jako důkaz jeho čtením podle § 207 odst. 2 trestního řádu, což toto ustanovení umožňuje.

K tomu lze dodat, že „*[j]estliže v opakovaném hlavním líčení obviněný či svědek odepře vypovídat, případně odchyluje-li se v podstatných bodech od své dřívější výpovědi učiněné v hlavním líčení, lze tyto dřívější výpovědi z protokolu o hlavním líčení při splnění podmínek § 207 odst. 2 tr. ř., resp. § 211 odst. 3, 4 tr. ř., přečíst a vycházet z nich při rozhodování věci. Pokud státní zástupce či obviněný nedali souhlas k přečtení podstatného obsahu protokolu o hlavním*

---

¹⁹⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19. 6. 2007, sp. zn. II.ÚS 175/06; dále k tomu např. nález Ústavního soudu ČR ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. II.ÚS 297/04.

¹⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/68.

líčení, včetně v něm provedených důkazů (§ 219 odst. 3 tr. ř.), neznamená to, že za důkaz nemůže sloužit výpověď obviněného či svědka, kterou učinili v předchozím hlavním líčení“.¹⁹⁷

3.5 Podmíněně obligatorní povaha provedení výslechu (spolupracujícího) obviněného

Výslech obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu je podle autorova názoru obecně fakultativní, resp. podmíněně obligatorní. Na podkladě příslušné směrnice, spočívající zejména v textu „[p]řed tím, než státní zástupce obviněného označí jako spolupracujícího vyslechně ho [...],“¹⁹⁸ nelze uzavřít, že konstruuje povinnost státního zástupce vždy vyslechnout obviněného v právním režimu § 178a odst. 3 trestního řádu. Šámal sice uvádí, že „státní zástupce [...] musí obviněného vyslechnout,“ podle autorova názoru to ovšem autoři uvádí s předpokladem, že státní zástupce předběžně sezná důvodnost tohoto výslechu.¹⁹⁹ V takovém případě je povinen výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu opravdu provést.²⁰⁰ Žádosti o označení za spolupracujícího obviněného mohla totiž předcházet série výslechů, v jejichž rámci obviněný již vyčerpávající výpověď učinil; trestná činnost byla orgány přípravného řízení rekonstruována beze zbytku. Tato snaha obviněného ovšem může být považována za polehčující okolnost zejména podle § 41 písm. l) trestního zákoníku. Výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu totiž slouží zejména pro účely splnění podmínek označení za spolupracujícího obviněného, jehož předmětem mohou být i jiné skutečnosti, rozhodne-li se tak státní zástupce,²⁰¹ a jehož realizaci musí nasvědčovat stav vyšetřování. Státní zástupce může seznat, že by tento výslech byl nadbytečný. Výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu, byť svou povahou fakultativní, by ovšem podle autorova názoru neměl krýt úmysl státního zástupce informačně vytěžit obviněného za pomoci falešných příslibů označení tak, jak upozorňuje i

¹⁹⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 2. 2010, sp. zn. 6 To 72/2009.

¹⁹⁸ § 178a odst. 3 trestního řádu; ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2323–2324.

¹⁹⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2323–2324.

²⁰⁰ Autorovu závěru nasvědčuje i BUDAYOVÁ, L. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zvýšení. *Bulletin advokacie*. Praha : Česká advokátní komora, 2017, č. 11, s. 34. ISSN 1210-6348.

²⁰¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2324.

Kristková.²⁰² Zde lze odkázat na dřívější autorův výklad, že obviněný by měl poskytnout spíše nové a dosud neznámé informace.

Přenesení vedení výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu státním zástupcem na právního čekatele, asistenta státního zástupce nebo vyššího úředníka státního zastupitelství je nepřípustné.²⁰³

3.6 Povaha a důsledky vedení výslechu (spolupracujícího) obviněného státním zástupcem

Trestní řád nestanoví, jakému státnímu zástupci obviněný má oznámit skutečnosti podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu, resp. **jaký státní zástupce** je v procesu označování k činění procesních úkonů příslušný. Trestní řád totiž výslovně nepožaduje, aby výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu prováděl státní zástupce vykonávající ve věci dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení podle § 174 trestního řádu. Ačkoliv se podle autorových poznatků zejména soudní rozhodovací praxe touto problematikou prozatím detailně nezabývala, Vrchní soud v Olomouci bez dalšího konstatoval, že se má jednat o dozorového státního zástupce. Jak je patrné z textace, že „[p]odle názoru odvolacího soudu, pokud dozorový státní zástupce neoznačil obžalovaného D. v obžalobě jako spolupracujícího obviněného, byl k tomu zřejmě veden určitými důvody, které ovšem není soud oprávněn jakkoli přezkoumávat,²⁰⁴ nelze podle autorova názoru nikterak vyložit, na základě jakých právních úvah Vrchní soud v Olomouci k takovému závěru došel, a proto se autor domnívá, že tyto závěry nelze přeceňovat. S ohledem na nastavení procesního vztahu policejního orgánu a státního zástupce v přípravném řízení by se mělo jednat podle autorova názoru o dozorového státního zástupce. Vyslechnout obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu ovšem může jakýkoliv státní zástupce, neboť žádná zákonná omezující pravidla v tomto směru neexistují. Z procesního hlediska to ovšem nebude vždy praktické, poněvadž by se měl klást důraz na maximální

²⁰² KRISTKOVÁ, A. K legalitě a oportunitě v českém trestním řízení. *Trestní právo*. Praha : Wolters Kluwer. 2014, č. 4, s. 12. ISSN 1211-2860.

²⁰³ Srov. vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „jednacím řád státního zastupitelství“), § 11 *arg. a contrario*; zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním zastupitelství“), § 32a odst. 5 *arg. a contrario*; zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 16 odst. 1 a 2 *arg. a contrario*; ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2324.

²⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. 6 To 95/2011.

obeznámenost s trestní věcí, zejména s trestní věcí spolupracujícího obviněného, jež lze zajistit lépe právě jediným státním zástupcem, a to tím, jenž vykonává v trestní věci dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení. Praxe zastupitelnosti státních zástupců tím ovšem není vůbec ohrožena.

Autor na tomto místě považuje za nezbytné více objasnit roli vyslychajícího státního zástupce z hlediska vedení vyšetřování. Výše naznačená situace spočívající ve vedení výsledku podle § 178a odst. 3 trestního řádu státním zástupcem se uplatní toliko ve věcech, v nichž vyšetřování nekoná státní zástupce v plném rozsahu. Vedení výsledku rovněž není vázáno na konkrétního státního zástupce, který vykonává dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení.²⁰⁵

Je-li obviněným z trestného činu – a současně tak obviněným usilujícím o označení za spolupracujícího – příslušník Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Vojenského zpravodajství anebo Vojenské policie nebo zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů, vyšetřování koná **vyšetřující státní zástupce**, který činí procesní úkony jako policejní orgán.²⁰⁶

Vedení výsledku obviněných obecně přísluší policejnímu orgánu.²⁰⁷ Provedení výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu, jehož vedením zákonodárce v zásadě *ad hoc* pověřil výhradně státního zástupce, je podle autorova názoru do určité míry prolomením zásady procesní samostatnosti policejního orgánu, a proto autor z tohoto pohledu výsledk (spolupracujícího) obviněného považuje za výjimečný. Navzdory tomu ovšem je policejní orgán stále vázán pokyny dozorujícího státního zástupce.²⁰⁸ Podle autora je nasnadě analogie k právu státního zástupce vyhradit si provedení určitého procesního úkonu podle § 174 odst. 2 písm. c) trestního řádu jako jednoho z dozorových oprávnění státního zástupce, k němuž lze právě oprávnění státního zástupce založené § 178a odst. 3 věta první trestního řádu připodobnit. Na rozdíl od předmětného dozorového oprávnění ovšem iniciativa (částečně) participovat na vyšetřování nepochází od státního zástupce, poněvadž je mu přikázána závaznou směrnicí zákonodárce [§ 178a odst. 3 věta první trestního řádu]. Ačkoliv

²⁰⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2324.

²⁰⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 2324.

²⁰⁷ Srov. § 161 odst. 2 a § 164 odst. 1 a 5 trestního řádu.

²⁰⁸ § 157 odst. 2 a § 174 odst. 2 písm. a) trestního řádu.

dozorový státní zástupce provede individuální vyšetřovací procesní úkon – výslech obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu –, nelze jeho výkon považovat za konání celého vyšetřování podle § 161 odst. 4, odst. 5 písm. b) a § 175 odst. 2 trestního řádu. Státní zástupce koná celé vyšetřování v příslušném okruhu trestných činů spáchaných příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů, příslušníky Bezpečnostní informační služby, příslušníky Úřadu pro zahraniční styky a informace, příslušníky Vojenského zpravodajství anebo příslušníky Vojenské policie a vyšetřování o trestných činech zaměstnanců České republiky, zařazených k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů a současně za splnění podmínek společného řízení i těch pachatelů, kteří nejsou příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů, příslušníky Bezpečnostní informační služby, příslušníky Úřadu pro zahraniční styky a informace anebo příslušníky Vojenského zpravodajství anebo příslušníky Vojenské policie nebo zaměstnanci České republiky, zařazenými k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů.²⁰⁹ Stále tak platí, že dozor vykonává tento vyslyšající státní zástupce, neboť § 175 odst. 2 trestního řádu se použije toliko pro případ obligatorního vedení celého vyšetřování státním zástupcem,²¹⁰ nikoliv pro účely fakultativního (individuálního procesního úkonu) podle § 174 odst. 2 písm. c) trestního řádu.²¹¹ Pro úplnost žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce podle § 157a odst. 2 trestního řádu lze použít pouze pro účely obligatorního vedení vyšetřování státním zástupcem.²¹² Zároveň „[p]okud státní zástupce v rámci výkonu dozoru provádí jednotlivé vyšetřovací úkony, nebo celé vyšetřování, je tím výkon dozoru konzumován a nelze z toho vyvodit, že by dozor státního zástupce neexistoval“.²¹³ Dozorový státní zástupce provedením výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu tak podle autorova názoru neztrácí své postavení dozorového státního zástupce, neboť s ohledem na výše uvedené nelze uzavřít, že přebírá vyšetřování v celém rozsahu.²¹⁴ V případě, že výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu ovšem provede vyšetřující státní zástupce – k čemuž jistě může dojít, neboť výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu může vést

²⁰⁹ § 161 odst. 4, odst. 5 písm. b) trestního řádu.

²¹⁰ Srov. § 10 odst. 2 jednacího řádu státního zastupitelství.

²¹¹ Srov. § 12 a násl. jednacího řádu státního zastupitelství.

²¹² § 157a odst. 2, § 161 odst. 4, odst. 5 písm. b) a § 175 odst. 2 trestního řádu; v podrobnostech srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 29. 6. 2015, č. j. 12 Ksz 4/2015–65; srov. § 157a odst. 2, § 161 odst. 4, odst. 5 písm. b) a § 175 odst. 2 trestního řádu.

²¹³ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 3. 11. 2005, sp. zn. II.ÚS 573/05.

²¹⁴ K povaze § 178a odst. 3 trestního řádu ve vztahu k § 174 odst. 2 písm. c) trestního řádu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 29. 6. 2015, č. j. 12 Ksz 4/2015–65.

(jakýkoliv) státní zástupce a současně bez ohledu na to tento státní zástupce obligatorně vede celé vyšetřování –, dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení podle autora již vykonává státní zástupce nejbližší vyššího státního zastupitelství.²¹⁵

3.7 Kriminálně-psychologické aspekty výslechu (spolupracujícího) obviněného

Výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu provádí státní zástupce. Výsledky obecně vedou státního zástupce – sice pro účely výslechu obžalovaného v řízení před soudem za probíhajícího hlavního líčení, ale to není následujícímu výkladu ke škodě – až od účinnosti novely provedené zákonem č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který roli státního zástupce v trestním procesu významně posílil.²¹⁶ Sám Fenyk uvádí, že „[v]zhledem k dosavadní právní úpravě a jí odpovídající praxi ovšem bude spravedlivé připustit, že není jisté, zda státní zástupce bude umět tento nový institut [provádění důkazů státním zástupcem před soudem – pozn. autora] plně a správně využívat“.²¹⁷ Státní zástupce se ovšem naučili podle autora předností institutu využívat. Fenyk již v prvních letech účinnosti této novely vytýčil s inspirací v anglosaském systému práva **základy vedení výslechu spolupracujícího²¹⁸ a nespolupracujícího svědka a obviněného**. Ačkoliv nejsou Fenykovy závěry aplikovatelné na výslech obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu, neboť míří zejména na výslech obžalovaného v hlavním líčení, podle autorova názoru se jedná o poznatky trestní praxe velmi přínosné i pro účely výslechu spolupracujícího obviněného v hlavním líčení, a proto některé základní principy aplikovatelné i na tyto poměry uvádí.

²¹⁵ § 175 odst. 2 trestního řádu.

²¹⁶ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*. 1. vydání. Praha : ASPI Publishing, 2003, s. 401. ISBN 80-86395-80-4; srov. VONDRUŠKA, F., RŮŽIČKA, M. K postavení státního zástupce ve stadiu řízení před soudem po novele trestního řádu č. 265/2001 Sb. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2002, č. 3, s. 85–92. ISSN 1213-5313.

²¹⁷ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*, op. cit. sub 216, s. 401.

²¹⁸ *Expressis verbis* se Fenykův výklad nevěnuje institutu spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu ve formální rovině, neboť v době zpracování této metodiky institut v současné podobě nebyl součástí právního řádu *de lege lata* a neuvažovalo se o jeho zavedení patrně ani *de lege ferenda*, nicméně z materiálního pohledu se jedná o obviněného, který „před soudem vypovídá způsobem, který státní zástupci očekávají,“ proto jsou spolupracující, což je základ autorova důvodu aplikovat Fenykovy poznatky na spolupracujícího obviněného; FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*, op. cit. sub 216, s. 405.

Autor si je na vhodných místech dovoluje adaptovat na procesní podmínky účasti spolupracujícího obviněného v trestním řízení.

Cílem nastiňovaných metod je napomoci spolupracujícímu obviněnému rozvzpomenout si na stěžejní okolnosti jeho trestní věci, pokud se při svém výslechu podle § 207 odst. 1 trestního řádu v hlavním líčení od nich odchyluje nebo je nezmiňuje. Státní zástupce by od tohoto okamžiku měl výslechovou techniku přizpůsobit nastalé situaci. Záměrem státního zástupce stejně tak i spolupracujícího obviněného je dostat závazkům spolupracujícího obviněného – státní zástupce tak plní svou roli zástupce veřejné žaloby, když prokazuje vinu obžalovaných osob, a spolupracující obviněný směřuje ke splnění všech podmínek podle § 178a trestního řádu, a tím k potenciálnímu mírnějšímu postupu podle hmotněprávních beneficií. Přiměřeně však lze tato pravidla podle autora aplikovat i na výslech podle § 178a odst. 3 trestního řádu.

K naplnění těchto cílů slouží základní východiska formulovaná Fenykem:

- a) státní zástupce by měl spolupracujícímu obviněnému klást jasné a stručné otázky;
- b) představení poměrů obviněného je následováno kladením otázek státním zástupcem tak, aby výpověď obviněného byla logická a srozumitelná, čímž se přispěje k rozvinutí výpovědi obviněného vyústivší v porozumění a uvěření soudem;
- c) státní zástupce by měl klást otázky tak, aby utvrdil soud v přesvědčení, že vypovídá sám obviněný, k čemuž státní zástupce pouze napomáhá, nikoliv že vypovídá za něj.²¹⁹

Za účelem splnění těchto východisek Fenyk představuje pět výslechových postupů, s jejichž pomocí se výše uvedených cílů dosáhne:

- a) výslech vedený státním zástupcem by měl být jasný, vedený prostě a jednoduše – při tomto postupu je důležité, aby státní zástupce dbal pravidla aplikovatelného i na „obyčejný“ výslech obviněného spočívající v tom, že pokládá otázky jazykem a formou, jíž je obviněný způsobilý porozumět;
- b) součástí výslechu spolupracujícího obviněného by měly být krátké doplňovací otázky s otevřeným závěrem tak, aby napomáhaly spolupracujícímu obviněnému ve výpovědi, aniž by státní zástupce způsob

---

²¹⁹ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*, op. cit. sub 216, s. 405–406.

odpovědi sám spolupracujícím obviněnému podsouval, naznačoval nebo jej k určité odpovědi nutil;²²⁰

- c) pořadí otázek pokládaných státním zástupcem spolupracujícím obviněnému by mělo respektovat chronologický sled kriminálního děje, který příznivě působí na schopnost zapamatovat si i vybavit zapamatované trestněprávně relevantní skutečnosti a současně přispívá ke správné rekonstrukci skutkového děje, když jindy spíše logické dokazování se zatížením na konkrétní věc takových prvků postrádá (srov. určité zvláštnosti vedení dokazování před soudem v praxi, viz dále);
- d) k vytvoření přehledné časové osy skutkového děje přispívají otázky kladené státním zástupcem směřující do konkrétních časoprostorových okolností, nikoliv obecně formulované například na delší nebo neurčité časové úseky nebo místní souvislosti;
- e) akcentace důležité odpovědi pro obžalobu způsobují zvýšení zájmu soudu i obhajoby o konkrétní úsek odpovědi nebo odpověď spolupracujícího obviněného, pokud na ně nebo na ni státní zástupce zaměří pozornost těchto osob, například položením dalších otázek, kterými se proniká do detailů předmětné věci, nebo změnou rytmu v hlasu.²²¹

V závěru autor bude přiblížena Fenykova klasifikace metod a technik, již autor považuje za uplatnitelnou v každém případě. Podle autorova názoru se jedná o obecné metody, jimiž se činí výpověď spolupracujícího obviněného uvěřitelnou, pravdivou a představovanou v širších souvislostech. Státní zástupce by se měl zasadit:

- a) kladením otázek směřujících do sféry osobního života spolupracujícího obviněného o jeho bližší představení, které vysílá signál o tom, že spolupracující obviněný je člověk s „*chybami a nedostatky a že nemá před soudem co skrývat*,“ a současně přispěje ke klidné a vyrovnané odpovědi spolupracujícího obviněného, který získá při výslechu s těmito otázkami, na něž zná odpověď zcela jistě, jistotu;²²²
- b) kladením vhodných otázek na skutkové okolnosti projednávané trestní věci o přesun k nejdůležitější části výslechu spolupracujícího obviněného;

---

²²⁰ Srov. § 92 odst. 3 trestního řádu.

²²¹ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*, op. cit. sub 216, s. 406–407.

²²² FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*, op. cit. sub 216, s. 407.

- c) kladením doplňujících otázek o přispění ke zmínce všech relevantních skutečností a vzhledu do detailů výpovědi;
- d) poukazováním na věcné důkazy o podpoření výpovědi spolupracujícího obviněného, čímž se učiní zadost roli státního zástupce v trestním řízení, jenž svou obžalobu správně podporuje průkaznými, procesně použitelnými, pravdivými a přesvědčivými důkazy.²²³

S ohledem na svou specializaci státní zástupci ovšem nemusí být zdatní v metodách výslechu v přípravném řízení, neboť ne každý státní zástupce obvykle vyslychá osoby [prostřednictvím využití svého oprávnění podle § 174 odst. 2 písm. c) trestního řádu] nebo není povolán k vedení „policejních“ výslechů speciálních osob [obligatorní vedení celého vyšetřování v případech podle § 161 odst. 4, odst. 5 písm. b) trestního řádu]. Autor je názoru, že lze tohoto výkladu přiměřeně využít i při výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Státní zástupce i při tomto výslechu například proniká do detailů skutečností oznamovaných (spolupracujícím) obviněným, klade jasné, stručné a pochopitelné odpovědi, vytváří chronologickou časovou osu skutkového děje, získává si důvěru (spolupracujícího) obviněného, napomáhá získání jistoty při výslechu atd.

Obviněný musí ještě před započítím výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu prohlásit, že je srozuměn s povahou úkonu.²²⁴ Státní zástupce je povinen obviněného řádně poučit zejména o významu institutu spolupracujícího obviněného a o závazcích obviněného, které hodlá přijmout. Součástí tohoto poučení je svého druhu varování pro případ, že nedostojí svým závazkům – nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného.²²⁵ K běžnému poučení se přidává poučení i podle § 178a trestního řádu a § 58 odst. 4 trestního zákoníku. Je nanejvýš vhodné, aby součástí takového poučení bylo i upozornění na podstatu doznání [§ 178a odst. 1 písm. b) trestního řádu] a jeho procesní použitelnost proti osobě tohoto obviněného i v případě, že jej nadále za spolupracujícího nebude možné považovat. Ačkoliv se autor nesnaží ani naznačit, že poučení státním zástupcem by mělo být jen formální, subsidiární nebo doplňkové, je vhodné, aby obviněný k tomuto procesnímu úkonu podle autorova názoru přistupoval alespoň rámcově informovaný již od svého obhájce;²²⁶ tím se ovšem nesnižuje význam

²²³ FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*, op. cit. sub 216, s. 407–408.

²²⁴ § 178a odst. 3 věta druhá trestního řádu.

²²⁵ § 178a odst. 3 věta třetí trestního řádu.

²²⁶ Srov. VANTUCH, P. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 415. ISBN 978-80-7400-457-5.

poučení podaného státním zástupcem a stále je nezbytné na jeho kvalifikovaném podání bezvýjimečně trvat.

I pro účely výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu se uplatní nahlédnutí do písemných poznámek obviněným podle § 93 odst. 1 trestního řádu tak, že po výzvě k jejich předložení ke kontrole vyslychajícímu státnímu zástupci, který nahlížení neodepře, do nich obviněný nahlížet může.²²⁷ O tom se učiní zápis do protokolu o výslechu.²²⁸ Draštík, Fenyk a kol. tento postup považují za neformální procesní úkon a rozhodnutí *sui generis*.²²⁹ Je účelné tohoto ustanovení využívat zejména v případě výslechu, neboť (spolupracující) obviněný je veden snahou vypovědět v nejšířší míře o všem. Objem poznatků obviněného zvláště při rozsáhlé a/nebo dlouhodobě páchané trestné činnosti je zpravidla velký, a proto jsou písemné poznámky praktickou pomůckou obviněného při jeho výpovědi. Rozsáhlost informací uložených v paměti obviněného může být na škodu požadavku na souvislou a úplnou výpověď obviněného, a proto, jak uvádí Draštík, Fenyk a kol., „*je namístě umožnit mu, aby svou paměť ‚osvěžil‘ nahlédnutím do písemných poznámek*“.²³⁰ K právní povaze písemných poznámek podle § 93 trestního řádu se doplňuje, že nikdy nenahrazují výslech, protože je nelze považovat za důkazní prostředek, natož procesně použitelný, a rovněž z poznámek nelze číst v takovém rozsahu, že by se popřela povaha výslechu, poněvadž nahlédnutím je „*krátkodobé zpřístupnění a reprodukce textu*“.²³¹ Poznámky mohou být sepsány ve formě heslovitých připomínek i plynulého textu.²³² Přílohou protokolu o výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu mohou být k žádosti tohoto vyslychaného obviněného i poznámky, které si pro účely výslechu připravil, což se uplatní i za předpokladu konání výslechu (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu; automaticky se totiž písemné poznámky k protokolu o výslechu, potažmo do trestního spisu nezakládají, a to ani k pokynu vyslychajícího orgánu, pokud s tím vyslychaný nesouhlasí.^{233, 234}

²²⁷ § 93 odst. 1 trestního řádu.

²²⁸ § 93 odst. 1 část za středníkem trestního řádu.

²²⁹ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 93, bod 12.

²³⁰ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 93, bod 1.

²³¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 1424; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 27, § 93, bod 3.

²³² VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 173.

²³³ VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*, op. cit. sub 37, s. 174.

²³⁴ K právní povaze písemných poznámek dále srov. např. MANDÁK, V. Pojetí výpovědi obviněného v našem trestním řádu. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2002, č. 5, s. 156–158. ISSN 1213-5313.

Není nijak dotčena možnost v rámci pokračujícího výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu přistoupit k provedení tzv. dalších způsobů dokazování, z nichž se nabízí například rekognice podle § 104b trestního řádu jako neodkladný úkon podle § 160 odst. 4 trestního řádu za použití § 158a trestního řádu. Při předchozím výslechu mohl obviněný rozkrýt trestnou činnost dalších členů organizované skupiny nebo organizované zločinecké skupiny orgánům činným v trestním řízení dosud neznámých, kdy vyvstala potřeba například jejich ztotožnění pro učinění dalších procesních úkonů právě proti těmto osobám.

Po ukončení výslechu obviněný výslovně prohlašuje, že souhlasí s označením [§ 178a odst. 1 písm. c) trestního řádu], které se stane součástí protokolu o tomto výslechu.

V předchozích legislativních návrzích absentoval ryzí procesní postup zejména přijímání závazků korunního svědka; jinými slovy, schválením těchto návrhů by nedošlo k řádné úpravě formy této podmínky. Ustanovení § 178a odst. 3 trestního řádu lze možná vnímat i jako reakci zákonodárce na odborné kritiky²³⁵ předchozích návrhů, které návrhům vytýkaly právě chybějící směrnici o procesních postupech.

Pokud spolupracující obviněný (obžalovaný) po svém příslibu zejména podle § 178a odst. 1 písm. a) a b) trestního řádu těmto svým povinnostem nedostojí, protokol o jeho výpovědi, který je vždy procesně použitelný alespoň proti jeho osobě, lze za splnění podmínek § 207 odst. 2 trestního řádu číst. V této souvislosti je ovšem třeba opětovně zdůraznit, že obviněnému, byť se takto zavázal, stále náleží ústavní a zákonná práva, a je třeba doplnit, že spočívají zejména v právu odmítnout výpověď, nebýt přinucován k výpovědi ani k doznání, přičemž z náhlého mlčení obžalovaného nelze usuzovat na jeho vinu.²³⁶ *„Jestliže se obviněný v průběhu řízení rozhodne k věci vypovídat, nelze jej tohoto práva zbavit s poukazem na skutečnost, že v předcházejícím stadiu tohoto řízení výpověď odepřel, anebo má-li soud za to, že výslech obviněného by byl nadbytečný*

---

²³⁵ Poukázalo se například na postup před schválením narovnání podle § 310 trestního řádu jako na formu procesního postupu státního zástupce vhodnou i pro účely korunního svědka; k tomu srov. BRÁZDOVÁ, V. Institut korunního svědka z pohledu praxe státního zastupitelství. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 62. ISBN 80-7082-982-6.

²³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/68.

vzhledem k tomu, že ostatní důkazy postačují k závěru o jeho vině (§ 33 odst. 1, 5 tr. řádu).²³⁷

Ze spíše **psychologického hlediska** lze výslech obviněného dělit na tři typové situace, přičemž klasifikačním kritériem je úroveň spolupráce vyslýchaného (obviněného) s vyslychajícím (orgánem – státním zástupcem) a přesnost, resp. pravdivost jeho výpovědi:

1. upřímná výpověď obviněného, která je v souladu s jím uchovanými informacemi, a která
  - 1a. je přesná, využitelná a v souladu se skutkovými zjištěními orgánů činných v trestním řízení, nebo
  - 1b. není přesná, není využitelná a není v souladu se skutkovými zjištěními orgánů činných v trestním řízení, ale není úmyslně klamná;
2. neupřímná výpověď obviněného s úmyslně sdělenými nepravdivými skutkovými poznatky (lživá výpověď).²³⁸

V souvislosti s označením za spolupracujícího obviněného se autor domnívá, že první podtyp v rámci první typové situace (1a.) v sobě skýtá největší pravděpodobnost úspěšného provedení výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu, při němž dojde k přímému oznámení pravdivých skutečností podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu, které jsou v souladu se zjištěným skutkovým stavem. Tento předpoklad po splnění dalších podmínek umožní označení za spolupracujícího obviněného. Motivy obviněného jsou v tomto případě zcela otevřené, jedná v souladu se svou vůlí, má zájem na spolupráci a chce označení za spolupracujícího obviněného v daném okamžiku dosáhnout.

Druhá typová situace (2.) zcela vylučuje označení obviněného za spolupracujícího, oznámí-li při svém výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu tento úmyslně nepravdivé skutečnosti se záměrem ztížit vyšetřování, podnítit orgány přípravného řízení dospět k jiným skutkovým nebo právním závěrům, odvrátit pozornost od jeho osoby atd. Obviněný o označení neusiloval upřímně, ale činil tak zcela účelově. V tomto případě není podle autorova názoru

²³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 3 Tdo 87/2012.

²³⁸ BOUKALOVÁ, H. *Interakce a komunikace ve vyšetřování trestné činnosti z pohledu psychologie*. 1. vydání. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012, s. 61–62. ISBN 978-80-7308-409-7; srov. SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 20. ISBN 978-80-7380-153-3.

rozhodující, jakou poměrnou část úmyslně oznámené nepravdivé informace v jejich celkovém souhrnu zaujímají.

Podle autora se s druhým podtypem první typové situace (1b.) pojí nejkomplicovanější právní úvaha učiněná na základě výkladu psychologických aspektů výpovědi obviněného. Tato situace se vyznačuje otevřenou výpovědí obviněného upřímně usilujícího o spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, jenž současně bez svého úmyslného přičinění oznamuje skutečnosti, které nemají oporu v prozatímně zjištěném skutkovém základu trestní věci. Tento stav označuje literatura jako tzv. vzpomínkové chyby, jež vznikají zcela přirozeně v procesu zapamatování, uchování a vybavování informací uložených do paměti.²³⁹ Charakter vzpomínkových chyb není jednotný, poněvadž se dělí na vzpomínkové mezery, obsahové změny vzpomínky, časové přesuny vzpomínky a snové vzpomínky. Vzpomínkové mezery lze dále obecně dělit na uvědomělé, jež lze odstranit volbou správné rozpomínací metody („*pomoc se zdánlivě zapomenutými skutečnostmi, chybnými vzpomínkami a subjektivními nedostatky reprodukce*“²⁴⁰), a neuvědomělé, s nimiž se může pojít vznik nedůvěry vyslyšajícího orgánu k obviněnému.²⁴¹

Jestliže obviněný usiluje o označení, nicméně oznamuje nakonec jen skutečnosti, které nejsou způsobitelné významně přispět k objasnění organizovaného zločinu, a proto nelze na jejich základě ve vyšetřování významně pokročit, není podle autora názoru označení *a priori* vyloučeno; na tomto místě lze totiž odkázat na dřívější autorův výklad spočívající v tom, že obviněný může oznámit skutečnosti dotvářející kontext nebo skutek, další časové nebo místní souvislosti atd., což lze za významné přispění v zásadě považovat, a to i přes to, že se nejednalo o značné množství oznámených informací. V opačném případě podle autora k označení dojít nelze.

Jestliže ovšem obviněný usiluje o označení, ale oznamuje pravdivé i nepravdivé skutečnosti (v obou případech neúmyslně), podle autora bude v takovém případě nezbytné posuzovat, jakou měrou jsou nepravdivé skutečnosti ve výpovědi obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu zastoupeny. Oznámili obviněný pravdivé skutečnosti, které v celkovém souhrnu informací

---

²³⁹ BOUKALOVÁ, H., op. cit. sub 238, s. 62.

²⁴⁰ BOUKALOVÁ, H., op. cit. sub 238, s. 62.

²⁴¹ BOUKALOVÁ, H., op. cit. sub 238, s. 62–63.

oznamovaných státnímu zástupci zaujímají většinu, je podmínka podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu podle autora spíše splněna.

V případech, že většinu ze souhrnu oznamovaných skutečností představují nepravdivé (nikoliv však úmyslně lživé) informace, mohou být vyvolány pochybnosti o spolehlivosti výpovědi obviněného. Autor tak zde nabádá k individuálnímu posuzování všech podmínek a nastalé situace, neboť je jednoznačné, že obviněný neučinil při výslechu podle § 178a odst. 3 trestního řádu nepravdivou výpověď úmyslně, když se tak stalo z důvodu opomenutí některých skutečností, jejich zkreslení při procesu zapamatování nebo jejich nevhodné interpretaci zatížené například subjektivním pohledem na uchovávanou informaci. Takové nedostatky autor považuje za odstranitelné a orgány přípravného řízení by se neměly uchýlit k předčasným závěrům o nemožnosti obviněného označit. Opětovně může obviněný přispět k dotváření kontextu, oznámit doplňující informace atd. V těchto hraničních situacích nelze podle autora poskytnout definitivní závěr o (ne)možnosti označení za spolupracujícího obviněného.

Výše vymezená psychologická klasifikace v podobě tří typových situací odpovídá právním úvahám o přípustnosti označení za spolupracujícího obviněného podle autorova názoru spíše náhodně. Psychologické aspekty výslechů obviněných a závěry na ně navazující jistě nebyly formulovány se záměrem reflexe jakýchkoliv právních norem. Tím spíše je vhodné určité právní aspekty těmi psychologickými rovněž poměřovat nebo jejich působení alespoň registrovat.

Další psychologická typologie spočívá v kombinacích (ne)schopnosti a (ne)ochoty obviněného při jeho výslechu vypovídat. Autor na tomto místě jen stručně upozorní na tzv. typ b), kdy obviněný je schopen i ochoten vypovídat. Tento typ považuje autor za ideální, neboť ve své kombinaci vytváří nejlepší předpoklady pro úspěšné vykonání výslechu obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Obviněný je psychicky schopen vypovídat.²⁴² Současně je motivován vypovídat, poněvadž tomu nasvědčují jeho schopnosti, kterými se rozumí disponování důležitými informacemi (autor zde těmito skutečnostmi míní zejména skutečnosti významně způsobilé přispět k objasnění organizovaného zločinu podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu); neschopný nebo sníženě schopný pak je obviněný, jenž „*nevnímal právně relevantní skutečnosti,*

---

²⁴² SPURNÝ, J., op. cit. sub 238, s. 66.

*nepřikládal jim osobní význam, což se odrazilo v jeho schopnosti zapamatovat si je; případně se nacházel ve stavu či v podmínkách, kdy tyto skutečnosti vnímat nemohl (změněné stavy vědomí, snížená přičetnost apod.),*²⁴³ a dále může být schopnost obviněného determinována „*přístupem vyslychajícího, stresem z výslechové situace, nepochopením požadavků role, ‚ztrátou‘ v paměti uložených informací vlivem času [...], apod.*“²⁴⁴ Podle Spurného vzniká za kumulativního splnění podmínek sebepojetí, sebehodnocení a rolové kompetence „*kooperativní postoj k výslechu i vyslychajícímu*“.²⁴⁵

---

²⁴³ SPURNÝ, J., op. cit. sub 238, s. 65.

²⁴⁴ SPURNÝ, J., op. cit. sub 238, s. 65; v podrobnostech dále srov. SPURNÝ, J., op. cit. sub 238, s. 64–69.

²⁴⁵ SPURNÝ, J., op. cit. sub 238, s. 66; dále přiměřeně srov. HLAVINKA, P. *Psychologie pro právníky*. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 185–198. ISBN 978-80-244-3531-2.

4 Činnost a role soudu ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému v trestním řízení

4.1 Vázanost soudu označením za spolupracujícího obviněného

Soud není vázán označením za spolupracujícího obviněného.²⁴⁶ Vrchní soud v Olomouci ovšem vnáší do této oblasti poněkud zmatek, když uvádí, že „pokud dozorový státní zástupce neoznačil obžalovaného v obžalobě jako spolupracujícího obviněného, byl k tomu zřejmě veden určitými důvody, které ovšem není soud oprávněn jakkoliv přezkoumávat“.²⁴⁷ Ačkoliv je přístup Vrchního soudu v Olomouci podle autora v zásadě správný, stojí k němu za zmínku několik poznámek: Nastalou situaci je nezbytné podle autorova názoru vykládat tak, že soud provádí činnost, pro kterou si autor dovoluje zavést pojmenování tzv. **negativního soudního přezkumu označení** za spolupracujícího obviněného. Vrchní soud v Olomouci totiž podle autora správně naznačil, že soudní přezkum může následovat toliko po označení, nikoliv po neoznačení; tím spíše soud není oprávněn přezkoumávat tzv. potřebnost označení za spolupracujícího obviněného, která náleží výlučné diskreční úvaze státního zástupce. S takovým názorem se autor setkal i v trestní praxi. Podle autorova názoru totiž soud přezkoumává splnění podmínek označení obviněného za spolupracujícího podle § 178a trestního řádu ve vztahu ke splnění podmínek označení (z povahy věci) i v řízení před soudem. Shledá-li soud neoprávněnost označení, takové postavení obviněnému „odejme“, resp. obviněný s použitím zákonného textu „nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného“.²⁴⁸ Soud však nemůže obviněného (obžalovaného) za spolupracujícího označit sám, jak vyplývá z návěti § 178a odst. 1 trestního řádu [arg. „[v] řízení o zločinu může státní zástupce v obžalobě označit obviněného za spolupracujícího“], čehož se přidržela i soudní judikatura; z tohoto pohledu je soud vázán označením provedeným státním zástupcem v obžalobě. Podle autorova názoru tak soudu svědčí toliko taková pravomoc, kterou lze označit jako tzv. negativní soudní

²⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 983/2016; rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 2 To 66/2016; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 11 Tdo 638/2017.

²⁴⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. 6 To 95/2011.

²⁴⁸ § 178a odst. 3 i. f. trestního řádu.

přezkum označení spolupracujícího obviněného, neboť z formálního hlediska soud, a to ani v přípravném řízení, nemůže obviněného označit.

Ačkoliv není soud vázán označením za spolupracujícího obviněného, Ústavní soud ČR poskytl – aniž by na obecně přijímaném závěru vyjádřeném v předchozí větě v zásadě něco měnil²⁴⁹ – zpřesňující výklad v tom směru, že postoj (spolupracujícího) obviněného, jenž se vzdává určité části svých obhajovacích práv tím, že spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení a plní si své procesní povinnosti podle § 178a trestního řádu, „*je podložen očekávaným, byť nenárokovým benefitem v podobě mimořádného snížení trestu odnětí svobody*“. Předpoklad spolupracujícího obviněného totiž „*nelze negovat konstatováním, že označení za spolupracujícího obviněného není pro soud závazné. Jistěže není závazné pro konečné rozhodování o vině a striktně vzato ani o trestu. Nelze však popřít jeho procesní závaznost vůči obviněnému pro celý průběh řízení*“.²⁵⁰ Tímto konstatováním autor sleduje záměr Ústavního soudu ČR posílit procesní postavení spolupracujícího obviněného nejen v přípravném řízení, ale zejména v řízení před soudem. Ústavní soud ČR pokračuje: „*I přes náročné podmínky, které musí obviněný splnit podle ustanovení § 178a trestního řádu, není celý průběh trestního řízení jen ‚jednosměrnou cestou‘ kontroly, zda je obviněný průběžně plní.*“²⁵¹ Jako důležité se totiž akcentuje, že spolupracující obviněný není toliko objektem trestního řízení, jenž slouží orgánům činným v trestním řízení k troufalému vytěžení jeho povědomostních kapacit o spáchaném zločinu, aniž by mu v kontrapozici k tomu nabídly nějaké **procesní záruky** posilující jeho legitimní očekávání jako obviněného označeného za spolupracujícího. Současně ovšem Ústavní soud ČR nevytváří podle autorova názoru nijak výrazně privilegovanou skupinu obviněných.

Ústavní soud ČR v citovaném nálezu ve věci sp. zn. II.ÚS 3525/16 učinil jeden z nejnovějších a nejdůležitějších právních výkladů zcela nasvědčujících závěru o posílení procesní pozice spolupracujících obviněných, když dovedl, že spolupracující obviněný má právo být **kontinuálně poučován o právním náhledu soudu na jeho označení**:

Za pomoci práva obviněného na poučení v každé fázi řízení podle § 2 odst. 13 trestního řádu, upozornění na možnost odlišné právní kvalifikace skutku

²⁴⁹ Srov. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

²⁵⁰ Náleží Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

²⁵¹ Náleží Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

soudem podle § 190 odst. 2 trestního řádu a z toho vyvěrající právo na řádnou přípravu obhajoby po nastalé změně spočívající i v odročení hlavního líčení na pozdější termín podle § 225 odst. 2 trestního řádu, Ústavní soud ČR dovozuje následující: Změní-li se okolnosti, které sice vedly k označení za spolupracujícího obviněného, ale v řízení před soudem jej za spolupracujícího obviněného již nelze považovat pro vznik překážky nebo že se podmínka ukázala jako nesplněná, obviněnému musí být poskytnut procesní prostor pro změnu taktiky jeho obhajoby. „*Je-li obžalovaný označen jako spolupracující obviněný a soud během hlavního líčení dospěje k závěru, že mu tento status nepřizná, pak nastává situace obdobná jako u odlišné právní kvalifikace skutku a měl by následovat i obdobný postup soudu.*“²⁵²

Ústavní soud ČR se tak snaží předcházet postupům orgánů činných v trestním řízení – v řízení před soudem pak zejména soudu –, jimiž spolupracující obviněný zůstává v procesní nejistotě. „*Právní úprava institutu spolupracujícího obviněného podle § 178a tr. řádu neobsahuje žádnou záruku, že obviněnému, který je takto státním zástupcem označen, bude uložen trest pod spodní hranicí trestní sazby.*“²⁵³ V procesu označování za spolupracujícího obviněného se tak k určitému procesnímu postupu (jednání) nezavazuje jen tento obviněný, ale vznikají určité povinnosti i orgánům činným v trestním řízení.

Krátkou formalistickou poznámku učiní autor ještě k textaci, že „*[s]těžovatel byl označen jako spolupracující obviněný již při započetí svého trestního stíhání - a o tom, že jím není, se dozvěděl až z odůvodnění rozsudku ve věci samé,*“²⁵⁴ když dodá, že za spolupracujícího obviněného lze označit až v obžalobě.²⁵⁵ Patrně již od zahájení trestního stíhání stěžovatele (spolupracujícího obviněného) byl orgány přípravného řízení přesvědčován o legitimních důvodech svého označení, aniž by byly zastřešeny *de iure* povahou označení až v obžalobě.

4.2 Důkazní hodnota výpovědi spolupracujícího obviněného

Velmi diskutovanou otázkou související s povahou institutu spolupracujícího obviněného a jeho zpochybňováním je důkazní hodnota výpovědi spolupracujícího obviněného. Již s předchozími legislativními návrhy

²⁵² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

²⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 11 Tdo 638/2017.

²⁵⁴ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

²⁵⁵ Návěti § 178a odst. 1 trestního řádu.

(sněmovní tisky 746²⁵⁶ a 802²⁵⁷) se pojila obava ze síly výpovědi spolupracujícího obviněného, kterou rozhodně nelze přeceňovat ani odmítat²⁵⁸ – je nezbytné k ní přistupovat „*mimořádně obezřetně*“.²⁵⁹ Ústavní soud ČR si je vědom skutečnosti, že výpovědi se (spolupracující) obviněný může snažit „*zalíbit se*“²⁶⁰ orgánům činným v trestním řízení. Evropský soud pro lidská práva v této souvislosti rovněž upozorňuje na možná rizika.²⁶¹ I soud je povinen hodnotit „*důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu*“²⁶² – za současné aplikace již zmíněného § 2 odst. 5 trestního řádu – a řádně o své úvaze vyhotovit odůvodnění rozsudku, jak mu to i ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému prikazuje § 125 odst. 1 věta druhá *i. f.* trestního řádu, když uvede, jak přihlédl „*těž k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny*“.²⁶³ Na tomto místě ovšem autor zdůrazňuje, že podle předmětné textace se jedná o další okolnost, již je nezbytné se věnovat zvláště, přičemž předcházející postupy tím nejsou dotčeny: soud je dále povinen vyložit, jakými důkazy se řídil, jaká zaujal právní zhodnocení atd.²⁶⁴

Označení za spolupracujícího obviněného klade i na soud zvýšené nároky vzájemné konfrontace všech důkazů,²⁶⁵ neboť zejména u výpovědi spolupracujícího obviněného existuje i podle autorova názoru zvýšené nebezpečí její nevěrohodnosti, když „*[s]kutečnost, že výpověď podal spolupracující obviněný, toliko klade na soudy vyšší požadavky z hlediska hodnocení její*

---

²⁵⁶ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Vládní návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim [online]. *Sněmovní tisk 746* [cit. 16. 9. 2018]. Poslanecká sněmovna, 4. období, 2002–2006. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&T=746>.

²⁵⁷ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (korunní svědek) [online]. *Sněmovní tisk 802* [cit. 16. 9. 2018]. Poslanecká sněmovna, 4. období, 2002–2006. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&T=802>.

²⁵⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 To 46/2014.

²⁵⁹ MUSIL, J. Jsou námitky vznášené proti institutu korunního svědka oprávněné? In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 81. ISBN 80-7082-982-6.

²⁶⁰ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 859/13.

²⁶¹ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 5. 2014 ve věci Cornelis v. Nizozemsko, č. 994/03.

²⁶² § 2 odst. 6 ve spojení s § 12 odst. 1 trestního řádu.

²⁶³ § 125 odst. 1 věta druhá *i. f.* trestního řádu.

²⁶⁴ § 125 odst. 1 trestního řádu.

²⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1423/2016.

hodnověrnosti, aby byl vyloučen případný motiv takového obviněného „zalíbit se“ orgánům činným v trestním řízení“.²⁶⁶ S Institutem spolupracujícího obviněného se pojí zvýšená potřeba dokazování²⁶⁷ tak, aby se rozptýlily pochybnosti a námitky spoluobžalovaných, kteří výpověď spolupracujícího obviněného napadají téměř kontinuálně. Proces hodnocení věrohodnosti výpovědi spolupracujícího obviněného musí být mimořádně pečlivý a „[j]e vždy potřeba zvážit nejednoznačnou povahu takových výpovědí [spolupracujícího obviněného – pozn. autora] a dbát na zvýšené riziko její účelovosti“.²⁶⁸ „[M]usí být posouzeny mj. jeho osobnostní rysy, jeho motivace ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a souladnost jeho výpovědi s ostatními důkazy shromážděnými ve věci.“²⁶⁹ Objevily se kritické připomínky trestní doktríny, že výpověď spolupracujícího obviněného je nevěrohodná již *a priori*.²⁷⁰ Musil podle autorova názoru správně podotýká, že „korunními svědky [a zde lze hovořit obecně o spolupracujících osobách – pozn. autora] jsou nejčastěji osoby ze zločineckého prostředí, mnohokrát trestané, s velmi špatnými povahovými vlastnostmi a pověstí“.²⁷¹ Apriorním přístupem ostatních autorů spočívajícím v premise automatického vyhodnocení důkazu výpovědi spolupracujícího obviněného jako nevěrohodného se podle autora stírá požadavek na individuální a volné hodnocení důkazů zejména podle referenčních kritérií § 2 odst. 5 a 6 trestního řádu, a proto je nezbytné jej odmítnout jako přezíravý; tím se autor přiklání k názoru Vrchního soudu v Praze.²⁷² Výpověď spolupracujícího obviněného ovšem nelze připustit jako jediný usvědčující důkaz; nemůže stát osamoceně,²⁷³ ale musí být poměřován dalšími důkazy, byť nepřímými,²⁷⁴ a všechny je nezbytné hodnotit ve vzájemné souvislosti²⁷⁵ a musí se důsledně konfrontovat s dalšími důkazy.²⁷⁶ Současně ji lze

²⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1423/2016.

²⁶⁷ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 7.

²⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012.

²⁶⁹ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 859/13; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012.

²⁷⁰ Srov. např. MUSIL, J., op. cit. sub 259, s. 79 a 80; PIPEK, J. Několik poznámek k institutu tzv. korunního svědka. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 66. ISBN 80-7082-982-6.

²⁷¹ MUSIL, J., op. cit. sub 259, s. 80.

²⁷² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 To 46/2014.

²⁷³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012.

²⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 3. 2016, sp. zn. 4 Tdo 157/2016.

²⁷⁵ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 10; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 3. 2016, sp. zn. 4 Tdo 157/2016; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 122/2015; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012.

připustit i jako stěžejní důkaz,²⁷⁷ budou-li dodrženy předcházející podmínky. S výpovědí spolupracujícího obviněného se nepojí žádná „závažnost pro hodnocení výpovědi spolupracujícího obviněného“.²⁷⁸ Ve Spolkové republice Německo nebyl tento názor přijímán většinou.²⁷⁹ S poukazem na tento výklad tak nelze přisvědčit námitce dovolatele, že „osoba v podstatě může vypovědět cokoliv, aniž by jí uváděné skutečnosti měly reálný podklad a soud mu posléze uvěří, aniž by se spoluobvinění vůbec museli předmětného jednání dopustit“.²⁸⁰

Autor si na tomto místě při výkladu vypomůže i přílehlavým názorem Ústavního soudu ČR, v podávané věci na **tzv. anonymní svědky**, když uvedl, že „[p]ři závažném zásahu do práva obviněného na obhajobu, a tím i do principů spravedlivého procesu, bylo tudíž povinností zákonodárce hledat rovněž možnosti minimalizace takového zásahu a zakotvit tomu odpovídající nástroje. Příklady takových nástrojů mohou být již zmíněné procesní mechanismy nebo stanovení výjimky z obecného principu volného hodnocení důkazu soudcem uložením povinnosti soudu při hodnocení výpovědi anonymního svědka zvlášť zkoumat, zdali byla soudu a účastníkům dána dostatečná příležitost se vypořádat s věrohodností svědka a s důkazní silou jeho výpovědi atd.“²⁸¹ Ve vztahu ke spolupracujícímu obviněnému lze poznamenat, že v jeho případě je podle autora výjimkou z obecného principu volného hodnocení důkazů právě povinnost soudu hodnotit jeho výpověď se zvýšenou opatrností s vědomím určitého nebezpečí nevěrohodnosti.

Před nevěrohodnými výpověďmi varuje i Evropský soud pro lidská práva, když k problematice podotýká, že „[n]ejednoznačná povaha podobných výpovědí a riziko, že dojde k obvinění a stíhání jednotlivce na základě neověřených tvrzení, která nemusí být nezaujatá, nelze podcenit“.²⁸² Court of Appeal vyslovil názor, že nelze odsoudit na podkladě výpovědi korunního svědka jako jediného důkazu, což Sněmovna lordů nepotvrdila, ale konstantní anglická judikatura se takové zásady

---

²⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 11 Tdo 122/2015; srov. analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 7.

²⁷⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 To 46/2014; usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. IV.ÚS 1816/16.

²⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2018, sp. zn. 11 Tdo 155/2018.

²⁷⁹ SPRINGER, P., op. cit. sub 32, s. 31.

²⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 3. 2016, sp. zn. 4 Tdo 157/2016.

²⁸¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl.ÚS 4/94.

²⁸² Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 5. 2014 ve věci Cornelis v. Nizozemsko, č. 994/03.

přidrží. ²⁸³ Ve Spolkové republice Německo je požadavek zákazu takového odsouzení zastáván jen částečně, jak již bylo řečeno. ²⁸⁴

Na druhou stranu „výpověď spolupracujícího obviněného přitom s sebou nenese žádnou vyšší či zvláštní procesní hodnotu“. ²⁸⁵ Opatrnost a vyšší intenzita pečlivosti přezkumu výpovědi (prověrka důkazů a hodnocení důkazů jako třetí a čtvrtá fáze procesu dokazování) navzdory tomu, že výslech vedený státním zástupcem může vzbuzovat zdání aprobece výpovědi obviněného, v důsledku níž by orgány činné v trestním řízení takovému výslechu přikládaly vyšší důkazní hodnotu jako významnému důkazu, čemuž tak v trestní praxi nemůže být a nakonec ani není, neboť dokazování v trestním řízení není vystavěno na zásadě legální důkazní teorie. Byť by byla výpověď spolupracujícího obviněného podrobná a jeví se jako odpovídající objektivní pravdě, zapadající do kontextu orgány činnými v trestním řízení navrženého plánu událostí a ničím nezavádající příčinu v pochybnosti o ní, tato situace jednoznačně nemůže podle autorova názoru vyústit v závěr, že prověrka není nezbytná; k prověrce důkazů se přistoupí vždy. ²⁸⁶ Podle Ústavního soudu ČR „[v]ýpověď obviněného, resp. svědka se skládá z řetězce tvrzení, jež mohou obsáhnout skutkový děj od přípravy přes provedení a dokonání trestného činu až po okolnosti následující po jeho spáchání. Součástí induktivní metody postupu orgánů činných v trestním řízení je ověření věrohodnosti a nezaujatosti vypovídající osoby a ověření té části tvrzení, kterou lze testovat dalším dokazováním, myšlenkově dospět k důvodnosti přesvědčení i o pravdivosti zbývajících částí, resp. celé výpovědi“. ²⁸⁷ Lze podle autora učinit opatrný závěr, že ačkoliv se s výpovědí spolupracujícího obviněného nepojí vyšší důkazní hodnota, neboť vyvolává spíše pochybnosti a zvýšenou pozornost (a to naprosto oprávněně), právě tato zvýšená potřeba důkazní prověrky a hodnocení legální důkazní teorii do určité míry zakládá. K určité hierarchii výpovědí subjektů trestního řízení lze například doplnit, že „[v]ýpověď obviněného, jenž se může hájit jakkoliv, nelze co do relevantnosti zásadně postavit na roveň výpovědi poškozené“. ²⁸⁸

²⁸³ MUSIL, J., op. cit. sub 259, s. 80.

²⁸⁴ SPRINGER, P., op. cit. sub 32, s. 31.

²⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1423/2016.

²⁸⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/68.

²⁸⁷ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. III.ÚS 532/01; nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 7. 2000, sp. zn. III.ÚS 464/99.

²⁸⁸ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. 11. 1998, sp. zn. II.ÚS 406/97.

Se zásadou volného hodnocení důkazů se pojí i skutečnost, že přípustným důkazem, jehož nositelem může být i spolupracující obviněný a který může jeho rozhodné skutečnosti oznámit podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu, jsou i tzv. odvozené důkazy. Může jimi být i tzv. svědectví z doslechu.²⁸⁹ Okruh skutečností významně způsobilých přispět k objasnění organizovaného zločinu se tak přípuštěním takových důkazů rozšiřuje, neboť se tak v zásadě nedbá jen na okolnosti, jichž se (spolupracující) obviněný jen sám účastnil. Takový přístup, který je důsledkem obecné přípustnosti takových důkazních prostředků, autor vítá, neboť mají pozitivní vliv na plnění podmínek podle § 178a trestního řádu. Tím zprostředkovaně přispívají i k potírání organizovaného zločinu.

4.3 Nerespektování označení za spolupracujícího obviněného soudem

S eventualitou nesouhlasu soudu s označením za spolupracujícího obviněného se pojí podle autora názoru nežádoucí soudní praxe spočívající v tom, že soudy prvního stupně často označení nezohlednily, ačkoliv šlo učinit odůvodněný závěr o zákonnosti, účelnosti a tzv. potřebnosti označení státním zástupcem, a ukládaly standardní druhy trestů ve standardních výměrách navzdory mírnějším návrhům státních zástupců. Autor představí dvě modelové trestní věci: první byla projednávána Městským soudem v Praze, který se neztotožnil s označením, poněvadž neshledal podmínky podle § 178a trestního řádu za splněné (neúplné doznání obviněného ve vztahu k zavinění), a proto obviněného nadále za spolupracujícího nepovažoval, což stvrdil ve svém rozsudku tím, že označení do jeho výrokové části nepřejal.²⁹⁰

Ve druhé trestní věci projednávané Krajským soudem v Hradci Králové²⁹¹ k Vrchnímu soudu v Praze odvolavší se státní zástupce správně argumentoval, že napomáhání k odhalení trestné činnosti bez vztahu k organizované skupině v pozici spolupracujícího obviněného nelze zohlednit podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku, ale toliko podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku, neboť v takovém řízení obviněný za spolupracujícího nemůže být s ohledem na podmínky § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu označen. Argumentu Krajského soudu v Hradci Králové jako soudu prvního stupně, že se tím naplní účel institutu spolupracujícího obviněného (a koneckonců i odvolacím námitkám spolupracujícího obviněného

²⁸⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 859/13.

²⁹⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2014, sp. zn. 43 T 2/2014.

²⁹¹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 9. 2011, sp. zn. 9 T 7/2011.

jako odvolatele), nelze ani podle autorova názoru přisvědčit. Nalézací soud skutek právně kvalifikoval jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) trestního zákoníku. Vrchní soud v Praze ovšem jako odvolací soud spolehlivě dovodil existenci organizované skupiny a doplnil, že „[n]elze totiž přijmout situaci, kdy změna právní kvalifikace ve st[a]diu řízení před soudem zbaví obžalovaného práv, která mu zákon dává v důsledku právní kvalifikace zvolené v rámci přípravného řízení, neboť tím by fakticky došlo k využití obžalovaného za účelem objasnění organizovaného zločinu bez toho, aby to pro něj mělo pozitivní dopad, je[n]ž jej měl na počátku motivovat k tomu, aby jednal jako spolupracující obviněný ve smyslu § 178 tr. řádu“.^{292, 293} Vrchní soud v Praze skutek překvalifikoval na zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. b), odst. 5 písm. a) trestního zákoníku, přičemž druh a výše trestu, uložený již podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku, zůstala zachována.

Nedostatky výše vyložené spočívající v ukládání příliš přísných trestů odnětí svobody se vyskytly rovněž například u Krajského soudu v Ústí nad Labem.²⁹⁴ Všechny vady odvolací soudy zhojily k odvolání státních zástupců ve prospěch spolupracujících obviněných.²⁹⁵

Nejzávažnější důsledky spočívající v ohrožení postavení spolupracujících obviněných s vlivem na přísnost jejich potrestání jsou podle autorova názoru spojeny s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci jako odvolacího soudu ze dne 8. 6. 2017 ve věci sp. zn. 5 To 55/2016. Vrchní soud v Olomouci přistoupil u spolupracujícího obviněného ve smyslu § 178a trestního řádu ke zpřísnění jeho nepodmíněného trestu odnětí svobody o dva roky, a to navzdory odvolání státního zástupce směřujícího toliko proti výroku o uložení trestu propadnutí majetku, nikoliv proti nízkému trestu odnětí svobody.²⁹⁶

Ve věci intervenoval ministr spravedlnosti podáním stížnosti pro porušení zákona ve prospěch spolupracujícího obviněného.²⁹⁷ Nejvyšší soud ČR k podnětu ministra spravedlnosti rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 6. 2017 ve věci sp. zn. 5 To 55/2016 částečně zrušil, přičemž poznamenal, že „[z] pohledu

²⁹² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 5 To 9/2012.

²⁹³ Cituje-li Vrchní soud v Praze institut spolupracujícího obviněného, lze považovat část „ve smyslu § 178 tr. řádu“ za překlep, neboť nepochybně má na mysli § 178a trestního řádu.

²⁹⁴ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 12. 2013, sp. zn. 2 T 16/2012; srov. navazující rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 6. 2014, sp. zn. 4 To 28/2014.

²⁹⁵ Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, op. cit. sub 30, s. 8.

²⁹⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 6. 2017, sp. zn. 5 To 55/2016.

²⁹⁷ Stížnost ministra spravedlnosti pro porušení zákona ze dne 16. 2. 2018, č. j. MSP-782/2017-OJD-SPZ/2.

zájmů obviněného T. B. není důvod k tomu, aby jeho nápomoc orgánům činným v trestním řízení při objasnění zločinu spáchaného těmito obviněnými, byla vyňata z režimu skutečností hodnocených podle § 58 odst. 4 tr. zákoníku. Citované ustanovení odkazuje na splnění podmínek stanovených v § 178a odst. 1 tr. ř., které se nevztahují jen k významnému přispění k objasnění zločinu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, tj. zločinu, jímž obvinění P. mladší i starší nebyli pravomocně uznáni vinnými, nýbrž též k takovému objasnění zločinu spáchaného ve spojení s organizovanou skupinou, tj. ke kategorii poněkud méně závažného trestného činu daného nižší formou organizovanosti na něm participujících osob“.²⁹⁸ Trest spolupracujícího obviněného byl zásahem Nejvyššího soudu ČR snížen ze 6 let na 3,5 roku nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Současně Nejvyšší soud ČR vyjasnil důležitou problematiku vyloučení věci spolupracujícího obviněného ze společného do samostatného řízení, přičemž tento v takové trestní věci vystupoval v procesním postavení svědka. K této otázce reflexe spolupráce mimo procesní postavení obviněného se Nejvyšší soud ČR vyjádřil takto: „[V] uvedeném směru (§ 178a tr. ř.) dostačuje, že výpověď spolupracujícího obviněného (a v daném směru s ohledem na výše uvedené i výpověď svědecká podaná v jiné trestní věci, která věcně souvisí s trestní věcí, v níž daná osoba vystupovala jako spolupracující obviněný) je způsobilá významně přispět k objasnění zločinu spáchaného ve spojení s organizovanou skupinou.“²⁹⁹ Na základě toho lze uzavřít, že postupem navazujícím na § 178a trestního řádu má být reflektována i spolupráce realizovaná spolupracujícím obviněným, byť v jiné a související trestní věci ve svědeckém postavení, poněvadž „[r]eálná situace panující v jednotlivých složkách objasňované trestné činnosti zkrátka může z mnoha důvodů odůvodnit zákonu neodporující vedení více samostatných trestních řízení v obsahově související věci. Nemožnost zhodnocení podílu osoby, která úplnou a pravdivou výpověď ve smyslu § 178a tr. ř. podala jednak v pozici spolupracujícího obviněného a poté v později (či souběžně) vedeném řízení jiném, kde z povahy věci může vystupovat již jen jako svědek, by odporovalo cíli, pro který byl uvedený institut do právního řádu České republiky zaveden.“³⁰⁰

²⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018.

²⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018.

³⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018.

Autor spatřuje ve vyloženém rozsudku Nejvyššího soudu ČR jednak konkrétní přínos v předmětné trestní věci spolupracujícího obviněného, jednak je nadáno jak obecnými účinky způsobilými ovlivnit průběh dalších trestní řízení, tak vysílá signál budoucím spolupracujícím obviněným, že soudy budou jejich spolupráci řádně reflektovat, a to dokonce v rozsahu podle autorova názoru přesahujícím konkrétní dopady řešené trestní věci.

4.4 Specifika dokazování v řízení se spolupracujícím obviněným

V řízení před soudem se ve věcech spolupracujících obviněných prosazují určité zvláštní postupy dokazování.³⁰¹ Pro účely vedení dokazování v hlavním líčení trestní řád nestanoví žádné striktní postupy spočívající v chronologickém pořadí procesních úkonů soudem prováděných. Ačkoliv je způsob provádění některých důkazních prostředků stanoven již trestním řádem,³⁰² průběh dokazování, zejména pak časová souslednost provádění důkazů je tak zcela v režii předsedy senátu. Jistě lze v drtivé většině případů vysledovat obdobná vedení hlavního líčení tak, že předseda senátu nejdříve vyslechne obžalovaného, následně vyslechne svědky a soudní znalce a dokazování v hlavním líčení zpravidla končí čtením listinných důkazů. K tomuto postupu se soudy uchylují po celá léta. Tyto závěry samozřejmě autor činí s výhradou jiných běžných postupů, které zakládají důvod se od této zavedené praxe odchýlit například pro odmítnutí obžalovaného, jakož i svědka vypovídat, pročež se čtou jejich výpovědi z přípravného řízení, pro dodatečné výslechy osob, předložení nových listinných důkazů atd., avšak většinově tuto linii stále splňují.

Ve vztahu k provádění dokazování v trestním řízení se spolupracujícím obviněným se tato praxe neosvědčuje v plném rozsahu. Spolupracující obviněný je připraven svůj závazek podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu o tom, že úplnou a pravdivou výpověď učiní i v řízení před soudem, naplnit i v této fázi trestního řízení. Předseda senátu si musí být vědom snahy (i povinnosti) spolupracujícího obviněného se k věci obsáhle vyjádřit a dát mu k tomu prostor, avšak nikoliv na úkor obhajovacích práv spoluobžalovaných. Spolupracující obviněný si často pro účely konání hlavního líčení připravuje seznam poznámek a

---

³⁰¹ Za účelem snadnějšího porozumění autor doplní, že zvláštní postupy dokazování spočívají v přetržení logického (chronologického) toku informací v dokazování.

³⁰² Např. výslechy osob a čtení jejich výpovědí zejména podle §§ 91–93 a § 95, § 101 a násl., § 207 a § 211 trestního řádu, čtení a předkládání posudků, zpráv státních a jiných orgánů a další listin a jiných věcných důkazů podle § 213 trestního řádu atd.

vysvětlivek, jimiž je ochoten a schopen přiřadit svůj komentář k většině prováděných důkazů. Z trestní praxe pochází autorův poznatek, že spolupracující obviněný se vyjadřuje k výslechům spoluobžalovaných, ke znaleckým posudkům, odposlechům a záznamům o telekomunikačním provozu [§ 88 a § 88a trestního řádu] i záznamům o sledování osob [§ 158d odst. 7 trestního řádu]. Současně je nezbytné zmínit, že obhájce by měl spolupracujícího obviněného na jeho roli v hlavním líčení připravit tak, aby dostal povinností, k nimž se zavázal již v přípravném řízení, což ovšem nemusí spočívat rovnou v tvorbě komentářů ke každému jednotlivě provedenému důkazu. V tomto případě jistě není úkolem státního zástupce suplovat roli obhájce, jehož zájmem není v řízení před soudem prokazovat skutečnosti tvrzené v obžalobě. Obhájce v tomto okamžiku sehrává důležitou roli v procesu konkrétní přípravy jednak obhajoby spolupracujícího obviněného v hlavním líčení, jednak určité zvýšené participace svého klienta v hlavním líčení za účelem usvědčení spoluobžalovaných.

Zvýšená aktivita spolupracujícího obviněného v hlavním líčení si vyžaduje praxí zavedené dokazovací postupy pozměnit právě proto, že konkrétní trestní řízení je o prvek spolupracujícího obviněného obohaceno. Spolupracující obviněný je při své prvotní výpovědi podle § 207 odst. 1 trestního řádu povzbuzován povinností poskytnout součinnost i v řízení před soudem, a proto se rozsáhle vyjadřuje i k důkazům, které k okamžiku jeho výpovědi ještě nebyly provedeny. Taková vyjádření ovšem nejsou vyslychajícími předsedy senátu připouštěna stejně tak jako dotazy na ně směřující a výpověď spolupracujících obviněných je přerušována (nebo jsou tato vyjádření minimálně ignorována), neboť se nelze vyjádřit k důkazu, který ještě nebyl proveden. Předseda senátu v těchto okamžicích odkazuje vyjádření do doby, kdy jsou příslušné důkazy prováděny, což v praxi může představovat i několikaměsíční dobu. Hrozí tak nebezpečí, že v této době si spolupracující obviněný na věc nevzpomene, nebude ji považovat za důležitou atd. Je-li spolupracující obviněný z těchto procesních důvodů (a správně) přerušován, jeho aktivita mnohdy klesá, upadá do letargie a stává se v řízení před soudem spíše pasivním. Často reaguje až k výzvě předsedy senátu (zpravidla postupem podle § 214 trestního řádu). V trestní praxi se lze setkat s postupem, že spolupracující obvinění jsou vyslycháni jako první

v pořadí;³⁰³ s ohledem na tento výklad se tak ne vždy činí podle autorova názoru ku prospěchu dokazování.

Nejedná se pochopitelně o žádné procesní vady, natož o ty, které by činily probíhající řízení nebo z něj vycházející rozhodnutí nezákonným, nicméně zcela zbytečně utlumují spolupracujícího obviněného ve snaze splnit jeho závazky. Probíhá-li hlavní líčení tímto způsobem, jeho obhájce by měl vyvinout zvýšené úsilí o jeho aktivní znovuzapojení do dokazování; hluboká pasivita může ohrozit jeho procesní postavení a vyústit v nepovažování obviněného za spolupracujícího podle § 178a odst. 3 *i. f.* trestního řádu.

Přítomnost spolupracujícího obviněného v trestním řízení by měl vést předsedy senátu podle autorova názoru alespoň ke zvážení přizpůsobení zaběhlého postupu při dokazování nových okolností. Praktičtější se podle jeho pohledu jeví brzké provedení například odposlechů, záznamů o telekomunikačním provozu a záznamů o sledování. Provedení těchto důkazů pak alespoň z části umožňuje rozsáhlejší výslech spolupracujícího obviněného, který lze hodnotit jako úplnější, chronologický a s logickou návazností. Tyto modifikace trestní řád jistě připouští.

Stejně komplikace nastávají při výslechu svědků. Vyjadřování spolupracujícího obviněného k výpovědím svědků nečiní žádných problémů. Svědkům ovšem nelze předestírat důkazy, které v hlavním líčení ještě nebyly provedeny; z tohoto důvodu se pak v jejich souvislosti nemůže vyjádřit ani spolupracující obviněný. Po provedení dalších důkazů se ovšem svědci znovu nepředvolávají, což podle autorova názoru narušuje snahu o chronologický způsob dokazování.

Ve společném řízení několika obžalovaných pak přichází v úvahu postup předsedy senátu podle § 208 trestního řádu o odděleném výslechu spoluobžalovaných v hlavním líčení.

S přítomností spolupracujícího obviněného v místnosti pro utajené svědky se pojí „nestandardní“ způsoby dokazování jistě v jiné rovině. Zvláštní způsob provádění důkazních prostředků lze podle autorových zkušeností zaregistrovat zejména u obrazových a zvukových záznamů o sledování osob podle § 158d odst. 7 trestního řádu. Spolupracující obviněný totiž nemusí mít promítaný obrazový záznam o sledování osob vždy k dispozici při dokazování v hlavním líčení, neboť tomu mohou bránit objektivní technické překážky vybavení jednací

---

³⁰³ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

síně. Obrazové záznamy se přehrávaly toliko na obrazovkách v jednacím síni, nikoliv v místnosti pro utajené svědky. Zásadně je tak narušeno jak zajištění přítomnosti spolupracujícího obviněného v celém dokazování podle § 202 trestního řádu, tak rovněž předpoklad, že se spolupracující obviněný chce v rámci svého závazku podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu vyjadřovat ke každým jednotlivým prováděným důkazům. Tyto svou povahou důkazy podporující obžalobu zpravidla provádí státní zástupce podle § 215 odst. 2 trestního řádu³⁰⁴ poté, co této žádosti státního zástupce soud vyhoví. V daném hlavním líčení pro účely dokazování záznamů o sledování osob byl spolupracující obviněný dočasně přemístěn z místnosti pro utajené svědky k místu státního zástupce po pravici soudu, neboť státní zástupce předmětné důkazy prováděl podle § 215 odst. 2 trestního řádu, a to s využitím svého notebooku, z jehož obrazovky spolupracující obviněný obraz záznamů o sledování osob sledoval. Příslušníci zásahové jednotky Vězeňské služby České republiky i v tomto případě pokračují ve střežení spolupracujícího obviněného. Procesní postup spočíval v tom, že po promítnutí záznamu soud přečetl protokol o výpovědi obžalovaného (spolupracujícího obviněného) z přípravného řízení podle § 207 odst. 2 trestního řádu, jejímž obsahem byly další komentáře k dokazovanému trestnímu ději, zatímco po jejím přečtení byl kontext ještě doplňován reakcemi spolupracujícího obviněného v hlavním líčení již ve smyslu § 214 trestního řádu.

Jako procesně nejčistší bylo v dané věci určeno, že vzhledem k tomu, že vizuálních záznamů nebo audiozáznamů³⁰⁵ je zpravidla větší množství, bude se postupovat tak, že státní zástupce³⁰⁶ nejdříve všechny záznamy postupně spustí. Následně spouštěl záznamy jednotlivě, obžalovaní se k nim mohli vyjádřit podle § 214 trestního řádu. Státní zástupce následně protokoly, které jsou spojeny se záznamy ve smyslu § 158d odst. 7 trestního řádu, přečetl.

Zvláštní postupy při dokazování se podle autora vážou i na odposlechy a záznamy o telekomunikačním provozu podle § 88 a § 88a trestního řádu, a to obzvláště, je-li nezbytný překlad tlumočnickem. Pro účely provádění těchto důkazních prostředků se postupovalo následujícím způsobem: předseda senátu identifikoval záznam v trestním spisu prostřednictvím čísel listů. Posléze státní zástupce daný děj komentoval stručným popisem odposlouchávaných osob, které

---

³⁰⁴ Srov. též § 180 odst. 3 věta první a druhá a § 203 odst. 1 věta třetí trestního řádu.

³⁰⁵ § 158d odst. 7 trestního řádu.

³⁰⁶ § 215 odst. 2 trestního řádu.

hovor vedly, přidal informace o dosahu základnové stanice, jazyku komunikace a další údaje. Následovalo spuštění zvukového záznamu hovoru. Během jeho přehrávání tlumočnick ověřuje autenticitu překladu přepisu hovoru, kterou s ukončením přehrávání zpravidla potvrdí, jinak se kontext vyjasní. Proces dokazování se ukončuje tím, že státní zástupce čte přepis záznamu přeložený do českého jazyka. Tento postup se opakuje ve vztahu ke každému jednotlivému záznamu.

5 Činnost a role obhájce spolupracujícího obviněného v trestním řízení

Činnost obhájce spolupracujícího obviněného vykazuje několik zvláštních rysů, jejichž specifičnost vybízí autora k jejich zpracování. Autor se totiž setkal s názory některých obhájců spočívajících v tom, že participace spolupracujícího obviněného v trestním řízení může u obhájců vyvolávat obavy o znalosti těchto specifíků a pochybnosti o způsobilosti převzít a vést obhajobu spolupracujících obviněných v jejich nejlepším zájmu. Cílem této kapitoly je zvýšit povědomí obhájců o jejich roli v trestním řízení se spolupracujícím obviněným, jenž je jejich klientem.

Největší úskalí se podle autorova vnímání týkají několika problematických okruhů působení obhájce spolupracujícího obviněného v trestním řízení. Postupně tak autor poskytne svůj výklad k otázce nutné obhajoby spolupracujícího obviněného, vyloží i obhajovací zájmy spolupracujícího obviněného v kontrapozici s procesními zájmy jeho spoluobviněných, upozorní na nebezpečí, která se pojí s předprocesním vyjednáváním o označení za spolupracujícího obviněného, jež by měla být korigujícími zásahy obhájce odstíněna nebo alespoň minimalizována, a konečně se vyjádří k situaci, kdy obhájcem spolupracujícího obviněného a spoluobviněného je tentýž obhájce.

5.1 Problematika nutné obhajoby spolupracujícího obviněného

Podle § 178a odst. 1 písm. b) trestního řádu může být spolupracující obviněný trestně stíhán i jen pro přečin, byť spáchaný členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny [§ 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu]. Jeho trestná činnost je však předmětem konaného řízení o zločinu (ostatních spolupachatelů, resp. spoluobviněných) tak, jak o tom normuje návětí § 178a odst. 1 trestního řádu, neboť označit za spolupracujícího obviněného lze minimálně v řízení o zločinu. Tato procesní pravidla je nezbytné dát do souvislosti s legální definicí přečinu, jímž se rozumí „*všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let*“.³⁰⁷ Není-li dána u obviněného zákonem vymezená zvláštní okolnost nutné

---

³⁰⁷ § 14 odst. 2 trestního zákoníku.

obhajoby (např. uvalení vazby, výkon trestu odnětí svobody),³⁰⁸ iniciace nutné obhajoby je vázána na stupeň společenské škodlivosti trestného činu, z něhož je obviněný podezříván, a to tím, že „[k]oná-li se řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, musí mít obviněný obhájce už v přípravném řízení“.³⁰⁹ Syntezí kritérií lze dospět podle autora k závěru, že spolupracující obviněný nemusí mít obhájce v případě, bude-li trestně stíhán pro přečin s horní hranicí trestní sazby nepřesahující 5 let, tzn. do hranice přečinu a do hranice sazby důvodu nutné obhajoby.

K časovému hledisku vzniku důvodu nutné obhajoby lze poznamenat, že „[d]ůvody nutné obhajoby ve smyslu ustanovení § 36 odst. 1 tr. ř. mohou vzniknout i po vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně až do právní moci rozsudku“.³¹⁰ Takové závěry lze aplikovat i na institut spolupracujícího obviněného, splní-li se ve vztahu k němu některý z důvodů nutné obhajoby později. „V takovém případě je nutno neprodleně postupem podle § 38 odst. 1 tr. ř. zajistit obžalovanému obhájce a doručit mu rozsudek.“³¹¹

Do úvahy přichází rovněž institut vzdání se obhajoby podle § 36b odst. 1 trestního řádu, „[j]e-li dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 nebo § 36a odst. 2 písm. b) [obě ustanovení shodně pro případ trestného činu s horní hranicí převyšující 5 let – pozn. autora], může se obviněný obhájce vzdát, nejde-li o trestný čin, za který lze uložit výjimečný trest. Obviněný se může obhájce vzdát i v případě nutné obhajoby podle § 36 odst. 4 písm. a)“.³¹²

Těmito úvahami samozřejmě nedochází k popření postupu podle § 35 a § 37 trestního řádu o zvoleném obhájci v rámci nutné obhajoby a podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož si lze advokáta zvolit i před zahájením trestního stíhání, tj. na samém počátku trestního řízení, byť to trestní řád výslovně nezmiňuje,³¹³ a proto tato ustanovení zůstávají nedotčena. Autorovy úvahy cílí na malý prostor, který má ovšem potenciál postavení (spolupracujícího)

³⁰⁸ Dále srov. § 36 a 36a trestního řádu.

³⁰⁹ § 36 odst. 3 trestního řádu.

³¹⁰ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 1. 2006, sp. zn. 10 To 7/2006.

³¹¹ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 1. 2006, sp. zn. 10 To 7/2006.

³¹² § 36b odst. 1 trestního řádu.

³¹³ Např. ve vztahu k podání vysvětlení podle § 158 odst. 3 trestního řádu srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 5 Tdo 413/2012, a Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 1/2005, č. j. SL 794/2003, stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu v přípravném řízení v případě rozhodování o odměně ustanoveného obhájce obviněného za účast u podání vysvětlení podle ustanovení § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu a při sepisování úředního záznamu o obsahu vysvětlení podle § 158 odst. 5 trestního řádu.

obviněného zhoršit tím, že nebudou naplněny důvody nutné obhajoby a ze své vůle si obhájce nezvolí.

Ačkoliv s ohledem na nastavení kritérií nutné obhajoby existuje s odkazem na předchozí výklad poměrně malý prostor pro působení spolupracujícího obviněného bez obhájce, v praxi to není zcela vyloučeno, ovšem s ohledem na vazbu jako důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm. a) trestního řádu a obecně vysokou nebezpečnost organizovaného zločinu, v rámci jehož projednávání spolupracující obviněný vystupuje nejčastěji, a proto se trestní sazby pohybují vysoko nad rozhodující horní hranicí 5 let, se tak v praxi bude stávat sice v malém počtu věcí, ale určitý prostor nepokrytý nutnou obhajobou podle autora zůstává.

5.2 Obhajovací zájmy spolupracujícího obviněného

Materiálně lze uvažovat o vystupování (spolupracujícího) obviněného na straně obžaloby a státního zástupce, ačkoliv pro takové tvrzení jistě není formálního zákonného podkladu. Spolupracující obviněný svou vůlí spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení plní své povinnosti podle § 178a trestního řádu tak, že soustavně (nebo by alespoň tak činit měl) napomáhá státnímu zástupci v usvědčování spoluobviněných i sebe sama.³¹⁴

S notnou dávkou zjednodušení lze hovořit o tom, že aktivně ze své vlastní vůle (spolupracující) obviněný rezignuje na výkon svých obhajovacích práv, ačkoliv se jich nevzdává a vzdát ani nemůže, a postupuje v souladu se státním zástupcem, přičemž obhájce spolupracujícího obviněného tento postup akceptuje a jedná v souladu s ním. *„Obviněný si také po důkladné instrukci ze strany obhájce musí být vědom, že pokud takto spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, upřednostňuje zájem na objasnění zločinu před zájmem na vlastní obhajobě.“*³¹⁵ Obhájce spolupracujícího obviněného je s touto činností obeznámen, zpravidla s ní souhlasí a její realizaci dodává zákonný rozměr. Obhájce tak do určité míry sdílí v rozsahu dvojjediné role spolupracujícího obviněného jeho osud. Navzdory tomu ovšem mohou některé námitky směřovat proti obhájcem vykonávané roli tak, že jeho činnost je v rozporu se zájmy spolupracujícího obviněného-klienta. Praxi je nutno poměřit zejména

³¹⁴ Srov. § 178a odst. 1 písm. a) a b) trestního řádu.

³¹⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

ustanoveními zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

Podle § 16 odst. 1 zákona o advokacii „[a]dvokát je povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit“; současně podle § 16 odst. 2 část za středníkem zákona o advokacii advokát „je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné“.³¹⁶ Zvláštní ustanovení o povinnostech advokáta jako obhájce lze vyhledat i pro účely trestního řízení, když podle § 41 odst. 1 trestního řádu „[o]bhájce je povinen poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc, účelně využívat k hájení jeho zájmů prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně, zejména pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a tím přispívat ke správnému objasnění a rozhodnutí věci“.³¹⁷ Ve výše naznačeném jednání obhájce (spolupracujícího) obviněného tak může být spatřován zásadní rozpor s povinnostmi obhájce ve vztahu k jeho klientovi.

Výkladem těchto ustanovení lze ovšem podle autora zjistit, že obhájce není povinen soustavně prokazovat nevinu svého klienta. V rozporu s povinnostmi advokáta pochopitelně není ani přiznání jeho obviněného nebo obžalovaného klienta k činům, jež se mu kladou za vinu. Doznání je právem obviněného a obhájce je povinen jeho jednání a takové na něj navazující pokyny akceptovat, neboť není v rozporu ani s právními, ani se stavovskými předpisy. Spolupráce s orgány státu je právem obviněného. Námitky, že obhajoba spolupracujícího obviněného je institucionálně a z povahy věci v rozporu se zájmy klienta, lze odmítnout jako neodůvodněné bez opory v právním řádu České republiky. Naopak lze vyzdvihnout činnost obhájce (spolupracujícího) obviněného spočívající v tom, že ulehčuje svému klientovi řádný a pro klienta příznivý průběh spolupráce s orgány činnými v trestním řízení, a nepochybně tak napomáhá k předpokládané reflexi (obviněným i zákonem) spolupráce prostřednictvím hmotněprávních beneficií.

---

³¹⁶ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“), § 16.

³¹⁷ § 41 odst. 1 trestního řádu.

5.3 Úkoly obhájce v předprocesním vyjednávání o označení za spolupracujícího obviněného

Navzdory tomu, že podle autorova názoru státní zástupce ani policejní orgán není oprávněn učinit obviněnému nabídku na jeho označení za spolupracujícího (viz výše), nelze autorem vyloučit, že se k takové taktice trestní praxe neuchýlí, neboť názor na tuto problematiku není jednotný. Obhájce obviněného, jemuž byla taková nabídka učiněna, musí pečlivě hodnotit všechny trestněprávní i procesní okolnosti trestního stíhání svého klienta tak, aby mu radou spočívající v doporučení spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení v něm nepřitížil. Státní zástupce a policejní orgán takovou nabídkou mohou naznačit důkazní nouzi, jak autor upozorňoval již výše. Vantuch k tomu příležitostně poznamenává, byť poněkud přísně, že „[o]bhájce by měl o možnosti využití institutu spolupracujícího obviněného informovat klienta jen v případě, že je pachatelem trestného činu, z něhož je důkazy spolehlivě usvědčován, takže lze očekávat, že mu soud uloží trest odnětí svobody nad pět let“³¹⁸. Podle autora informování o institutu není nevhodné, nicméně Vantuchovu radu by vztáhl až na doporučení využít postavení spolupracujícího obviněného. V některých případech tak i podle autorova názoru spolupráce s orgány státu může být k tíži (spolupracujícího) obviněného, jenž v trestním řízení zvažuje své možnosti. Úvahy, kterými je veden státní zástupce, by měly být součástí i přípravy obhajoby; na jejich základě totiž podle autora volí konkrétní postup i obhajoba, která vyhodnotí, že označení za spolupracujícího obviněného není za dané procesní situace třeba přínosné.

Je totiž jen na uvážení obviněného, zda bude usilovat o označení za spolupracujícího. Jeho obhájce za něj takové rozhodnutí učinit nemůže.³¹⁹

Autor si dovoluje dát za pravdu trestní praxi, která tvrdí, že nejdůležitější role připadá obhájci (spolupracujícího) obviněného již na počátku vyjednávání o podmínkách označení, ochrany svého klienta a nastavení průběhu spolupráce jako takové. Důležitost obhájcovy jednání je totiž dána vysokou úrovní „procesní nebezpečnosti“ prováděných úkonů v této fázi procesu označování za spolupracujícího obviněného. Spolu se spolupracujícím obviněným (viz výše) totiž musí i obhájce sdělit jen nezbytné množství informací, a to v zásadě

³¹⁸ VANTUCH, P. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*, op. cit. sub 226, s. 417.

³¹⁹ VANTUCH, P. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*, op. cit. sub 226, s. 417.

torzovitých a neúplných tak, aby si připravil vyjednávací pozici s policejním orgánem a státním zástupcem (viz výše). Obhájce musí postupovat s množstvím obezřetnosti, opatrnosti a předvídatelnosti tak, aby svému klientovi neuškodil. Situace si vyžaduje vybalancování vztahů obhájce (obviněný) – státní zástupce.

Obhájce spolupracujícího obviněného je zejména na počátku vyjednávání aktivním, vyjednává s policejním orgánem a státním zástupcem, případně s vězeňskými orgány konkrétní naplnění podmínek označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu, analyzuje maximálním možným způsobem možnosti fyzické ochrany svého klienta, sděluje v nezbytném rozsahu skutkové informace orgánům činným v trestním řízení. Ke všem těmto důležitým bodům zjišťuje stanoviska svého klienta, k nimž zpravidla koná osobní porady, doprovází je odborným výkladem právních předpisů, poskytuje další nezbytná poučení, například o nevýhodách spolupráce, podstupovaných rizicích a předpokládaných výhodách, a to často v širokém rozsahu a s detaily. Ústavní soud ČR k tomu přílehlavě poznamenává, že „[obviněný – pozn. autora] *může zajisté spolu s obhájcem zvažovat možnost využití institutu spolupracujícího obviněného. Tak může učinit v případě, že obhájce pečlivě posoudí, zda jsou splněny podmínky uvedené v § 178a trestního řádu. Spáchal-li však obviněný zločin, jenž se může ukázat jako závažnější než ten, k jehož objasnění chce přispět, měl by mu obhájce vysvětlit, že jeho eventuální označení za spolupracujícího obviněného nemusí být soudem respektováno*“.³²⁰ Role obhájce je v tomto okamžiku podle autorova názoru nezastupitelná, ačkoliv taková přiměřená poučení může poskytnout i státní zástupce; ten ovšem obhájcovu úlohu nemůže nikdy zcela nahradit.

Z autorových poznatků vyplývá, že celý proces označování za spolupracujícího obviněného může být spuštěn i z iniciativy obhájce jednajícího z pokynu klienta, neboť obhájce potenciálně spolupracující osoby může zjišťovat prvotní reakce policejního orgánu a státního zástupce. Z tohoto důvodu je důležitá profesní zkušenost obhájce, odbornost, morální integrita, umění psychologie a „lidský rozměr“, které ve svém souhrnu zakládají pevnou důvěru a jistotu klienta v jeho obhájce. Řádný výkon zákonných i stavovských povinností pak posiluje a upevňuje vzájemnou vazbu klient-obhájce. K pokynu (spolupracujícího) obviněného-klienta pak dále jeho obhájce může činit vhodné návrhy a podněty.³²¹

³²⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16; srov. VANTUCH, P. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*, op. cit. sub 226, s. 415.

³²¹ § 41 odst. 2 trestního řádu.

Pro úplnost si autor dovoluje na tomto místě odkázat na judikaturní závěry Nejvyššího soudu ČR, který si role obhájce spolupracujícího obviněného povšiml v jedné ze svých projednávaných věcí, z nichž lze podat například to, že „[l]ogicky lze i předpokládat, že právě z pohledu ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii v platném znění, obhájce musí a je povinen obviněnému objasnit institut spolupracujícího obviněného, včetně podmínek použití tohoto institutu a důsledku, které pro něho použití tohoto ustanovení má a vysvětlit mu výhody, ale i nevýhody tohoto postupu z pohledu obviněného, včetně případných rizik“.³²²

Po úspěšném vyjednávání a stanovení základních mezí spolupráce zpravidla **ve fázi probíhajícího vyšetřování** se vypjatost situace uvolňuje, avšak role obhájce rozhodně nepozbývá na významu. Obhájce (spolupracujícího) obviněného je i nadále nepostradatelnou součástí trestního procesu. Vzhledem k tomu, že k podpoře obžaloby je povolán státní zástupce,³²³ obhájce (spolupracujícího) obviněného se nikdy nemůže na řádné plnění procesních povinností státním zástupcem spolehnout a po zbytek trestního řízení zůstat pasivní s tím, že veškeré nezbytné úkony provede státní zástupce. Obhájce se se svým klientem může připravovat na dokazování, probírat další postupy obhajoby, připravovat si vysvětlující poznámky (viz výše), probírat bezpečnostní opatření, průběh trestního řízení, zejména pak v rámci hlavního líčení, být mu též psychickou oporou a odstiňovat nepříjemné ataky spoluobviněných v hlavním líčení. Učinit odůvodněný závěr o konci aktivního zasazení se o věc spolupracujícího obviněného-klienta obhájcem s okamžikem zahájení hlavního líčení rozhodně nelze.

Obhajoba spolupracujícího obviněného je důležitý závazek, k němuž by obhájce měl přistupovat odpovědně a pečlivě. Autor si dovoluje varovat před nedbalým postupem některých obhájců spočívajícím v tom, že v rámci obhajoby svých klientů, v jejichž trestních věcech byli ustanoveni podle § 38 a násl. trestního řádu, nadprůměrnou aktivitu nevyvíjejí. Věc spolupracujícího obviněného si rozhodně svou pozornost a odpovědně vykonávanou obhajobu vyžaduje, neboť se nejedná o tradiční a v obhájcích zakořeněné trestněprocesní postupy.

³²² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2017, sp. zn. 3 Tdo 315/2017.

³²³ Srov. ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 80 odst. 1; § 4 odst. 1 písm. a) zákona o státním zastupitelství; § 2 odst. 3 a 8 a § 180 odst. 1 a 2 trestního řádu; atd.

Zde lze odkázat i na předchozí výklad učiněný v první kapitole.

5.4 Kolizní dualita zájmů obviněných

Nebezpečí ve vztahu k obhajobě autor spatřuje v praxi, že dva a více obviněných, z nichž minimálně jeden je nebo má být v obžalobě označen za spolupracujícího, mají společného obhájce. Pro tento specifický problém si autor dovoluje používat termín **kolizní duality zájmů obviněných**. Podle § 37a odst. 2 trestního řádu „[o] vyloučení advokáta jako zvoleného obhájce předseda senátu a v přípravném řízení soudce rozhodne též tehdy, jestliže obhájce vykonává obhajobu dvou nebo více spoluobviněných, jejichž zájmy si v trestním řízení odporují. Obhájce, který byl z tohoto důvodu vyloučen, nemůže v téže věci dále vykonávat obhajobu žádného z obviněných“.³²⁴ Výpověď (spolupracujícího) obviněného se může stát již v přípravném řízení, někdy až v řízení před soudem, terčem kritiky, zpochybňování věrohodnosti i cílem napadání povahy institutu v institucionálním pojetí, kdy je tvrzena existence institutu jako rozporná s ústavním pořádkem České republiky.

Spolupracující obviněný se do určité míry ocitá v dvojediné (ambivalentní) roli podporovatele obžaloby, zatímco je jednou z osob, proti níž se řízení vede. Ačkoliv pochopitelně neztrácí své procesní postavení obviněné osoby, částečně se může jeho faktické postavení pozměnit tak, že vykazuje minimálně prvky systematické pomoci obžalobě usvědčit nejen sebe, ale i spoluobviněné (spoluobžalované). Jakkoliv je nejčastější procesní taktikou spoluobviněných vyvrátit skutečnosti tvrzené obžalobou a prokázat spíše okolnosti nasvědčující zastavení trestního stíhání podle § 172, zejména odst. 1 písm. a), b) a c) trestního řádu nebo zproštění obžaloby podle § 226, zejména písm. a), b) a c) trestního řádu, zájmy spoluobviněných se podle autorova názoru dostávají do příkrého rozporu se zájmy spolupracujícího obviněného. Spolupracující obviněný má zpravidla v úmyslu napomoci státnímu zástupci usvědčit spoluobviněné oznámením skutečností podle § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu, tím řádně splnit své procesní povinnosti po přijetí závazků zejména podle § 178a odst. 1 písm. a) a c) trestního řádu, a dosáhnout tak příznivějších hmotněprávních následků. „Při posuzování, zda tato podmínka [kolize zájmů podle § 37a odst. 2 trestního řádu – pozn. autora] je dána, je třeba vzít v úvahu zejména stav vyšetřování, důkazní situaci, obsah výpovědí obviněných

---

³²⁴ § 37a odst. 2 trestního řádu.

*zastupovaných tímtež obhájcem, ale též charakter stíhané trestné činnosti, jakož i rozsah a formu účasti jednotlivých obviněných na trestném činu, pro jehož spáchání jsou stíháni“.*³²⁵

Zájmy spolupracujícího obviněného a spoluobviněných jsou tak podle autorova názoru v intenzivním rozporu, jenž nasvědčuje odůvodněnému konstatování kolize zájmů při zastupování totožným obhájcem. Z těchto důvodů je podle autora postup podle § 37a odst. 2 trestního řádu nevyhnutelný. Vedle trestního řádu je totiž stanoveno, že advokát je povinen odmítnout poskytovat právní službu, existuje-li nebo hrozí-li kolize zájmů klientů.³²⁶ Na závěru o kolizi zájmů nemůže nic změnit ani situace, že „objektivně existující rozpor mezi zájmy spoluobviněných obhájce, event. i samotní spoluobvinění, popírají, případně určité kolizní situace považují za nepodstatné, nemající vliv na konečné rozhodnutí ve věci, kterýžto postoj ve svých důsledcích znamená, či může znamenat, porušování práva na obhajobu samotným obhájcem,“³²⁷ třebaže autor vznik takových okolností v trestní praxi s ohledem na výše uvedený výklad kolizní duality zájmů obviněných považuje za nepravděpodobný.

Nevyloučení obhájce postupem podle § 37a odst. 2 trestního řádu je dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. c) trestního řádu.³²⁸

V opačném případě, zvolil-li si spolupracující obviněný dva nebo více obhájců v souladu s § 37 odst. 3 trestního řádu, nevznikají podle autorova názoru žádné praktické problémy. Ustanovení advokátních a stavovských předpisů v rozsahu jiných kolizí³²⁹ podle autora nejsou samozřejmě dotčena.

---

³²⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. II.ÚS 3713/14.

³²⁶ § 19 odst. 1 písm. a) a b) zákona o advokacii; usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších změn, čl. 7 odst. 2 a 3.

³²⁷ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. II.ÚS 3713/14.

³²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 8 Tdo 721/2006.

³²⁹ Např. § 19 odst. 1 písm. c) a d) zákona o advokacii.

6 Spolupracující osoba podle slovenského trestního řádu

6.1 Motivační a trestněpolitická východiska slovenského zákonodárce

Slovenský zákonodárce vycházel z totožných trestněpolitických předpokladů a východisek právního boje proti organizovanému zločinu jako český. Národní rada Slovenské republiky učinila součástí právního řádu příslušné nástroje reagující na situace „[v] súvislosti s postihom najzávažnejšej trestnej činnosti spáchanej najmä organizovaným zločinom a dôkaznou núdzou, v ktorej sa v týchto prípadoch orgány činné v trestnom konaní a súd nachádzajú,“ ktorou „je obtiažne prekonať dostupnými dôkaznými prostriedkami“.³³⁰ Vlivem tohoto proaktivního přístupu slovenského zákonodárce se do slovenského trestního řádu účinného do 31. 12. 2005³³¹ vložilo novelou provedenou zákonem č. 457/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení nehorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ustanovení o dočasném odložení vznesení obvinění podle tehdejšího § 162a, a to jako první předpolí institutu. Prokurátor byl následně oprávněn trestní stíhání takové osoby i zastavit podle tehdejšího § 172 odst. 3.³³² Prostřednictvím Ústavního soudu SR lze k legislativním záměrům slovenského zákonodárce a trestněpolitickým východiskům doplnit, že „[z]o znenia samotnej zákonnej úpravy vyplýva, že zákonodarca v záujme postihnutia závažných foriem trestnej činnosti, u ktorej je jej objasňovanie, takpovediac zvonku veľmi sťažené, v niektorých prípadoch takmer nemožné (napr. zistenie štruktúry zločineckej skupiny), stanovil ako legitímny cieľ záujem spoločnosti na vyšetrení takejto trestnej činnosti, pričom tento povýšil nad záujem potrestať jedného z jej ‚menej aktívnych‘ aktérov, ktorý orgánom činným v trestnom konaní poskytne pri plnení danej úlohy nezanedbateľnú súčinnosť“.³³³

Tento proaktivní přístup slovenský zákonodárce zvolil i ve vztahu k tvorbě nové trestněprocesní úpravy, a dokonce jej ještě prohloubil. Přijetím slovenského trestního řádu totiž zakomponoval do právního řádu institut spolupracujícího

³³⁰ Dôvodová správa k zákonu č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok (ďalej jen „dôvodová zpráva k slovenskému trestnímu řádu“), k § 218 a § 219.

³³¹ V tomto případě se jednalo o novelami doplňovaný a měnící se trestní řád, který byl vyhlášen pod č. 141/1961 Sb., který je v České republice stále účinnou procesní úpravou. K jeho nahrazení došlo ke dni 1. 1. 2006 s nabytím účinnosti zákona č. 301/2005 Z. z., který se stal novým trestním řádem Slovenské republiky.

³³² § 172 odst. 3 zákona č. 141/1961 Zb. ve znění zákona č. 457/2003 Z. z.

³³³ Usnesení Ústavního soudu SR ze 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016; usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

obviněného, jenž je jeho součástí do současnosti. Součástí důvodové zprávy k slovenskému trestnímu řádu je proklamace, že postupu spočívajícího v podmíněném zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného by se mělo využít „*v prípade osoby, ktorá sa podieľala na páchaní takejto trestnej činnosti a dobrovoľne je ochotná spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a súdu. Navyiac výpoveď takejto osoby bude výnimočne spôsobilá prispieť k objasneniu uvedených zločinov, zisťovaní ich páchatel'ov*“.³³⁴ Ústavní soud SR přitom vychází při formulaci těchto závěrů z předpokladu, že „*Ústavný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na právnu úpravu týkajúcu sa najvyšším súdom spomenutých ‚benefitov‘ poskytovaných obvinenému za zákonom ustanovených podmienok, a to výmenou za jeho pomoc pri objasňovaní špecifikovaných druhov trestnej činnosti*“,³³⁵ čímž výstižně postihuje povahu institutu spolupracujícího obviněného jako prostředku právního boje proti organizovanému zločinu.

Slovenská judikatura dodává, že „*[v]o všeobecnosti je potrebné tiež pripomenúť, že využívanie institutu spolupracujúceho svedka pri rozkrývaní organizovanej kriminality je celkom nevyhnutné pre efektívny boj s touto formou kriminality, pretože všetky organizované kriminálne skupiny sa predovšetkým vyznačujú uzavretosťou a vysokou mierou konšpirácie a neochotou osôb proti týmto skupinám svedčiť*“.³³⁶ Autor na tomto místě upozorňuje na paralelu se závěry Nejvyššího soudu ČR plynoucí z jeho usnesení ze dne 12. 12. 2012 přijaté v řízení vedeném pod sp. zn. 7 Tdo 1315/2012, v němž uvedl, že „*[i]nstitut spolupracujícího obviněného je nástrojem boje proti závažné organizované kriminalitě*“.³³⁷ Motivy českého i slovenského zákonodárce byly přejaty do soudní rozhodovací praxe soudů obou států, které kvitují účinky (a účel) institutu.

I slovenská judikatura se věnovala ústavní konformitě institutu. Ke shodnému závěru jako Ústavní soud ČR ve svém usnesení ze dne 13. 3. 2014 v řízení vedeném pod sp. zn. III.ÚS 859/13 dospěl i Ústavní soud SR, když uzavřel, že „*[j]e teda zřejmé, že postup orgánov činných v trestnom konaní a následne konajúcich súdov, ktoré využili zákonodarcom ukotvený, a teda úplne legálny inštitút spolupracujúceho svedka, nemožno považovať a priori za defektný*

³³⁴ Důvodová zpráva k slovenskému trestnímu řádu, k § 218 a § 219.

³³⁵ Usnesení Ústavního soudu SR ze 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016; usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

³³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 1 To 7/2012.

³³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012.

prvok oslabujúci hodnotu dôkaznej situácie, ku ktorej sa súdy s pomocou takýchto výpovedí dopracovali“.³³⁸ Ústavní soud SR tak ujišťuje, že aplikace institutu spolupracující osoby vyhovuje slovenskému právnímu řádu. Současne naznačuje, jak se se souvisejícími důkazy má soud vypořádat (viz dále).

Autor považuje za důležité zmínit, že „[s]kutočne užitočným v trestnom procese nie je ani tak fakt priznania spolupracujúcej osoby, resp. že osoba vypovedala proti svojim bývalým kumpánom a obvinila ich z určitých deliktov, ako skôr to, že táto výpoveď môže napomôcť k získaniu oveľa objektivnejších dôkazov v súdnom procese,“³³⁹ z čehož česká trestní praxe podle autorových zkušeností vychází, součástí žádného soudního rozhodnutí ani odborného článku ovšem podle jeho informací tato myšlenka není navzdory tomu, že by napomohla správnému uchopení institutu i v České republice.

6.2 Právní povaha slovenské právní úpravy tzv. spolupracující osoby

Slovenský zákonodárce přistoupil k jiné formě právní úpravy než jeho český protějšek: trestní stíhání spolupracujícího obviněného se za zákonem určených předpokladů může například podmíněně zastavit, přičemž v řízení před soudem pak taková osoba vystupuje v procesním postavení svědka, a proto lze o korunním svědkovi v jeho plnohodnotném obsahu a charakteru podle autora názoru v pojetí české trestní doktríny již hovořit.³⁴⁰ Kalvodová, Hrušáková a kol. dovozují, že kruciálním rozdílem mezi oběma vykládanými instituty je rozhodování o vině.³⁴¹ Zatímco korunní svědek požívá obžalovací imunity, která ve svém důsledku znamená i nemožnost vyslovení viny, tím spíše v žádném případě trestu, spolupracující obviněný podle § 178a trestního řádu je obžalován a v případě prokázání viny pak dojde k jejímu deklaratornímu vyslovení. Spolupracující obviněný není uchráněn před povinností absolvovat celé trestní

³³⁸ Usnesení Ústavního soudu SR ze 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016; usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

³³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 3 To 8/2016.

³⁴⁰ Srov. též GAJDIČIAR, V. Zákonosť dokazovania pri aplikácii inštitútu spolupracujúceho obviněného. In: KOTÁSEK, J. (ed). *Trestněprávní a procesní alternativy v trestním právu individuálním a kolektivním. Dny práva – 2012 – Days of Law*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2013, s. 1407. ISBN 978-80-210-6319-8. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravnialternativy/trestnepravnialternativy.pdf.

³⁴¹ KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 190–191. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia; sv. č. 539. ISBN 978-80-210-8072-0.

řízení.³⁴² Autorův názor je podporován i Klátikovou myšlenkou, že „[p]odstatou institutu spolupracující osoby, resp. tzv. korunného svědka je dohoda mezi páchatelom a štátom, ktorej obsahom je poskytnutie výhody v podobe dočasnej alebo trvalej beztretnosti a upustenie od ďalšieho trestného stíhania [...]“.³⁴³

Z tohoto důvodu se podle autorova názoru ve slovenské trestněprocesní teorii a praxi prosadilo označení „spolpracující osoba“³⁴⁴ nebo „spolpracující svědek“.³⁴⁵ Označení „korunní svědek“ se v některých případech též objevuje, nicméně nepřevládá. Podle autora je to způsobeno pojmovými důvody – o spolupracujícím obviněném lze totiž hovořit toliko v přípravném řízení, zatímco v řízení před soudem se vůbec nejedná o osobu, proti níž se řízení vede, poněvadž se na ni nepodává obžaloba. Důsledkem je, že participace takové osoby na probíhajících trestních řízeních zůstává pouze v rovině svědecké výpovědi.

Je-li na dřívějším místě této rigorózní práce učiněn závěr o procesní povaze institutu spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu České republiky, lze tak prohlásit i o právní úpravě Slovenské republiky, byť s menší dovysvětlující výhradou. Institut spolupracujícího obviněného – a zde již lze podle dříve uvedeného kritéria hovořit o plnohodnotné právní úpravě tzv. korunního svědka – je součástí několika ustanovení s různými procesními důsledky, a nemá proto jednotný charakter. V porovnání s českou právní úpravou tak lze podle autora uzavřít, že institut spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu má jednotnou povahu. Součástí souboru právní úpravy korunního svědka jsou následující instituty:

1. *dočasné odložení vznesení obvinění* [§ 205 slovenského trestního řádu],
2. *zastavení trestního stíhání* [§ 215 odst. 3 slovenského trestního řádu],
3. *podmíněné zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného* [§ 218 odst. 1 slovenského trestního řádu],
4. *přerušování trestního stíhání* [§ 228 odst. 3 slovenského trestního řádu] a

---

³⁴² LATA, J. Trestní justice a postih korupce ve Spojených státech amerických – informace o semináři. *Státní zastupitelství*. Praha : C. H. Beck, 2016, č. 2, s. 52. ISSN 1214-3758.

³⁴³ KLÁTIK, J. Úvaha nad cieľom rekodifikácie slovenského trestného procesu. In: HAMUEÁK, O. a kol. *Debaty mladých právníků*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 166. ISBN 978-80-244-1925-1. Dostupné z: <http://odmp.upol.cz/wp-content/uploads/2010/05/ODMP-2007.pdf>; dále srov. např. IVOR, J., ZÁHORA, J. Nové trestné kódexy na Slovensku. *Kriminalistika*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2005, č. 4, s. 322. ISSN 1210-9150.

³⁴⁴ Např. usnesení Ústavního soudu SR ze dne 5. 12. 2017, sp. zn. I.ÚS 609/2017.

³⁴⁵ Např. usnesení Ústavního soudu SR ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016; usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

5. *mimořádné snížení trestu* [§ 39 odst. 2 písm. e) slovenského trestního zákona].³⁴⁶

Přítom zmíněná výhrada spočívá v tom, že slovenský prokurátor nebo soud (viz dále) není omezen závaznou směrnicí jediného možného postupu, jíž je vázán český státní zástupce a český soud. Procesní postup ve slovenském trestním řízení je značně diverzifikovaný, což je umožňováno právní úpravou slovenského trestního řádu *de lege lata*. Podle autorova názoru se tím podporují diskreční prokurátorská oprávnění, která v důsledku znamenají flexibilitu procesní taktiky. Aplikace institutu spolupracující osoby je totiž ve Slovenské republice podle tamějších autorů dvoufázová,³⁴⁷ nicméně autor ji z praktických a didaktických důvodů vnímá spíše jako trojfázový proces, a záleží v tomto postupu:

1. Dočasné odložení vznesení obvinění spolupracující osoby podle § 205 slovenského trestního řádu zabrání zmaření objasňování okolností spáchaného trestného činu. Je přitom materiálně postaveno najisto, že spolupracující osoba, vůči níž se má obvinění vznést, je pachatelem. Policista přistoupí k tomuto procesnímu postupu po předchozím souhlasu prokurátora. O dočasném odložení vznesení obvinění se přitom sepíše záznam; na tomto místě se nabízí podle autorova názoru velmi opatrné srovnání, že i v České republice dochází k označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu neformálně s absentujícím úkonem ve formě rozhodnutí. Během doby dočasného odložení vznesení obvinění se od spolupracující osoby předpokládá spolupráce dotčené osoby spočívající zejména ve sdělení významných skutečností, které jsou způsobilé objasňování napomoci, vedoucích zejména k ustavení dalších spolupachatelů a právně významných skutečností, a to jako nezbytná podmínka benevolentního procesního postupu. Nelze tak učinit vůči organizátorovi, návodci a objednavateli.³⁴⁸ Nedodrží-li osoba, jejíž vznesení obvinění bylo dočasně odloženo, podmínky spolupráce, vznese se proti ní obvinění, k čemuž policista přistoupí ve shodě s pokynem prokurátora.³⁴⁹ Podle autorova názoru lze ze závěru, že „[p]ostup policejního orgánu, podle kterého organizovaná trestná

³⁴⁶ GAJDIČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1403.

³⁴⁷ Např. GAJDIČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1407 a POLÁK, P. *Svedok v trestnom konaní*. 1. vydání. Bratislava : EUROKÓDEX, 2011, s. 246. ISBN 978-80-89447-47-3; ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok s komentárom*. 1. vydání. Žilina : EUROKÓDEX. Poradca podnikateľa, 2006, s. 453. ISBN 80-88931-47-9.

³⁴⁸ GAJDIČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1407–1708; § 205 slovenského trestního řádu.

³⁴⁹ MINÁRIK, Š., ČENTĚŠ, J., HAŤAPKA, M., MATHERN, V., PALAREC, J., ŠTIFT, P. *Trestný poriadok. Stručný komentár*. 2. vydání. Bratislava : Wolters Kluwer (Iura Edition), 2010, s. 565. ISBN 978-80-8078-369-3.

*činnost byla po určitou dobu páchána s jeho vědomím, nijak neodporuje požadavkům trestního řádu ani předpisům vyšší právní síly,*³⁵⁰ vycházet i pro účely výkladu slovenské právní úpravy, byť se jedná o právní názor Nejvyššího soudu ČR, poněvadž záměry obou zákonodárců jsou podle autora totožné. Vzor záznamu o dočasném odložení vznesení obvinění podle § 205 odst. 1 slovenského trestního řádu autor přikládá jako Přílohu č. 2 této rigorózní práce.

2. Vznesení obvinění. I ve slovenském trestním řízení totiž platí, že vznesení obvinění spolupracující osoby podle § 205 odst. 3 ve spojení s § 206 odst. 1 slovenského trestního řádu je za splnění zákonných povinností obligatorním postupem.³⁵¹ Takový postup je odůvodněný „[v] okamihu, keď dôjde k naplneniu účelu spolupráce a teda k objasneniu trestného činu, resp. k zisteniu jeho páchatel'a“.³⁵² Tento procesní krok nastává po oznámení důležitých okolností, čímž se *de facto* podezřelému tím, že se proti němu po realizaci spolupráce (stejně) vznese obvinění, přitěžuje; tento moment je kritizován jako demotivující.³⁵³ Ke vznesení obvinění po dočasném odložení vznesení obvinění dochází po pokynu prokurátora.³⁵⁴ Vzor pokynu prokurátora ke vznesení obvinění podle § 205 odst. 3 slovenského trestního řádu autor přikládá jako Přílohu č. 3 této rigorózní práce.

3. Důsledkem spolupráce osoby je následný vývoj spočívající podle okolností ve volbě procesního postupu přerušování trestního stíhání [§ 228 odst. 3 slovenského trestního řádu], podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného [§ 218 odst. 1 slovenského trestního řádu], zastavení trestního stíhání [§ 215 odst. 3 slovenského trestního řádu] nebo mimořádného snížení trestu [§ 39 odst. 2 písm. e) slovenského trestního zákona].³⁵⁵

Výše uvedené postupy mají ve Slovenské republice ryze fakultativní povahu, a prokurátor a policista proto postupují výhradně podle svého uvážení.³⁵⁶

Z hierarchické povahy souboru těchto postupů, jejichž procesní aplikace zasahuje do několika fází trestního řízení, pak plyne, že pachatel se může rozhodnout pro spolupráci s trestními orgány Slovenské republiky i ve stadiu

³⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 11 Tdo 716/2015.

³⁵¹ Srov. § 206 odst. 1 slovenského trestního řádu; srov. § 160 odst. 1 trestního řádu.

³⁵² GAJDÍČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1408.

³⁵³ GAJDÍČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1408, 1410.

³⁵⁴ § 205 odst. 3 ve spojení s § 230 odst. 1 písm. a) slovenského trestního řádu.

³⁵⁵ K přehledným schémátům dvojfázového, resp. trojfázového postupu srov. ŽILINKA, M. Spolupracující osoba a procesné postupy podľa Trestného poriadku. *Justičná revue*. Bratislava : Ministerstvo spravodlivosti SR, 2007, č. 5, s. 626–627. ISSN 1335-6461.

³⁵⁶ POLÁK, P. *Svedok v trestnom konaní*, op. cit. sub 347, s. 246.

řízení před soudem.³⁵⁷ Tento „pozdní začátek“ spolupráce vůbec nelze spolupracující osobě přičítat k její tíži nebo odůvodnit tím zhoršení jejího procesního postavení. I v hlavním líčení před soudem Slovenské republiky lze úspěšně zahájit spolupráci, jejíž vyústění může spočívat v aplikaci příslušných beneficiencí. Ve srovnání s českou trestní praxí se nabízí podle autorova názoru učinit odlišný závěr, neboť formální označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu je možné jen do okamžiku sepisu obžaloby a pozdější označení obviněného již není způsobilé vyvolat zamýšlené právní důsledky, třebaže se nabízí jiné procesní možnosti.³⁵⁸

Slovenská trestní praxe se musela rovněž vypořádat s výkladovým problémem, jakého trestného činu se spolupracující osoba měla dopustit.³⁵⁹ Přes počáteční nejistotu nebo odmítání následujícího závěru se výklad ustálil tak, že spolupracující osoba se nemusela dopustit trestné činnosti, pro niž jsou stíháni ostatní pachatelé, nýbrž postačuje i spáchání jakéhokoliv trestného činu, který splňuje příslušné zákonné podmínky.³⁶⁰

Ačkoliv se proces aplikace institutu spolupracující osoby ve Slovenské republice vyznačuje jistými „kontraktačními prvky“, pročež lze shledávat podobnosti s institutem tzv. dohody o vině a trestu, nelze v této souvislosti ani podle autorova názoru přehlédnout jejich rozdílnou povahu. Podle autora nejsou oba instituty vzájemně nahraditelné. Přiléhavě se ke vzájemným procesním rozdílům vyjadřuje Nejvyšší soud SR, uvádí-li, že „[d]ohoda o vine a treste je obzvlášť užitočná pre prokurátorov v prípadoch organizovaného zločinu, v ktorých nebudú splnené podmienky pre podmiennečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, pretože môže viesť k spolupráci s obvineným pri vyšetrowaní a ďalšom trestnom stíhaní členov organizovanej zločineckej alebo teroristickej skupiny alebo ich spolupáchateľov.“³⁶¹ Dohoda

³⁵⁷ POLÁK, P. *Svedok v trestnom konaní*, op. cit. sub 347, s. 247.

³⁵⁸ Srov. mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1 trestního zákoníku v případě, že nejsou splněny podmínky podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku, jenž normuje o formálním označení za spolupracujícího obviněného.

³⁵⁹ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*. 3. vydání. Bratislava : EUROKÓDEX, 2017, s. 366. ISBN 978-80-8155-070-6.

³⁶⁰ ŠTAHULOVÁ, S. Podmiennečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného. In: HAMUĚÁK, J., MARTVOŇ, A. (ed.). *Mil'niky práva v stredoeurópskom prostore. Zborník z medzinárodnej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2009, s. 996–1001. ISSN 978-80-7160-295-8; ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok s komentárom*, op. cit. sub 347, s. 453 a přiměřeně např. s. 474.

³⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 6. 2. 2017, sp. zn. 4 To 6/2016; usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 3 To 8/2016.

o vině a trestu³⁶² tak ve slovenském trestním procesu zaujímá subsidiární pozici oproti podmíněnému zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného, jehož podmínky nemusí být splněny vždy. Za nezbytné autor považuje ještě uvést sdělení, že „[z]ákonodarca, ale neustanovil v Trestnom poriadku odklony za tým účelom, aby viacnásobní vrahovia získali faktickú, resp. absolútnu beztrestnosť v konkrétnych trestných veciach, lebo v zmysle čl. 50 ods. 1 Ústavy o vine a treste má rozhodovať výlučne súd a nie policajt s prokurátorom. Trestný poriadok síce umožňuje rôzne odklony, ale je nutné ich posudzovať v kontexte s § 1, podľa ktorého trestné činy majú byť náležité zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní,“³⁶³ čímž Nejvyšší soud SR jednoznačně předeslal, že beneficence pro spolupracující osoby mají své limitní podmínky narážející na ústavní kautely. Napřímo pak Okresní soud Žilina poučuje: „Aj osoba spolupracujúca s orgánmi činnými v trestnom konaní si totiž musí niesť trestnoprávnu zodpovednosť za spáchanú trestnú činnosť, s prípadným možným zohľadnením a úľavou najčastejšie v rámci ukladania trestov.“³⁶⁴ Podle autora se jedná o jasný signál vyslaný směrem ke spolupracujícím osobám. Ačkoliv shodně hovoří jak český, tak slovenský zákonodárce, potenciální spolupracující obvinění si musí být vědomi zákonného faktu, že jejich trestnost nezaniká.

Na slovenskou právní úpravu spočívající v nabytí procesního postavení svědka lze navázat českou praxí, která je odlišná: na spolupracujícího obviněného je podávána obžaloba a jeho procesní postavení obviněného se následně v řízení před soudem nemění, zatímco slovenská verze „[v]zťahuje sa teda iba na podozrivých páchatel'ov, ktorým sa na základe dobrovoľnej spolupráce mení procesné postavenie z podozrivého na svedka, resp. korunného svedka“.³⁶⁵ Je pak správně poznamenáno, že „na rozdíl od naší právní úpravy [České republiky – pozn. autora] má označení obviněného za spolupracujícího vliv zejména na průběh trestního řízení proti němu vedenému a nikoliv pouze na možnosti ukládání druhu a výměry trestu“.³⁶⁶

Ačkoliv lze mezi dohodou o spolupráci spolupracující osoby a dohodou o vině a trestu jako právním institutem spatřovat silné souvislosti ve vztahu k vyjednávání pachatele s orgány státu (viz výše), totožné pochopitelně nejsou.

³⁶² Srov. usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. 3 Tdo 29/2013.

³⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 6. 2. 2017, sp. zn. 4 To 6/2016.

³⁶⁴ Rozsudek Okresního soudu Žilina ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. 1 Tk 1/2015.

³⁶⁵ KLÁTIK, J., op. cit. 343, s. 166.

³⁶⁶ ŠČERBA a kol., op. cit. sub 126, s. 97.

Konkrétnější obrysy procesního postupu prokurátora při vyjednávání o dohodě o vině a trestu poskytuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky č. 619/2005 Z. z. o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu;³⁶⁷ její ekvivalent ve prospěch úpravy postupu ve věci spolupracující osoby ovšem podle autorových zjištění ve Slovenské republice neexistuje. Prokuratura Slovenské republiky nevypracovala žádnou metodiku ani instrukci. Přesto se může zmíněná vyhláška stát určitým alespoň základním východiskem pro postup prokurátora i v trestních věcech spolupracujících osob. Činit se tak ovšem musí s maximální procesní opatrností a v souladu se slovenským trestním řádem, neboť ryzí aplikace s pomocí výkladového pravidla *argumentum per analogiam* není podle autora možná.

6.3 Podmíněné zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného [§ 218 a § 219 slovenského trestního řádu]

Institut podmíněného zastavení trestního stíhání je součástí i české právní úpravy, nalézá-li se v § 307 a § 308 trestního řádu. V samostatné podobě jej zná i slovenský trestní proces, kde je součástí § 216 a § 217 slovenského trestního řádu, a podle autorova názoru jsou jejich procesní nastavení, cíl a povaha více než srovnatelné. Slovenská trestněprocesní doktrína ovšem odmítá, že by právní úprava podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 216 a § 217 slovenského trestního řádu byla procesním základem i podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného podle § 218 a § 219 slovenského trestního řádu,³⁶⁸ neboť ta je procesně samostatným postupem, jehož východiska mají základ v příslušných ustanoveních. Povaha podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 216 slovenského trestního řádu spočívá v tom, že spáchání (dalšího) trestného činu ve zkušební době uložené podle § 217 slovenského trestního řádu zapříčiní pokračování v trestním stíhání. Na tomto místě tak lze již předestřít, že spáchání trestného činu ve zkušební době podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného podle § 219 odst. 1 slovenského trestního řádu není důvodem pro pokračování v trestním stíhání; tím je totiž neplnění podmínky spolupráce.³⁶⁹

³⁶⁷ Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 619/2005 Z. z. o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu; srov. zejména § 4.

³⁶⁸ KLÁTIK, J., op. cit. 343, s. 166; GAJDIČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1403.

³⁶⁹ KLÁTIK, J., op. cit. 343, s. 166.

Navzdory tomu lze ovšem podmíněné zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného podle § 218 a § 219 slovenského trestního řádu považovat za tzv. odklon, jenž se řadí mezi „*inštitúty alternatívneho riešenia trestných vecí*“.³⁷⁰ Na tomto místě je vhodné zdůraznit, že „[p]odstatou týchto odklonov je, že umožňujú vyriešiť špecifickým postupom trestnú vec mimo hlavného pojednávania, ktorá by pri neexistencii odklonov musela byť prejednávaná na hlavnom pojednávani,“³⁷¹ pričemž ze stejných východisek se vychází i v České republice, když „[z]ákladným účelem inštitutů zařazovaných pod pojem odklonu je především rychlejší a efektivnější vyřízení k tomu vhodných věcí, které nevyžadují z hlediska účelu trestního řízení projednání věci před soudem v hlavním líčení“.³⁷² Ve vztahu k institutu spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu ovšem takový závěr o tzv. odklonu učinit nelze, neboť věc spolupracujícího obviněného se obligatorně před soudem projednává.

Slovenská trestní praxe se musela s neexistencí přílehlavého trestního postupu vypořádávat. Jistě není bez zajímavosti, že do roku 2000 se absence zmíněné právní úpravy podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného nahrazovala ve vztahu k osobám, jejichž povědomost o spáchané nejzávažnější trestné činnosti spolu s následným sdělením takových informací orgánům činným v trestním řízení by mohly napomoci jejímu odhalení, udělením milosti prezidentem Slovenské republiky.³⁷³ Autor přiznává, že o takové probíhající praxi v České republice před 1. 1. 2010 nemá žádné zprávy, z čehož jistě nelze usuzovat na to, že by české trestní orgány takovou praxi nevolily. Na druhou stranu by ovšem její aplikace patrně neušla pozornosti ani odborné, ani laické veřejnosti; v českém prostředí by se ovšem jednalo podle autorova názoru minimálně o pozoruhodnou praxi.

Podstata podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného podle § 218 a § 219 slovenského trestního řádu záleží v tom, že

---

³⁷⁰ JALČ, A. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2011, č. 4, s. 110. ISSN 1213-5313; dále srov. např. ČENTÉŠ, J. Přípravné konanie po piatich rokoch aplikácie Trestného poriadku. In: KURUC, P. (ed.). *Rekodifikovaný Trestný zákon a Trestný poriadok – analýza poznatkov z teórie a praxe. Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 9. februára 2011 na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave*. 1. vydání. Bratislava : EURÓKODEX, 2011, s. 168. ISBN 978-80-89447-57-2.

³⁷¹ JALČ, A, op. cit. sub 369, s. 110.

³⁷² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář*, op. cit. sub 14, s. 3477.

³⁷³ FRIČOVÁ, Z. Korunní svedkovia už nebudú závislí od milosti prezidenta. *Trend.sk* [online]. 19. 6. 2003 [cit. 23. 9. 2018]. ISSN 1336-2674. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/korunni-svedkovia-uz-nebudu-zavisli-od-milosti-prezidenta.html>.

„[p]rokurátor môže podmienene zastaviť trestné stíhanie obvineného, ktorý sa významnou mierou podieľal na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou alebo trestných činov terorizmu, alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a tohoto trestného činu a záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní obvineného pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin; podmienene zastaviť trestné stíhanie sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, na ktorého objasnení sa podieľal“.³⁷⁴ Podľa Čentéše a kol. zhodnocení, zda zájem na objasnění převyšuje nad zájmem trestně stíhat jednotlivce, předchází úvaha především o závažnosti spáchaného trestného činu, posouzení osoby obviněného, okolností případu a míry spolupráce tzv. spolupracující osoby.³⁷⁵

Za první povšimnutí stojí fakt, že k postupu podle § 218 a § 219 slovenského trestního řádu je povolán primárně prokurátor,³⁷⁶ přičemž podmíněné zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného je jedním z jeho dozorových oprávnění.³⁷⁷ Příslušný je k tomu i slovenský soud v hlavním líčení.³⁷⁸ Postavení slovenského prokurátora se v tomto případě roli českého státního zástupce jen přibližuje, neboť ve druhém případě se jedná o výlučnou pravomoc českého státního zástupce,³⁷⁹ jenž označuje za spolupracujícího obviněného, již slovenský prokurátor není nadán. Podle autora to ovšem vychází z povahy podmíněného zastavení trestního stíhání jako odklonového úkonu.³⁸⁰ Pro jinou procesní povahu institutu spolupracujícího obviněného se taková ingerence soudu nabízí jako logická. K podmíněnému zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného je oprávněn i samosoudce při přezkumu obžaloby,³⁸¹ soud při předběžném projednání obžaloby³⁸² a soud mimo hlavní líčení.³⁸³

³⁷⁴ § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu.

³⁷⁵ ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*, op. cit. sub 358, s. 491.

³⁷⁶ § 218 odst. 1 i. p. slovenského trestního řádu.

³⁷⁷ Srov. § 231 písm. e) slovenského trestního řádu.

³⁷⁸ § 282 odst. 2 slovenského trestního řádu.

³⁷⁹ Srov. návěť § 178a odst. 1 trestního řádu.

³⁸⁰ Srov. § 223a trestního řádu.

³⁸¹ § 241 odst. 1 písm. h) slovenského trestního řádu.

³⁸² § 244 odst. 1 písm. f) slovenského trestního řádu.

³⁸³ § 290 odst. 5 a 6 slovenského trestního řádu; srov. usnesení Okresního soudu Liptovský Mikuláš ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 2 T 137/2011, a usnesení Okresního soudu Košice II ze dne 7. 11. 2012, sp. zn. 8 T 147/2010.

Na tomto místě lze shledat další rozdíl procesních úprav institutu. Podle slovenského trestního řádu tak odpadá úkon spočívající v označení za spolupracujícího obviněného. Slovenský prokurátor jej v obžalobě nečiní jako český státní zástupce ve výrokové části obžaloby, byť se o existenci obviněného, jehož trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, a v řízení před soudem je povinen splnit určité podmínky, v obžalobě zmiňuje.³⁸⁴

Aplikační rádius slovenské podoby institutu je rovněž věcně omezen, ale je podle autorova názoru ve srovnání s českou úpravou užší. Institut spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu je v zásadě limitován toliko zločinem spáchaným členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.³⁸⁵ Aplikovatelnost slovenské úpravy spolupracující osoby se týká striktně vymezených okruhů typové trestné činnosti.³⁸⁶

1. tzv. korupční trestné činy, mezi něž se řadí trestné činy podle §§ 328–336b slovenského trestního zákona,
2. trestný čin založení, zosnování a podporování zločinecké skupiny podle § 296 slovenského trestního zákona,
3. tzv. teroristické trestné činy podle § 140b slovenského trestního zákona³⁸⁷
4. zločiny spáchané organizovanou skupinou nebo zločineckou skupinou.³⁸⁸

Nepřekročitelnou podmínkou je významnou měrou buď 1. podílení se na objasnění výše uvedených kategorií trestných činů, nebo 2. jejich zjištění, nebo 3. usvědčení jejich pachatele,³⁸⁹ z gramatického a logického výkladu právní normy podle autora vyplývá, že ji lze splnit i alternativně, to znamená, že lze splnit i jednu podmínku jako formu spolupráce se slovenskými trestními orgány. Vedle této konkrétní formy spolupráce musí stát rovněž kritérium, které se vyznačuje tím, že „*záujem spoločnosti na objasnení takého trestného činu prevyšuje záujem na trestnom stíhaní obvineného pre taký trestný čin alebo pre iný trestný čin*“.³⁹⁰ Za povšimnutí stojí, že součástí pozitivněprávní úpravy slovenského trestního řádu je úvaha o uplatňovaných protichůdných zájmech. Na tomto místě autor

³⁸⁴ Srov. zejm. § 235 písm. c), d) a e) slovenského trestního řádu.

³⁸⁵ § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

³⁸⁶ Autor tak nikoliv zcela souhlasí například se Ščerbovým názorem, že „[s]lovenská právní úprava nestanoví v tomto směru [ve smyslu otázky závažnosti trestné činnosti spolupracujícího obviněného – pozn. autora] žádné omezení [...]“; ŠČERBA a kol., op. cit. sub 126, s. 98.

³⁸⁷ § 140b slovenského trestního zákona.

³⁸⁸ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*, op. cit. sub 358, s. 491; § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu.

³⁸⁹ § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu.

³⁹⁰ § 218 odst. 1 i. m. slovenského trestního řádu.

ze své diplomové práce podává, že „[k]onstrukce institutu spolupracujícího obviněného je postavena na střetu relativně protichůdných zájmů.³⁹¹ [...] Na jedné straně stojí [...] veřejný zájem a státní zájem na potírání organizovaného zločinu jako nejdůležitější formy trestné činnosti tak, aby se tímto účinným bojem podařilo zastavit destruování struktur společnosti, sociální a společenské stability a zajistit zájem státu na nerušeném výkonu veřejné moci. Na tomto místě je již vhodné jej dát do kontrapozice se zájmem na zjištění a zejména pak na potrestání všech pachatelů participujících na trestné činnosti. Zákonodárce si musí zvolit, jaký zájem převáží – rozhodne-li se, že právní řád neposkytuje účinné prostředky boje proti organizovanému zločinu a že je třeba zaujmout spíše ofenzivní postoj, přizpůsobí tomu své legislativní snahy. Jestliže ovšem zákonodárce trvá na bezvýjimečném trestním stíhání a odsuzování všech pachatelů, aniž by tyto struktury více rozkryl, pravděpodobně k žádným legislativním opatřením nepřistoupí.“³⁹² Slovenský zákonodárce k takovým opatřením přistoupil. Třebaže si je tohoto střetu vědom i český zákonodárce, jeho úvahy se součástí pozitivněprávní úpravy nestaly.

V Úřadu speciální prokuratury Generální prokuratury Slovenské republiky se podle autorových poznatků vytvořila a ustálila trestní praxe uplatňování institutu tzv. spolupracující osoby především v řízeních o zvlášť závažném zločinu u pachatelů, již oznámí skutečnosti před zahájením trestního stíhání tzv. ve věci podle § 199 slovenského trestního řádu. Dochází k tomu zejména v době, kdy příslušné orgány nemají o připravovaném nebo dokonaném zvlášť závažném zločinu informace, a proto by se bez spolupráce pachatele s nimi o jím oznamovaných skutečnostech jinak nedozvěděly nebo by nebyly schopny opatřit si k němu důkazy, případně jen s velkými obtížemi.

Jejich absence je do určité míry v trestním řádu podle autorova názoru suplována státnězastupitelskou diskreční úvahou tzv. potřebnosti označení za spolupracujícího obviněného, posuzuje-li státní zástupce toto kritérium „vzhledem k povaze trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal, a to i s přihlédnutím k trestnému činu uvedenému v doznání obviněného, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal a jaké následky

---

³⁹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, k bodu 29.

³⁹² ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 19.

svým jednáním způsobil“.³⁹³ Stejnou roli podle autora hraje i porovnání zájmu na objasnění nejzávažnější trestné činnosti a zájmu na trestním stíhání obviněného, k níž je primárně povolán v prostředí slovenského trestního řízení prokurátor, avšak za jiných procesních okolností i samosoudce nebo soud (viz výše). Autor chce svůj závěr podpořit tím, že „[v] prípade inštitútu spolupracujúceho obvineného ide o presadenie zásady oportunity, teda prokurátor rozhodne na základe vlastného uváženia, že nebude určitého páchatel'a trestne stíhať, ale ponúkne mu možnosť spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní, že čo mu je ako určitá ‚protislužba‘ poskytnutá dočasná beztrestnosť, ktorá sa po splnení podmienok a uplynutí skúšobnej doby môže premeniť na zastavenie trestného stíhania, ktoré má účinky podľa § 9 ods. 1 písm. e) TP“.³⁹⁴ Tyto orgány jsou slovenským trestním řádem oprávněny porovnávat existující zájmy, dávat jim náležitý obsah, odůvodňovat je a nakonec rozhodnout o převaze jednoho z nich. Převáží-li zájem na objasnění takové trestné činnosti nad bezvýjimečným uplatňováním trestní odpovědnosti proti každému ustavenému pachateli, je splněna pozitivní podmínka podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného podle § 218 slovenského trestního řádu. Za určitou nevýhodu slovenské právní úpravy lze podle autora považovat, že zákonodárce *de lege lata* prokurátorovi neposkytuje žádná pomocná kritéria, jež by mu úvahu usnadnily nebo přímo vedly. Z tohoto pohledu se jak z praktických důvodů, tak důvodu právní jistoty jeví lepší česká právní úprava navzdory tomu, že zákonodárce určitá vodítka poskytuje v důvodové zprávě k slovenskému trestnímu řádu: „Pri rozhodovaní o aplikácii tohto inštitútu prokurátor zvaží najmä pomer medzi náročnosťou trestného činu a záujmom štátu na stíhaní páchatel'a, osobu páchatel'a, okolnosti prípadu, podiel páchatel'a na spáchanom trestnom čine a na jeho následkoch. Naviac výpoveď takejto osoby bude výnimočne spôsobilá prispieť k objasneniu uvedených trestných činov a zisťovaní ich páchatel'ov.“³⁹⁵ Ta ovšem podle autorova názoru nejsou právně závazná a pozitivněprávní úpravu, která by byla součástí slovenského trestního řádu, nemůže nahrazovat.

Z předcházejícího odstavce vyplývá i to, že iniciativu v působení obviněného v pozici spolupracující osoby, která se stane předpokladem pro

---

³⁹³ Srov. dovětek § 178a odst. 1 trestního řádu.

³⁹⁴ KLÁTIK, J., op. cit. 343, s. 166.

³⁹⁵ Důvodová zpráva k slovenskému trestnímu řádu, k § 205.

podmíněně zastavení jeho trestního stíhání podle § 218 slovenského trestního řádu, může jeho směrem vyvinout i prokurátor svou vlastní a přímou nabídkou. Autor na předcházejících stranách této rigorózní práce zaujal postoj, že aktivní nabídka označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu státním zástupcem v českém trestněprocesním prostředí je nepřijatelná.

Slovenská právní úprava rozlišuje i souhrn negativních podmínek, jejichž splnění znemožňuje podmíněně zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného podle § 218 slovenského trestního řádu: vyloučení tohoto procesního postupu se týká obviněného, jenž se podílel na objasnění trestného činu, který spáchal jako organizátor, návodce nebo objednavatel.³⁹⁶ Zatímco tyto okolnosti znemožňují v České republice jen podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného,³⁹⁷ pročež samotné označení za spolupracujícího obviněného tím není *ipso iure* zmařeno, ve slovenském trestním procesu mají závažnější důsledky spočívající v nemožnosti postupovat ve smyslu § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu. Slovenská právní úprava je v tomto ohledu přísnější, čímž se odlišuje od benevolentnější úpravy trestního řádu České republiky.

K plnění podmínek spolupráce obviněného se slovenskými trestními orgány se mu určí zkušební lhůta mezi 2 a 10 lety,³⁹⁸ během níž prokurátor spolupráci osoby vyhodnocuje.³⁹⁹ Ačkoliv český státní zástupce může míru spolupráce spolupracujícího obviněného sledovat a hodnotit i v řízení před soudem, jeho možnosti, jak chování spolupracujícího obviněného ovlivnit nebo jak z něj vyvodit právní důsledky, jsou značně omezené; státní zástupce si v jednom řízení vyhradil „*pro další průběh řízení právo ,hledět nebo nehledět‘ na obžalovaného jako na spolupracujícího obviněného,*“ přičemž „*[v] závěrečné řeči setrval státní zástupce u označení stěžovatele jako spolupracujícího obviněného*“;⁴⁰⁰ s podáním obžaloby se rozhodování přesouvá na soud, a proto je v tomto ohledu jeho postavení od slovenského prokurátora odlišné. Ve Slovenské republice tak zůstává rozhodování o kvalitě spolupráce jako o podmínce osvědčení se ve zkušební době podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného na vůli a rozhodovací dispozici prokurátora.

---

³⁹⁶ § 218 odst. 1 *i. f.* slovenského trestního řádu; srov. § 21 odst. 1 písm. a), b) a c) slovenského trestního zákona.

³⁹⁷ § 178a odst. 2 *i. p.* trestního řádu.

³⁹⁸ § 219 odst. 1 slovenského trestního řádu.

³⁹⁹ MINÁRIK, Š. a kol. *Trestný poriadok. Stručný komentár*, op. cit. sub 349, s. 254.

⁴⁰⁰ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.

Podle Klátika lze z délky zkušební lhůty v rozsahu 2 let usuzovat na to, že podmíněného zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného se – a to i v trestní praxi – využívá v takových trestních řízeních, u nichž je předpoklad trvání přesahující délku 2 roky.⁴⁰¹ Během této lhůty je obviněný povinen plnit podmínky stanovené usnesením podle § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu, jímž se jeho trestní stíhání podmíněně zastavilo,⁴⁰² přičemž toto splňuje obsahové předpoklady usnesení podle § 176 slovenského trestního řádu.⁴⁰³ Prokurátor nesmí stanovit takové podmínky, jež lze vyhodnotit jako uložení sankce (např. zákaz činnosti);⁴⁰⁴ z povahy věci podmínka spočívá v tom, že obviněný je povinen pokračovat ve spolupráci.⁴⁰⁵ Autor zopakuje, že spáchání trestného činu v této zkušební lhůtě není pro osvědčení se tzv. spolupracující osoby rozhodnou skutečností, jak lze usoudit i z textace, že „[a]k obvinený v priebehu skúšobnej doby splnil podmienku podľa § 218 ods. 1, prokurátor rozhodne, že sa obvinený osvedčil,“ neboť „[i]nak rozhodne, a to aj počas skúšobnej lehoty, že sa v trestnom stíhaní pokračuje“.⁴⁰⁶ Osvědčení může nastat i fikcí⁴⁰⁷ a má účinky zastavení trestního stíhání.⁴⁰⁸

Jádrem působení spolupracujícího obviněného se ve slovenském trestním procesu stává spíše řízení před soudem (hlavní líčení).⁴⁰⁹ Za připomenutí stojí, že obviněného procesní postavení se pro účely konání řízení před soudem mění na svědecké. Ve vztahu k české právní úpravě lze poznamenat, že zákonodárce v České republice klade při spolupráci spolupracujícího obviněného stejný důraz na přípravné řízení i řízení před soudem,⁴¹⁰ přičemž procesní postavení obviněného se mu nemění.

6.4 Dokazování výpovědí tzv. spolupracující osoby ve slovenském trestním procesu

Také slovenská soudní rozhodovací praxe si je vědoma zneužitelnosti postavení spolupracující osoby, a proto nabádá prokurátora a policistu jako

⁴⁰¹ KLÁTIK, J., op. cit. 343, s. 166.

⁴⁰² § 218 odst. 2 slovenského trestního řádu.

⁴⁰³ MINÁRIK, Š. a kol. *Trestný poriadok. Stručný komentár*, op. cit. sub 349, s. 254.

⁴⁰⁴ GAJDIČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1409.

⁴⁰⁵ ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*, op. cit. sub 358, s. 492–493.

⁴⁰⁶ Srov. § 219 odst. 1 věta první a druhá slovenského trestního řádu; ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár*, op. cit. sub 358, s. 493.

⁴⁰⁷ § 219 odst. 2 slovenského trestního řádu.

⁴⁰⁸ § 219 odst. 3 ve spojení s § 9 odst. 1 písm. e) slovenského trestního řádu.

⁴⁰⁹ KLÁTIK, J., op. cit. 343, s. 166.

⁴¹⁰ § 178a odst. 1 písm. a) i. f. trestního řádu.

orgány činné v trestním řízení⁴¹¹ a soudy k opatrnosti. K tomu lze podat, že „v záujme vylúčenia potenciálneho nebezpečenstva účelových, nepravdivých výpovedí je povinnosťou súdu vykonať dôslednú previerku hodnovernosti, a teda kvality takto podaných svedectiev, ktorej prípadné zanedbanie by mohlo signalizovať porušenie garancií spravodlivého procesu“.⁴¹² Tato sdělení lze podle autorova názoru svou důležitostí připodobnit k závěrům učiněným například v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2017 ve věci vedené pod sp. zn. 11 Tdo 1423/2016. Lze pokračovat, že „[z] odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že ustálenie skutkového stavu ako základu pre uznanie viny sťažovateľa opreli súdy jednak o súbor výpovedí viacerých svedkov, pričom bola výpoveď spolupracujúceho svedka súčasne vyhodnocovaná aj vo vzťahu k celému komplexu relevantných skutočností produkovaných v procese dokazovania v súlade so zásadami náležitého zistenia skutkového stavu a voľného hodnotenia dôkazov podľa § 12 ods. 10 a 12 Trestného poriadku. Najvyšší súd tiež prezentoval východiskovú logickú úvahu, ktorú aplikoval v procese voľného hodnotenia výpovede spolupracujúceho svedka, kde poukázal na prirodzený mechanizmus konfrontácie obsahu takejto výpovede s inými relevantným informáciami získanými v dôkaznom procese, s ktorým svedok musí počítat a ktorý takýmto spôsobom reguluje jeho svedeckú ‚disciplínu‘“.⁴¹³ Ústavní soud SR upozorňuje, že „[v] záujme zaistenia spravodlivosti konania je však prirodzenou požiadavkou adresovanou konajúcemu súdu dôkladná analýza vierohodnosti týchto výpovedí“.^{414, 415} Na tomto místě lze učinit vhodná doplnění spočívající v tom, že „[p]okiaľ ide o spoluprácu páchatel'a s orgánmi činnými v trestnom konaní treba zdôrazniť, že je otázna vierohodnosť výpovede takéhoto páchatel'a, ktorý môže zásadným spôsobom klamať a výraznou mierou zatajovať, bagatelizovať či skresľovať svoj vlastný podiel na trestnej činnosti v neprospech stíhaných osôb, proti ktorým vypovedá. Rovnako môže ísť o prípad pomsty, vybavovaní si účtov, konkurenčného boja a podobne,“⁴¹⁶ čemuž lze i podle autorova názoru jistě přisvědčit jako variantě, již nelze v trestním řízení vyloučit,

⁴¹¹ § 10 odst. 1 slovenského trestního řádu.

⁴¹² Usnesení Ústavního soudu SR ze 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016; usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

⁴¹³ Usnesení Ústavního soudu SR ze 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016; usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

⁴¹⁴ Usnesení Ústavního soudu SR ze 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016; usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

⁴¹⁵ K hodnocení výpovědi korunního svědka srov. např. usnesení Krajského soudu Banská Bystrica ze dne 8. 11. 2017, sp. zn. 4 To 22/2016.

⁴¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. 4 To 10/2015.

a proto Nejvyšší soud SR doplňuje, že „[p]reto je nutné vždy starostlivo zvážit samotnú aplikáciu využitia tohto institutu,“ což autor vykládá jako apel jak na prokurátory, tak soud. Nejvyšší soud SR pokračuje: „Pri vykonávaní dôkazu výsluchom spolupracujúceho obvineného, musia orgány činné v trestnom konaní vychádzať zo zásad a zákonnosti dokazovania rovnako, ako pri iných dôkazoch. Pokiaľ ide o obsah výpovede spolupracujúceho obvineného, ktorý vypovedá v procesnom postavení svedka predpokladá sa, že bude vypovedať pravdu. Nie je vylúčené, že ku skresleniu, k nesprávnej a neúplnej interpretácii pravdy môže dôjsť kedykoľvek, aj keď neúmyselne, na základe nepresného vnímania určitej konkrétnej skutočnosti svedkom. Je nevyhnutné, aby orgány činné v trestnom konaní za každých okolností preskúmavali a všetkými dosiahnutelnými dôkazmi získanými zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov aj overovali špecifickú výpoveď spolupracujúceho obvineného v procesnom postavení svedka.“⁴¹⁷ Výpovědi spolupracující osoby tak ve shodě s českým vnímáním těchto okolností nelze přiřazovat žádnou konkrétní důkazní hodnotu, kterou by výpověď získala na základě úvahy, že spolupracující osoba prokurátorovi napomáhá k usvědčení svých spolupachatelů. Ani slovenské důkazní právo není vybudováno na zásadě legální důkazní teorie,⁴¹⁸ jak by povaha výpovědi spolupracující osoby mohla naznačovat.

Slovenská soudní rozhodovací praxe nepřipouští odsouzení obviněných výlučně na podkladě osamoceně stojícího důkazu v podobě výpovědi spolupracující osoby,⁴¹⁹ a to shodně jako česká.⁴²⁰ Určité rozdíly mohou být ovšem shledány ve vztahu k německé soudní praxi, jak o tom autor hovořil již výše. Generální prokuratura Slovenské republiky si pochvaluje: „Pozitívne je potrebné hodnotiť skutočnosť, že napriek úpornej snahe obhajcov spochybňovať hodnotu a pravdivosť svedeckých výpovedí spolupracujúcich páchatel'ov, súdy takéto výpovede akceptujú ako relevantný dôkaz, ak korešpondujú s ďalšími zadováženými dôkazmi.“⁴²¹

⁴¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. 4 To 10/2015.

⁴¹⁸ GAJDIČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1414.

⁴¹⁹ Usnesení Ústavního soudu SR ze dne 5. 12. 2017, sp. zn. I.ÚS 609/2017; usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 3 To 8/2016.

⁴²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012.

⁴²¹ Generální prokuratura Slovenské republiky. *Správa generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratúry v roku 2014 a poznatkoch prokuratúry o stave zákonnosti v Slovenskej republike*. 20. 10. 2015 [cit. 14. 10. 2018]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/extdoc/53773/Spr%E1va>.

Svědecké výpovědi (spolupracujících) obviněných, jejichž trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, se i ve slovenské trestní praxi stávají předmětem procesních námitek, a to například takto: „*Výpoveď uvedeného spolupracujúceho svedka namieta sťažovateľ ako nepravdivú a tendenčnú, motivovanú snahou získať antirepresívne výhody. Sťažovateľ prezentáciou podrobného, vlastného popisu jednotlivých skutkových okolností spochybňuje logickosť a pravdivosť výpovede dotknutého svedka. Sťažovateľ spochybňuje vierohodnosť výpovedí týkajúcich sa jednotlivých súvzťažných skutkov kladených mu za vinu aj u ďalších špecifikovaných spolupracujúcich svedkov.*“⁴²² Česká soudní praxe se s takovou tendencí musí vyrovnávat stejným způsobem. Dalším příkladem může být tato námitka: „*najzávažnejšou je bezpochyby vierohodnosť spolupracujúceho obvineného, ktorý sám participoval na páchaní trestnej činnosti a ktorý výmenou za istú formu beztrestnosti usvedčuje svojich spolupáchateľov. Je preto na mieste sa pýtať, či takýto obvinený nebude svojou dobrovoľnou spoluprácou s orgánmi činnými v trestnom konaní len účelovo zakrývať vlastnú trestnú činnosť a s akou pravdepodobnosťou bude takýto obvinený vypovedať pravdivo*“.⁴²³

Na základě tohoto výkladu lze učinit závěr o opatrnosti slovenské judikatury slovenských soudů při prověrkách výpovědi spolupracujících osob. Nikterak na těchto závěrech nemění ani fakt, že spolupracující osoba v řízení před soudem vystupuje v procesním postavení svědka. Ačkoliv je svědek povinen vypovídat pravdu,⁴²⁴ slovenské soudy *a priori* to nezabavuje povinnosti výpovědi spolupracujících osob přezkoumávat a hodnotit jako každou jinou odpověď; procesní postavení svědka není podle slovenských soudů důvodem pro nižší intenzitu prověrky pravdivosti takových výpovědí.

6.5 Právní beneficence pro tzv. spolupracující osobu ve slovenském trestním procesu

Jakkoliv na předchozích místech této rigorózní práce autor již naznačil, jaké beneficence se podezřelému, resp. obviněnému za jeho spolupráci se slovenskými trestními orgány nabízí, je nezbytné je pro účely této podkapitoly komplexně shrnout.

⁴²² Usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

⁴²³ Usnesení Krajského soudu Bratislava ze dne 4. 10. 2017, sp. zn. 2 To 83/2017.

⁴²⁴ § 131 odst. 1 a přiměřeně § 265 slovenského trestního řádu.

Beneficence poskytované právní úpravou Slovenské republiky autor hodnotí jako převážně procesního charakteru. Vychází to ze samotné právní úpravy zejména § 205, § 215 odst. 3, § 218 odst. 1 a § 228 odst. 3 slovenského trestního řádu, jejichž aplikace vyvolávají procesní důsledky od dočasného odložení vznesení obvinění až po zastavení trestního stíhání. Ve většině případů tak slovenský zákonodárce podle autora předpokládá, že trestní věc spolupracující osoby nebude před soudem Slovenské republiky projednávána. Často se procesní postavení podezřelého transformuje za účelem spolupráce ve svědeckou procesní pozici; obžaloba není v těchto případech prokurátorem podávána.

Česká pravidla trestního procesu naopak předpokládají, že na každého spolupracujícího obviněného bude státním zástupcem obžaloba podána, poněvadž za spolupracujícího obviněného lze označit toliko v obžalobě na něj podávané.⁴²⁵ Ve prospěch osoby, kterou orgány činné v trestním řízení a soud ve slovenském trestním řízení považují za podezřelou ze spáchání trestného činu, tak může účinkovat tzv. obžalovací imunita.

Přítomnost určitých procesních okolností v některých trestních věcech vedených podle slovenského trestního řádu ovšem může výše vyložený postup podle § 205 a dále podle § 215 odst. 3, § 218 odst. 1 nebo § 228 odst. 3 slovenského trestního řádu znemožnit. V takových případech je prokurátor povinen na obviněnou osobu podat obžalobu a iniciovat tím řízení před soudem vedené proti ní. Aplikace procesních beneficencí pro spolupracující osobu je z povahy předmětných ustanovení pak vyloučena.

Za tohoto procesního stavu se lze uchýlit k mimořádnému snížení trestu podle § 39 odst. 2 písm. e) slovenského trestního zákona. Tento již hmotněprávní způsob reflexe spolupráce s trestními orgány Slovenské republiky považuje autor i za další typ beneficence.⁴²⁶ K její aplikaci lze přistoupit až prostřednictvím rozhodnutí soudu v řízení před soudem, a proto je podle autora subsidiární.

Poslední předpokládanou možností zohlednění spolupráce osoby slovenskou právní úpravou je polehčující okolnost přiznání ke spáchání trestného činu a jeho spáchání lituje,⁴²⁷ oznámení trestného činu,⁴²⁸ nápomoci při objasňování trestné činnosti⁴²⁹ a konečně patrně nejpřílehavější přispění

---

⁴²⁵ Návěť § 178a trestního řádu.

⁴²⁶ GAJDIČIAR, V., op. cit. sub 340, s. 1410.

⁴²⁷ § 36 písm. l) slovenského trestního zákona.

⁴²⁸ § 36 písm. m) slovenského trestního zákona.

⁴²⁹ § 36 písm. n) slovenského trestního zákona.

k odhalení anebo usvědčení organizované skupiny, zločinecké skupiny anebo teroristické skupiny podle § 36 písm. o) slovenského trestního zákona.

Rozdíl mezi polehčující okolností zejména podle § 36 písm. o) slovenského trestního zákona a mimořádným snížením trestu bude při trestání tzv. spolupracující osoby záležet především ve vymezení hranice zvláště významné míry.⁴³⁰

Mezi jednotlivé důsledky označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu se řadí následující postupy (s částečnou výhradou k první beneficienci, kterou autor zařazuje spíše z formálních důvodů, neboť uvedeného postupu se využije obecně pro všechny úvahy o stanovení druhu a výměry trestu):

1. *přihlednutí ke spolupráci podle § 39 odst. 1 trestního zákoníku;*
2. *polehčující okolnost podle § 41 písm. m) trestního zákoníku;*
3. *mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku;*
4. *upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 46 odst. 2, případně též podle § 48 trestního zákoníku.*⁴³¹

V relaci k výhodám poskytovaným v souladu se slovenskou právní úpravou lze jednoznačně zhodnotit, že slovenská právní úprava se vyznačuje převahou beneficiencí procesní povahy, zatímco český zákonodárce prostřednictvím právní úpravy trestního zákoníku nabízí výlučně hmotněprávní výhody.

Na základě tohoto závěru lze pokračovat v úvaze, že slovenská varianta nabízí možnost prokurátorovi v příslušném stadiu trestního řízení intervenovat podle svého uvážení a v souladu se zákonem (např. postupem podle § 205 a následně podle § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu). Podle autorova názoru se jednak zhodnocení míry spolupráce spolupracujícího obviněného, jednak s tím související rozhodování o aplikaci konkrétní beneficience ovšem v českém trestním procesu plně přesouvá na soud, a způsobilost státnězastupitelské intervence je proto v těchto případech oproti slovenským možnostem minimální.

Stejně jako česká trestní praxe před výslechem každého obviněného jej také slovenské vyslyšající orgány poučují o procesním postupu podle § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu i o použití jiných výhod. Toto poučení se stává součástí předtisku protokolu o výslechu obviněného, jenž svým podpisem řádné provedení poučení potvrzuje.

---

⁴³⁰ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný zákon. Velký komentár*. 4. vydání. Bratislava : EUKÓDEX, 2018, s. 85. ISBN 978-80-8155-076-8.

⁴³¹ ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*, op. cit. sub 1, s. 80.

7 Úvahy de lege ferenda

Současná právní úprava není podle autorova přetrvávajícího názoru ideální variantou uzákonění institutu spolupracujícího obviněného. Za stálé účinnosti recentní textace § 178a trestního řádu totiž v právní praxi přetrvává nejistota spolupracujícího obviněného i aplikujících subjektů s konkrétním procesním postupem, ačkoliv se Nejvyšší soud ČR poměrně úspěšně pokusil nejistotu na straně spolupracujícího obviněného alespoň částečně snížit.

Právní úpravu spolupracujícího obviněného *de lege lata* považuje autor stále za maximální úroveň proaktivní činnosti orgánů činných v trestním řízení, která by ve vztahu ke spolupracujícím osobám neměla být nadále prolamována, poněvadž za současného stavu poskytuje přijatelný průnik požadavků materiálního právního státu a požadavků trestní praxe na účinné nástroje potírání organizovaného zločinu. Ve vztahu k zásadě legality a zásadě oficiality doporučuje autor setrvat na současném stavu jejich obecné povahy a základního východiska. V tomto rozsahu tak autor odkazuje i na své právní závěry učiněné v diplomové práci.

Autor se stále domnívá, že ačkoliv by zavedení „plnohodnotné“ právní úpravy korunního svědka, kterému by měla být podle sněmovních tisků 746 a 802 zajištěna dokonce beztrestnost, mohlo znamenat frekventovanější aplikaci institutu – a s tím spojené patrně vyšší procento objasněnosti trestných činů organizovaného zločinu –, tento krok nelze ani v současnosti zásadně doporučit. Takové úvahy je nezbytné podle jeho názoru odmítnout, neboť korunní svědek by mohl v právním prostředí České republiky vyústit v erozi principiálního základu trestního procesu a v narušení materiálního právního státu. Autor si dovoluje vyslovit domněnku, že přímá beztrestnost spolupracujícího obviněného by již nebyla v souladu s představami veřejnosti (adresátů trestních norem) o výkonu spravedlnosti, řádném fungování justice a plnění úkolů státu na úseku trestání.

I v současné době se nabízí limitace aplikovatelnosti institutu spolupracujícího obviněného za pomoci § 88 odst. 4 trestního zákoníku, jímž se vymezily trestné činy se zvláštním režimem propouštění z výkonu trestu odnětí svobody. Stejnými úvahami byl autor veden i v diplomové práci. Tyto trestné činy se považují za nejzávažnější trestné činy, a proto by se mohly stát horní hranicí aplikovatelnosti institutu. Do budoucna lze stále uvažovat, zda se nemá *de lege ferenda* negativně podmínit těžkou újmou na zdraví, smrtí a dalšími závažnými

následky již samotné označování za spolupracujícího obviněného, nikoliv toliko podání návrhu na upuštění od potrestání.

Za nejdůležitější návrh *de lege ferenda* ovšem autor považuje návrh změny spočívající v tom, že by mělo být státnímu zástupci umožněno podat návrh na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného i v řízení před soudem; současná právní úprava § 178a odst. 2 trestního řádu a § 46 odst. 2 trestního zákoníku, které je nezbytné vykládat ve vzájemné souvislosti, jsou podle jeho názoru nepřiměřeně přísné, když tento návrh lze podat nejpozději s podáním obžaloby.

Již Kratochvíl v roce 2003 upozorňoval, že „[o]právněným se rovněž zdá být požadavek povinné účasti obhájce při takovém vyjednávání [v rámci možností označení za korunního svědka, poučení obviněného o podmínkách atd. – pozn. autora]“.⁴³² Analogicky se ve vztahu k vyjednávání o označení za spolupracujícího obviněného nabízí vyjednávání o dohodě o vině a trestu podle § 175a a násl. trestního řádu, která je důvodem nutné obhajoby.⁴³³ Autor považuje vyjednávání za obsahově velmi podobná, a proto *de lege ferenda* navrhuje, aby se tato nelogická právní úprava narovнала uzákoněním participace spolupracujícího obviněného jako důvodu nutné obhajoby. Autor přiznává, že v této souvislosti je nezbytné správně vymezit časový okamžik iniciace tohoto ustanovení; vznik povinnosti lze vázat na žádost o označení za spolupracujícího obviněného, na první poučení o existenci institutu spolupracujícího obviněného v právní úpravě atd.

Zajímavý přínos může představovat paralela vyloženou právní úpravou spolupracujícího obviněného, resp. spolupracující osoby ve Slovenské republice, jež je součástí slovenského trestního řádu. Ta může představovat formalizovanou a institucionalizovanou alternativu s posílenými prvky jistoty spolupracující osoby pro českého zákonodárce. Podoba ve smyslu § 178a trestního řádu *de lege lata* totiž nemusí ve všech komparačních ohledech před slovenskou variantou nutně obstát jako lepší. Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že se v některých případech procesního postupu proti spolupracující osobě připouští ve Slovenské republice podání stížnosti jako opravného prostředku. Procesní obrana v obdobných případech přitom není v České republice přípustná, neboť žádný opravný prostředek nemůže proti obžalobě směřovat, nejedná-li se o rozhodnutí.

---

⁴³² MUSIL, J., op. cit. sub 259, s. 79.

⁴³³ § 36 odst. 1 písm. d) trestního řádu.

Závěr

Z rigorózní práce vyplývá, že institut spolupracujícího obviněného je z pohledu pozitivního práva zákonodárcem relativně nepropracovaným trestněprocesním institutem, s jehož aplikací se pojí určité nedostatky nebo přímo výkladové problémy. S nimi se musí při objasňování té nejzávažnější trestné činnosti představované organizovaným zločinem (spáchaným členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny⁴³⁴) vypořádávat jak orgány činné v trestním řízení, tak obhájci jednak spolupracujících obviněných, jednak ostatních spoluobviněných a rovněž i osoby, proti nimž se řízení vede. K jejich zmapování a výkladu je určena tato rigorózní práce.

Již v diplomové práci bylo autorem zjištěno, že institut spolupracujícího obviněného spočívá v označení obviněného, který oznámil skutečnosti, jež jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny a zavázal se podat jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech, a dále ve svobodném, vážném a určitém doznání se k činu, pro který je stíhán, a to v označení státním zástupcem za spolupracujícího, v řízení o zločinu a souhlasí-li s tím tento obviněný. Při komparaci s institutem korunního svědka lze učinit závěr o rozdílnosti těchto institutů; spolupracujícího obviněného lze podle autorova názoru považovat za vývojové stadium předcházející korunnímu svědkovi v rámci celého konceptu spolupracujících osob.

Subjekty trestního řízení by se s institutem spolupracujícího obviněného měly sžívat s každým rokem účinnosti jeho právní úpravy více a více. Autor si všímá, že postupem času dochází ke zvyšování počtu soudních rozhodnutí, které se institutu spolupracujícího obviněného věnují, avšak zpravidla jeho kruciální problémy neřeší.

Vedle usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 859/13 (a navazujícího usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 18. 12. 2014, sp. zn. III.ÚS 868/13), a rovněž usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012, autor obrací pozornost k nálezu Ústavního soudu ČR

---

⁴³⁴ § 178a odst. 1 písm. a) trestního řádu.

ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16, jenž posiluje procesní postavení spolupracujícího obviněného a kompenzuje podle autora jeho nevýhodně nejisté postavení.

Na široký manévrovací prostor zejména ve fázi předprocesního vyjednávání o označení za spolupracujícího obviněného autor pohlíží jak jako na pozitivum umožňující individualizovaný procesní postup, tak jako na negativum nepřispívající k jednotě procesního postupu. Autor se nesnaží naznačit, že dochází k uplatňování institutu spolupracujícího obviněného státními zástupci každého státního zastupitelství jinak, jen mohou existovat takové procesní nuance, které za jednotný postup soustavy státního zastupitelství považovat nelze. Takové postupy mohou přispívat k hledání optimálních procesních řešení, a proto podle autorova názoru nabývá na významu sdílení praktických zkušeností zejména mezi státním zastupitelstvím a policejními orgány (především Policií České republiky).

Z povahy každého trestního řízení vyplývá, že lze jen stěží vyhledat dvě totožná trestní řízení; tím spíše se toto pravidlo uplatňuje v přípravných řízeních trestních se spolupracujícím obviněným. Ačkoliv si orgány přípravného řízení nejsou vždy jisty správností zvolené varianty postupu, k aplikaci institutu dochází podle autorových zkušeností vždy s maximálním respektem k právům a povinnostem všech subjektů trestního řízení.

V průběhu přípravného řízení mohou být orgánům přípravného řízení oznámeny tak významné skutečnosti, že by povědomost dalších osob o nich byla způsobila zmařit účel trestního řízení. Podle autorova názoru se tomu musí zabránit, a to prostřednictvím zejména dvou institutů – odepření práva nahlédnout do spisu podle § 65 odst. 2 trestního řádu a tzv. dočasným nezažurnalizováním listiny do trestního spisu, které je důsledkem ústavně konformního procesnětaktického postupu státního zástupce (státního zastupitelství) ve věci. Autor dochází k názoru, že možnost jmenovaná na druhém místě je vhodnější.

S podmínkami označení za spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 1 trestního řádu se podle autora sice nepojí silný výkladový základ bez pochybností, stále je ovšem rozsahově obsáhlejší a jistější než v případě návrhu státního zástupce na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného podle § 178a odst. 2 trestního řádu a u výsledku (spolupracujícího) obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Autor nepovažuje předmětnou právní úpravu za tak interpretačně vyjasněnou, že si další rozpracování již nevyžaduje; přesto se trestní doktrína věci příliš nevěnuje. Proto autor systematickým způsobem přistoupil

k výkladu § 178a odst. 2 trestního řádu, jenž představuje komplikovanou konstrukci právní normy. Autor v ní identifikoval procesní podmínky jak pozitivní povahy, tak negativní povahy, jež jsou doplňovány kritériem tzv. nezbytnosti, jehož obsah je povinen zjišťovat státní zástupce ještě nad rámec samotných předpokladů označení za spolupracujícího obviněného [§ 178a odst. 1 trestního řádu].

Stěžejní částí rigorózní práce je výklad výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu. Autor dovedl, že obecná ustanovení o výsledku obviněného podle §§ 91–93 a § 95 trestního řádu se použijí subsidiárně. Výsledek je důležitou součástí procesu označování za spolupracujícího obviněného, kterou nelze opomenout. Jeho prostřednictvím totiž zpravidla dochází k postupnému plnění podmínek označení podle § 178a odst. 1 trestního řádu. Ačkoliv jsou pravidla vedení výsledku obviněného poměrně jasná, autor zjistil, že osoba, která usiluje o označení za spolupracujícího obviněného, vnáší změny jak do faktického průběhu výsledku, tak do jeho právního rámce. Ustanovení § 178a odst. 3 trestního řádu poskytuje toliko základní právní východiska procesního postupu, podrobný postup ovšem nenabízí. Výsledek podle § 178a odst. 3 trestního řádu je oprávněn vést výlučně státní zástupce, byť se tím přítomnost policejního orgánu, jenž je k provádění takových procesních úkonů zpravidla povolán, nevylučuje. Z praxe nad rámec zákonné úpravy trestního řádu vyplývá, že se rozlišují dva, resp. tři typy těchto výsledků.

Autor se v rigorózní práci, nikoliv však vyčerpávajícím způsobem, věnoval i psychickým hlediskům, a to nad rámec právních okolností teorie i praxe institutu spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu, a tím *de facto* i obsahových limitů této rigorózní práce. Napříč svým výkladem se totiž věnuje i svou povahou psychickým předpokladům nebo důsledkům označení za spolupracujícího obviněného. Psychické kritérium je podle autorova názoru důležitým prvkem, jenž provází nejen spolupracujícího obviněného trestním řízením, ale i životem následujícím po skončení trestního řízení, a to zcela mimo jakýkoliv režim právních norem. Z těchto důvodů si dovolil učinit několik poznámek k psychickým aspektům výsledku obviněných, z nichž se pokusil s pomocí svých zkušeností s aplikací institutu vyvodit závěry upotřebitelné v trestních řízeních se spolupracujícími obviněnými.

Slovenský zákonodárce pristoupil k uzákonění institutu spolupracující osoby, nikoliv ve své podstatě spolupracujícího obviněného ani korunního svědka.

Autor ovšem v souvislosti s tímto závěrem upozorňuje, že dělicí linie mezi dvěma instituty spočívá zpravidla v uplatňování obžalovací zásady, a zejména pak na podání obžaloby na spolupracující osobu.

Motivy českého i slovenského zákonodárce byly při přijímání příslušných změn shodné. Jejich cílem je rozbití nebezpečných kriminálních struktur.

Za podstatná zjištění lze označit výše vyloženou dvoufázovost, resp. podle autorova vnímání trojfázovost aplikace institutu spolupracující osoby ve Slovenské republice. První fází je dočasné odložení vznesení obvinění, druhou a na to navazující vznesení obvinění, k němuž se musí podle slovenského trestního řádu po odpadnutí překážek přistoupit obligatorně, nenabízí-li se tak jiná varianta procesního postupu, a posléze je konkrétní procesní podoba v rámci třetí fáze procesu zvolena slovenským prokurátorem rozhodujícím fakultativně a diskrečně s ohledem na vývoj procesní situace. Takový postup se v České republice neuplatňuje. Český státní zástupce nedisponuje množstvím procesních možností jako slovenský prokurátor.

Součástí právního řádu Slovenské republiky je – jako jedna z možností postupu v rámci třetí fáze – podmíněné zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného podle § 218 a § 219 slovenského trestního řádu, na jehož výklad se komparativní část této rigorózní práce zaměřila především. Za zvláštní zmínku podle autorova názoru stojí fakt, že slovenský zákonodárce zavedl institut spolupracující osoby, resp. obecněji osoby, jejíž přínos k objasnění trestné činnosti je zohledňován v trestním řízení, jinak než český zákonodárce. Zatímco označování za spolupracujícího obviněného je v České republice spíše neformální, neboť o něm není rozhodováno formou rozhodnutí, ve Slovenské republice k tomu dochází formalizovaným a institucionalizovaným způsobem přímo usnesením prokurátora. Současně slovenská spolupracující osoba realizuje spolupráci zpravidla v procesním postavení svědka. Okruh aplikovatelnosti obou institutů je v komparovaných právních úpravách rovněž jiný. Platí, že beneficence poskytované právním řádem Slovenské republiky jsou převážně procesní povahy a k jejich využití může přistoupit i prokurátor, zatímco v České republice převažují hmotněprávní beneficence využívané soudem.

Z předchozího autorova výkladu vyplývá i to, že slovenská soudní rozhodovací praxe i aplikující orgány se musely vypořádat s problémy, s nimiž se potýkala i česká strana. Jedná se například o oblast dokazovacího práva nebo obsahového výkladu diskrece státního zástupce a prokurátora. Z časového

hlediska je pochopitelné, že dříve tyto překážky vznikly ve Slovenské republice, neboť ta příslušné legislativní změny zavedla dříve než Česká republika.

Získané poznatky trestní praxe bylo nezbytné vhodně zobecnit a ze zpracování vyloučit skutečnosti, které jsou předmětem povinnosti autora zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s výkonem příslušných činností. Z bezpečnostních a trestněprocesních důvodů a pro závazek mlčenlivosti není možné některé informace zveřejnit, neboť by veřejnou povědomostí o nich mohlo dojít k ohrožení nebo porušení některých zájmů chráněných právním řádem České republiky.

Pro účely zhodnocení zdrojového základu této rigorózní práce lze uvést, že představená problematika a návrhy jejího řešení se v mezičase od vypracování diplomové práce nestaly námětem zvýšeného odborného publikačního zájmu. Lze setrvat na závěru, že aplikující orgány a další subjekty často nečiní své praktické zkušenosti součástí svých publikačních výstupů, což autor považuje za újmu jednotnosti postupu.

Vzhledem k tomu, že se autor věnoval ve své většině praktickým otázkám aplikace institutu spolupracujícího obviněného podle § 178a trestního řádu, mohl do svých úvah a výchozího základu zahrnout i postupy, které jsou součástí normotvorby soustavy státního zastupitelství poskytující odpověď na dílčí části okruhu aplikačních problémů. Samozřejmou součástí počátečního výkladu se staly i právní předpisy a v komparativní části této práce i legislativa Slovenské republiky. V rámci přípravy podkladů byla provedena i prověrka interní novotvorby soustavy prokuratury Slovenské republiky.

Autor si dovolí připojit varování, že orgány činné v trestním řízení by se měly absolutně vyhýbat takovým postupům, kterým narušují zejména důvěru spolupracujících obviněných v očekávání adekvátních výhod poskytnutých za uskutečněnou spolupráci při objasňování trestné činnosti; jako nepřijatelný vnímá autor postup Vrchního soudu v Olomouci ve věci vedené pod sp. zn. 5 To 55/2016. Z výše vyložených důvodů považuje autor následný kasační zákrok Nejvyššího soudu ČR za žádoucí a svou důležitostí přesahující limity projednávané věci.

Lze uzavřít, že autor setrvává na názoru vyjádřeném již v diplomové práci, že institut je podle jeho názoru přínosem trestního procesu, s nímž by se aplikující osoby měly seznamovat. Své závěry si ověřil v trestní praxi. Bude-li to možné, bude autor tento vývoj dále sledovat a vyhodnocovat.

Summary

The legal regulation of the institute of the cooperative accused person is part of the legal order of the Czech Republic with legal effect since 1. 1. 2010. Its legal basis is § 178a of the Criminal Procedure Code. In the criminal proceedings of the Czech Republic, this is exclusively a procedural solution of the status of a so-called cooperative person, although this procedural solution has also the substantive consequences.

In spite of this, the topic of this rigorosum thesis has become an interpretation of the most important procedural problems that arise when the institute is applied by the authorities involved in criminal proceedings. The content limits of the diploma thesis enabled to make out an interpretation of application problems in author's diploma thesis yet. For this reason, the author deals with the application problems in rigorosum thesis.

The author made use of the help of analytical, synthetic and comparative methods of a scientific work. For the purposes of this rigorosum thesis, the author also uses grammatical, logical and systematic interpretation of legal norms which the author supplements with teleological method of legal interpretation.

The filing of a state attorney's proposal to waive the punishment of a cooperative accused person is not one of the well worked-out parts of the criminal proceedings, despite the fact that the complexity of § 178a (2) of the Criminal Procedure Code calls for it. The submission of this proposal itself is accompanied by a summary of the state attorney's legal considerations on the basis of relatively separate conditions which do not overlap with the conditions for designation of the cooperative accused person, in particular according to § 178a (1) of the Criminal Procedure Code. It follows that the consideration is dealt with completely independently of the previous considerations of designation, although such assessment is a logically necessary prerequisite for consideration under § 178a (2) of the Criminal Procedure Code.

The interrogation of the cooperative accused person precedes the stages of certain pre-trial negotiations on the designation of the cooperative accused person, which are not covered by the legal regulation *expressis verbis*. These procedures are governed by purely general provisions (in particular procedural principles) that affect the entire criminal proceedings.

The interrogations of the cooperative accused person are among the most important parts of the cooperative accused person's designation process. In spite of this, this is a fairly unclear issue with some doubts. Depending on the process, there are two or three different types of these interrogations. It is important to mention that the rules on the interrogation of the accused person under §§ 91–93 and § 95 of the Code of Criminal Procedure apply in the alternative. The legal regulation is to a certain extent also shaped by the psychological aspects of the interrogation of the persons against whom the proceedings are conducted and therefore the author attends to this issue.

The interrogation of the cooperative accused person is an important procedural act, the execution of which is authorized exclusively by the state attorney. Through the interrogation, the accused person who seeks to designate himself as a cooperative accused person meets the individual conditions of his designation according to § 178a (1) of the Criminal Procedure Code in particular. Some of the peculiarities are connected with the interrogation of the cooperative accused persons which is not characteristic of the interrogations of accused persons, according to a criminal practice.

The presence of the cooperative accused person in criminal proceedings influences the procedural actions of a court and a defence counsels, but most of all cooperative accused person's defence counsel. Both are subject to certain procedural obligations, in particular, it is a careful approach and the realization of a duty to instruct in relation to a cooperative accused person. Significant changes were recorded by the author in the evidence process.

The institute of the so-called cooperative person also exists in the legal order of the Slovak Republic. For the purposes of the comparative part of his *rigorosum* thesis, the author has decided to compare the Czech and the Slovak legislation; the reasons are explained in detail in the thesis' introduction. The Slovak legislation is characterized by the procedural solution of the institute application, however, according to the author's opinion, it is more formalized and institutionalized. This also involves greater protection for the cooperative person and other subjects of the Slovak criminal proceedings. The result of the legal regulation differs from the Czech variant, although the author considers the lawmakers' motives were to be identical. Even the Slovak judicial decision-making practice intervenes in individual interpretations and thus creates prerequisites for further procedures of the law application authorities.

The current legal regulation of the institute of the cooperative accused person, according to the author's opinion, requires certain legislative interventions, the interpretation of which has become part of the *de lege ferenda* chapter.

The *rigorosum* thesis is based on the current legislation of the Czech Republic and the Slovak Republic. The doctrinal views have been incorporated into the subject interpretation and confronted with real criminal practice. The internal law regulation of the state attorney's office of the Czech Republic and the system of the prosecution of the Slovak Republic are supplementary sources of information.

Seznam použitých zdrojů

Odborné publikace

České publikace

1. BOUKALOVÁ, H. *Interakce a komunikace ve vyšetřování trestné činnosti z pohledu psychologie*. 1. vydání. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012. 157 s. ISBN 978-80-7308-409-7.
2. FENYK, J. *Vademecum státního zástupce*. 1. vydání. Praha : ASPI Publishing, 2003. 521 s. ISBN 80-86395-80-4.
3. HLAVINKA, P. *Psychologie pro právníky*. 1. vydání. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 198 s. ISBN 978-80-244-3531-2.
4. SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. 154 s. ISBN 978-80-7380-153-3.
5. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2014. 1040 s. ISBN 978-80-7478-616-7
6. ŠČERBA, F. a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. 1. vydání. Praha : Leges, 2012. 128 s. ISBN 978-80-875-76-30-4.
7. VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 666 s. ISBN 978-80-7400-321-9.
8. VANTUCH, P. *Trestní řízení z pohledu obhajoby*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. 1072 s. ISBN 978-80-7400-457-5.

Zahraniční publikace

1. POLÁK, P. *Svedok v trestnom konaní*. 1. vydání. Bratislava : EUROKÓDEX, 2011. 296 s. ISBN 978-80-89447-47-3.

Komentářová literatura

Česká komentářová literatura

1. DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer, 2017 [cit. 11. 7. 2017]. Dostupné v Systému ASPI. ISBN 987-80-7552-600-7.
2. DRAŠTÍK, A., FREMR, R., DURDÍK, T. a kol. *Trestní zákoník: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer, 2015 [cit. 26. 7. 2017]. Dostupné v Systému ASPI. ISSN 2336-517X.
3. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. 7. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2013. 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
4. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. 2. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2012. 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

Zahraniční komentářová literatura

1. ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok s komentárom. 1. vydání*. Žilina : EUROKÓDEX, 2006. 624 s. ISBN 80-88931-47-9.
2. ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok. Veľký komentár. 3. vydání*. Bratislava : EUROKÓDEX, 2017. 956 s. ISBN 978-80-8155-070-6.
3. ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný zákon. Veľký komentár. 4. vydání*. Bratislava : EUROKÓDEX, 2018. 1008 s. ISBN 978-80-8155-076-8.
4. MINÁRIK, Š., ČENTÉŠ, J., HAŤAPKA, M., MATHERN, V., PALAREC, J., ŠTIFT, P. *Trestný poriadok. Stručný komentár. 2. vydání*. Bratislava : Wolters Kluwer (Iura Edition), 2010. 1392 s. ISBN 978-80-8078-369-3.

Právní předpisy a další primární zdroje

České právní předpisy

1. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
3. Vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
7. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.
11. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Zahraniční právní předpisy

1. Strafgesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 13. November 1998 (BGBl. I S. 3322), das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 30. Oktober 2017 (BGBl. I S. 3618) geändert worden ist.
2. Ustawa o świadku koronnym z dnia 25. czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 114, poz. 738).
3. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu.
4. Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 457/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení nehorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Sborníky

České sborníky

1. BRÁZDOVÁ, V. Institut korunního svědka z pohledu praxe státního zastupitelství. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 61–63. ISBN 80-7082-982-6.
2. GAJDIČIAR, V. Zákonnosť dokazovania pri aplikácii inštitútu spolupracujúceho obvineného. In: KOTÁSEK, J. (ed). *Trestněprávní a procesní alternativy v trestním právu individuálním a kolektivním. Dny práva – 2012 – Days of Law*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2013, s. 1399–1423. ISBN 978-80-210-6319-8. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2012/files/trestnepravniaalternativa/trestnepravniaalternativa.pdf.

3. KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. 503 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity, řada teoretická, Edice Scientia; sv. č. 539. ISBN 978-80-210-8072-0.
4. KLÁTIK, J. Úvaha nad cieľom rekodifikácie slovenského trestného procesu. In: HAMULÁK, O. a kol. *Debaty mladých právníků*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007, s. 165–168. ISBN 978-80-244-1925-1. Dostupné z: <http://odmp.upol.cz/wp-content/uploads/2010/05/ODMP-2007.pdf>.
5. MUSIL, J. Jsou námitky vznášené proti institutu korunního svědka oprávněné? In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 69–87. ISBN 80-7082-982-6.
6. NETT, A. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: DÁVID, R., SEHNÁLEK, D., VALDHANS, J. (ed.). *Dny práva 2010*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2010, s. 115–127. ISBN 978-80-210-5305-2. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik/sbornik.pdf.
7. PIPEK, J. Několik poznámek k institutu tzv. korunního svědka. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 65–69. ISBN 80-7082-982-6.
8. PIPEK, J. Několik poznámek k institutu tzv. korunního svědka. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 65–69. ISBN 80-7082-982-6.
9. POLÁK, P. Institut korunního svědka z pohledu soudní praxe. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 55–61. ISBN 80-7082-982-6.

10. SPRINGER, P. Korunní svědek v právní úpravě SRN a návrh nové úpravy v ČR. In: VÁLKOVÁ, H., STOČESOVÁ, S. (ed.). *Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 29–33. ISBN 80-7082-982-6.

Zahraniční sborníky

1. ČENTĚŠ, J. Přípravné konanie po piatich rokoch aplikácie Trestného poriadku. In: KURUC, P. (ed.). *Rekodifikovaný Trestný zákon a Trestný poriadok – analýza poznatkov z teorie a praxe. Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 9. februára 2011 na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave*. 1. vydání. Bratislava : EURÓKODEX, 2011, s. 161–171. ISBN 978-80-89447-57-2.
2. KURUC, P. (ed.). *Rekodifikovaný Trestný zákon a Trestný poriadok – analýza poznatkov z teorie a praxe. Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou konanej 9. februára 2011 na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave*. 1. vydání. Bratislava : EURÓKODEX, 2011. 552 s. ISBN 978-80-89447-57-2.
3. SŤAHULOVÁ, S. Podmienečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného. In: HAMULÁK, J., MARTVOŇ, A. (eds.). *Míľniky práva v stredoeurópskom prostore. Zborník z medzinárodnej konferencie doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2009, s. 996–1001. ISSN 978-80-7160-295-8.

Časopisecká literatúra

Česká časopisecká literatúra

1. MANDÁK, V. Pojetí výpovědi obviněného v našem trestním řádu. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2002, č. 5, s. 156–158. ISSN 1213-5313.

2. LÝSEK, M. Proč není v obžalobě návrh trestu? *Státní zastupitelství*. Praha : C. H. Beck, 2013, č. 4, s. 58. ISSN 1214-3758.
3. ŘEHÁČEK, J. Mlčeti zlato aneb spolupracují se státním zástupcem k přísnějšímu trestu. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2016, č. 2, s. 44–48. ISSN 1213-5313.
4. LATA, J. Trestní justice a postih korupce ve Spojených státech amerických – informace o semináři. *Státní zastupitelství*. Praha : C. H. Beck, 2016, č. 2, s. 50–52. ISSN 1214-3758.
5. JALČ, A. K niektorým aspektom dohodovacieho konania v trestnom konaní. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2011, č. 4, s. 106–111. ISSN 1213-5313.
6. KRISTKOVÁ, A. K legalitě a oportunitě v českém trestním řízení. *Trestní právo*. Praha : Wolters Kluwer. 2014, č. 4, s. 4–14. ISSN 1211-2860.
7. VANTUCH, P. Výpověď obviněného, jeho vyjádření k obvinění a přerušování výslechu. *Bulletin advokacie*. Praha : Česká advokátní komora, 2004, č. 11–12, s. 31–41. ISSN 1210-6348.
8. BUDAYOVÁ, L. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zvýšení. *Bulletin advokacie*. Praha : Česká advokátní komora, 2017, č. 11, s. 33–36. ISSN 1210-6348.
9. VONDRUŠKA, F., RŮŽIČKA, M. K postavení státního zástupce ve stadiu řízení před soudem po novele trestního řádu č. 265/2001 Sb. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2002, č. 3, s. 85–92. ISSN 1213-5313.
10. MANDÁK, V. Pojetí výpovědi obviněného v našem trestním řádu. *Trestněprávní revue*. Praha : C. H. Beck, 2002, č. 5, s. 156–158. ISSN 1213-5313.
11. IVOR, J., ZÁHORA, J. Nové trestné kódexy na Slovensku. *Kriminalistika*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2005, č. 4, s. 313–325. ISSN 1210-9150.

Zahraniční časopisecká literatura

1. ŽILINKA, M. Spolupracující osoba a procesné postupy podľa Trestného poriadku. *Justičná revue*. Bratislava : Ministerstvo spravodlivosti SR, 2007, č. 5, s. 622–627. ISSN 1335-6461.

Soudní rozhodnutí

Soudní rozhodnutí soudů České republiky

1. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. III.ÚS 2523/10.
2. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl.ÚS 4/94.
3. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 859/13.
4. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 13. 7. 2000, sp. zn. III.ÚS 464/99.
5. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 15. 5. 1997, sp. zn. IV.ÚS 153/96.
6. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16. 9. 2010, sp. zn. III.ÚS 3221/09.
7. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 6. 2004, sp. zn. III.ÚS 239/04.
8. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. II.ÚS 297/04.
9. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19. 6. 2007, sp. zn. II.ÚS 175/06.
10. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 1. 2001, sp. zn. IV.ÚS 472/2000.
11. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 7. 2003 sp. zn. III.ÚS 511/02.
12. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. III.ÚS 532/01.
13. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. 11. 1998, sp. zn. II.ÚS 406/97.
14. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 6. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 1956/13.
15. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II.ÚS 3525/16.
16. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16. 4. 1974, sp. zn. 6 Tz 24/74.

17. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 29. 6. 2015, č. j. 12 Ksz 4/2015–65.
18. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 12. 2013, sp. zn. 2 T 16/2012.
19. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 9. 2011, sp. zn. 9 T 7/2011.
20. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2014, sp. zn. 43 T 2/2014.
21. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3197/2013.
22. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 1. 1968, sp. zn. 4 Tz 102/67.
23. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018.
24. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 2006, sp. zn. 8 Tdo 721/2006.
25. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 2. 1987, sp. zn. 11 Tz 5/87.
26. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/68.
27. Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/68.
28. Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 27. 2. 1989, sp. zn. 5 Tz 4/89.
29. Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 30. 1. 1976, sp. zn. 5 Tz 166/75.
30. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 4. 10. 2011, sp. zn. 2 As 93/2011.
31. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 6. 2017, sp. zn. 5 To 55/2016.
32. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 To 46/2014.
33. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 1993, sp. zn. 5 To 60/93.
34. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 2 To 66/2016.

35. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 2. 2010, sp. zn. 6 To 72/2009.
36. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 5 To 9/2012.
37. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 To 46/2014.
38. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 6. 2014, sp. zn. 4 To 28/2014.
39. Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 10. 1985, sp. zn. Tpjf 24/85.
40. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 5. 9. 1994, sp. zn. 8 To 257/94.
41. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 1. 2006, sp. zn. 10 To 7/2006.
42. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 3. 2016, sp. zn. 4 Tdo 157/2016.
43. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012.
44. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 7 Td 12/2016.
45. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. 3 Tdo 89/2018.
46. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 5 Tdo 413/2012.
47. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 983/2016.
48. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015
49. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 7 Tdo 1252/2006.
50. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2015, sp. zn. 4 Tdo 254/2015.
51. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. 11 Tdo 716/2015.
52. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 4. 2016, sp. zn. 11 Tdo 95/2016.
53. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2018, sp. zn. 11 Tdo 155/2018.
54. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 11 Tdo 638/2017.
55. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. 11 Tdo 638/2017.
56. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 122/2015.

57. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 11 Tdo 122/2015.
58. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 3 Tdo 87/2012.
59. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2017, sp. zn. 3 Tdo 315/2017.
60. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 7 Tdo 180/2014.
61. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 5 Tdo 749/2015.
62. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 11 Tdo 1423/2016.
63. Usnesení Nejvyššího soudu ČSFR ze dne 11. 7. 1991, sp. zn. 2 Ntdf 4/91.
64. Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 9. 3. 1976, sp. zn. 3 To 5/76.
65. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. III.ÚS 1537/07.
66. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 11. 11. 2008, sp. zn. I.ÚS 2560/08.
67. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 12. 4. 2006, sp. zn. I.ÚS 627/05.
68. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III.ÚS 859/13.
69. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. II.ÚS 3713/14.
70. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. 2. 2016, sp. zn. III.ÚS 1825/15.
71. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 2. 5. 2016, sp. zn. II.ÚS 620/16.
72. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. II.ÚS 1954/11.
73. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 26. 7. 2005, sp. zn. I.ÚS 54/05.
74. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III.ÚS 1811/12.
75. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. II.ÚS 3198/13.
76. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 3. 11. 2005, sp. zn. II.ÚS 573/05.
77. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. II.ÚS 2158/14.
78. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. IV.ÚS 1816/16.
79. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. I.ÚS 589/06.

80. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 4. 2002, sp. zn. 5 To 70/2002.
81. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 8. 2000, sp. zn. 1 To 66/2000.
82. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. 6 To 95/2011.
83. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 7. 1997, sp. zn. 12 To 76/97.
84. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 3. 1994, sp. zn. 11 To 38/94.
85. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 7. 1999, sp. zn. 12 To 86/99.
86. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 7. 2001, sp. zn. 2 To 94/01.
87. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 3. 1994, sp. zn. 1 To 44/94.
88. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. 6 To 95/2011.
89. Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16. 6. 1976, sp. zn. Tpjf 30/76.
90. Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22. 2. 1967, sp. zn. Pls 3/6.

Soudní rozhodnutí zahraničních soudů

1. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 5. 2014 ve věci Cornelis v. Nizozemsko, č. 994/03.
2. Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. BVerfG, 2 BvR 1895/03.
3. Rozsudek Okresního soudu Žilina ze dne 2. 3. 2017, sp. zn. 1 Tk 1/2015.
4. Usnesení Krajského soudu Banská Bystrica ze dne 8. 11. 2017, sp. zn. 4 To 22/2016.
5. Usnesení Krajského soudu Bratislava ze dne 4. 10. 2017, sp. zn. 2 To 83/2017.

6. Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 17. 7. 2013, sp. zn. 3 Tdo 29/2013.
7. Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. 4 To 10/2015.
8. Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 1 To 7/2012
9. Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 3 To 8/2016.
10. Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 6. 2. 2017, sp. zn. 4 To 6/2016.
11. Usnesení Okresního soudu Košice II ze dne 7. 11. 2012, sp. zn. 8 T 147/2010.
12. Usnesení Okresního soudu Liptovský Mikuláš ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 2 T 137/2011.
13. Usnesení Ústavního soudu SR ze 18. 10. 2016, sp. zn. III.ÚS 708/2016.
14. Usnesení Ústavního soudu SR ze dne 5. 12. 2017, sp. zn. I.ÚS 609/2017.
15. Usnesení Ústavního soudu SR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. III.ÚS 758/2016.

Důvodové zprávy

1. Dôvodová správa k zákonu č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.
4. Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.

Internetové zdroje

1. FRIČOVÁ, Z. Korunní svedkovia už nebudú závislí od milosti prezidenta. *Trend.sk* [online]. 19. 6. 2003 [cit. 23. 9. 2018]. ISSN 1336-2674. Dostupné

z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/korunni-svedkovia-uz-nebudu-zavisli-od-milosti-prezidenta.html>.

2. ŠRÁMEK, D. Ústavní právník Kandalec: Odepření práva obviněného na nahlížení do spisu musí být řádně zdůvodněno. *Česká justice* [online]. 4. 5. 2018 [cit. 9. 9. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/05/ustavni-pravnik-kandalec-odepreni-prava-obvineneho-nahlizeni-spisu-musi-byt-radne-zduvodneno/>.

Ostatní

1. Generální prokuratura Slovenské republiky. Správa generálneho prokurátora Slovenskej republiky o činnosti prokuratury v roku 2014 a poznatkoch prokuratury o stave zákonnosti v Slovenskej republike. 20. 10. 2015 [cit. 14. 10. 2018]. Dostupné z: <https://www.genpro.gov.sk/extdoc/53773/Spr%E1va>.
2. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Rekodifikace trestního práva procesního* [online]. § x32 Náležitosti obžaloby. Dostupné z: <https://tpp.justice.cz/x32-nalezitosti-obzaloby/>.
3. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Rekodifikace trestního práva procesního* [online]. Odůvodnění § x32 Náležitosti obžaloby. Dostupné z: <https://tpp.justice.cz/oduvodneni/?a=2141>.
4. Nejvyšší státní zastupitelství ČR. Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 1 SL 114/2014.
5. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 8/2009, o trestním řízení, ve znění pozdějších změn.
6. Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2004, jímž se vydává kancelářský řád státního zastupitelství, ve znění pozdějších změn.
7. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (korunní svědek) [online]. *Sněmovní tisk 802*

[cit. 16. 9. 2018]. Poslanecká sněmovna, 4. období, 2002–2006. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&T=802>.

8. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Vládní návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku a zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim [online]. *Sněmovní tisk 746* [cit. 16. 9. 2018]. Poslanecká sněmovna, 4. období, 2002–2006. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&T=746>.
9. Stížnost ministra spravedlnosti pro porušení zákona ze dne 16. 2. 2018, č. j. MSP-782/2017-OJD-SPZ/2.
10. ŠIMEK, F. *Institut spolupracujícího obviněného*. Plzeň, 2018. 121 s. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta právnická.
11. Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších změn.
12. Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství poř. č. 1/2005, č. j. SL 794/2003, stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu v přípravném řízení v případě rozhodování o odměně ustanoveného obhájce obviněného za účast u podání vysvětlení podle ustanovení § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu a při sepisování úředního záznamu o obsahu vysvětlení podle § 158 odst. 5 trestního řádu.

Přílohy

Příloha č. 1 – vzor protokolu o výsledku obviněného podle § 178a odst. 3 trestního řádu

Krajské státní zastupitelství v Plzni

Veleslavínova 38, 306 36 Plzeň
tel. 377 868 511 fax 377 868 512
ID datové schránky: yyuabde

---

spisová značka

PROTOKOL O VÝSLECHU OBVINĚNÉHO podle § 178a odst. 3 trestního řádu

V Plzni v budově krajského státního zastupitelství byl dne ..... v ..... hodin zahájen výslech obviněného

Příjmení, jméno:

Dřívější příjmení:

Místo narození, okres, kraj:

Datum narození:

Bydliště:

Průkaz totožnosti: totožnost osvědčena předvádějícími příslušníky PČR

Státní příslušnost:

Národnost:

Osobní stav:

Zdržuje se: t. č. ve vazbě ve .....

Adresa pro účely doručování:

.....

Adresa zaměstnavatele:

.....

Vzdělání:

Majetkové poměry:

Čistý měsíční příjem:

Dřívější tresty:

V minulosti vyslýchán pro trestný čin:

Dřívější tresty:

Poučení obviněného:

Podle § 33 odst. 1 trestního řádu máte právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se vám kladou za vinu a důkazům o nich, nejste však povinen vypovídat. Můžete uvádět okolnosti a důkazy sloužící k vaší obhajobě, činit návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky. Máte právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůžete radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Můžete žádat, abyste byl vyslýchán za účasti svého obhájce, a aby se obhájce zúčastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 165 trestního řádu). Jste-li ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody, můžete s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby.

Podle § 91 odst. 1 trestního řádu, je-li vedeno řízení pro trestný čin, u něhož lze sjednat dohodu o vině a trestu, může obviněný za přítomnosti obhájce sjednat se státním zástupcem dohodu o vině a trestu, kterou schvaluje soud. Je-li sjednána dohoda o vině a trestu, obviněný se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, s výjimkou případu, kdy takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, s níž souhlasil. Podle § 175a odst. 8 trestního řádu dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení o zvlášť závažném zločinu a v řízení proti uprchlému.

Podle § 92 odst. 2 trestního řádu máte možnost se k obvinění podrobně vyjádřit, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvést okolnosti, které obvinění zeslabují či vyvracejí a nabídnout o nich důkazy.

Podle § 92 odst. 3 trestního řádu Vám mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo odstranění neúplností, nejasností a rozporů. Otázky musí být kladeny jasně a srozumitelně bez předstírání klamavých a nepravdivých okolností; nesmí v nich být naznačeno, jak na ně odpovědět.

Podle § 93 odst. 1 trestního řádu vám může být dovoleno, aby dříve než dáte odpověď, jste nahlédl do písemných poznámek, které musíte vyslýchajícímu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí.

Podle § 33 odst. 2 trestního řádu osvědčíte-li, že nemáte dostatek prostředků, abyste si hradil náklady obhajoby, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení soudce, že máte nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu. Podle § 33 odst. 3 trestního řádu podáváte v přípravném řízení návrh na rozhodnutí o obhajobě bezplatné nebo za sníženou odměnu včetně příloh, jimiž prokazujete jeho důvodnost, prostřednictvím státního zástupce, v řízení před soudem pak prostřednictvím soudu, který koná řízení v prvním stupni.

Podle § 55 odst. 1 písm. c) trestního řádu máte za povinnost uvést adresu pro účely doručování písemností určených k vašim rukám.

Podle § 65 odst. 1 trestního řádu máte právo nahlížet do spisů, činit si z nich výpisky a poznámky a na svoje náklady si pořizovat kopie spisů a jejich částí. Podle § 65 odst. 2 trestního řádu vám může toto právo policejní orgán ze závažných důvodů odepřít, důvod odepření, pokud o to požádáte, přezkoumá státní zástupce. Práva dle § 65 odst. 1 trestního řádu nelze odepřít obviněnému a obhájci, jakmile byli upozorněni na možnost prostudovat spis a při sjednání dohody o vině a trestu.

Podle § 157a odst. 1 trestního řádu máte právo kdykoli v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu.

Podle § 165 odst. 1 trestního řádu se můžete se souhlasem policejního orgánu zúčastnit vyšetřovacích úkonů a klást otázky vyslýcháným svědkům.

Podle § 95 odst. 2 trestního řádu máte právo, aby Vám po skončení výslechu byl protokol předložen k přečtení, nebo požádáte-li o to, musí Vám být přečten. Máte právo žádat, aby byl protokol doplněn nebo aby v něm byly provedeny opravy v souhlase s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 trestního řádu protokol o výslechu, který byl prováděn bez přibrání zapisovatele, je nutno před podpisem předložit k přečtení nebo přečíst za přítomnosti nezúčastněné osoby. Máte-li proti obsahu protokolu námítky, je nutno je projednat v přítomnosti přibrané osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 66 odst. 1 trestního řádu Vás dále poučuji o tom, že kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení, nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle trestního řádu, může být v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000,- Kč.

Podle § 345 odst. 1 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu, podle § 345 odst. 2 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání.

Podle § 307 odst. 1 trestního řádu v řízení o přečinu může se souhlasem obviněného soud a v přípravném řízení státní zástupce podmíněně zastavit trestní stíhání, jestliže se obviněný k trestnému činu doznal, nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání a vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu, lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

Podle § 307 odst. 2 trestního řádu, je-li to odůvodněno povahou a závažností spáchaného přečinu, okolnostmi jeho spáchání anebo poměry obviněného, soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodne o podmíněném zastavení trestního stíhání pouze tehdy, pokud obviněný splní podmínky uvedené v § 307 odst. 1 trestního řádu a zaváže se, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti, v souvislosti s níž se dopustil přečinu, nebo složí na účet soudu a v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu, a vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující. Podle § 307 odst. 3 trestního řádu se zkušební doba stanoví na dobu 6 měsíců až 5 let.

Podle § 309 odst. 1 trestního řádu v řízení o přečinu může se souhlasem obviněného a poškozeného soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o schválení narovnání a zastavit trestní stíhání, jestliže obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán a nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, uhradí poškozenému škodu způsobenou přečinem, nebo učiní potřebné úkony k její úhradě, případně jinak odčiní újmu vzniklou přečinem, vydá bezdůvodné obohacení získané přečinem nebo učiní jiná vhodná opatření k jeho vydání a složí na účet soudu, nebo v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžní částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu, a považuje-li takový způsob vyřízení věci za dostačující vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného činu, k míře, jakou byl přečinem dotčen veřejný zájem, k osobě obviněného a jeho osobním a majetkovým poměrům.

Podle § 2 odst. 14 trestního řádu máte právo užívat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o kterém uvedete, že jej ovládáte.

Podle § 28 odst. 1 trestního řádu neuvedete-li jazyk, který ovládáte, nebo uvedete-li jazyk či dialekt, který není jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem a pro takový jazyk nebo dialekt není zapsána žádná osoba v seznamu

tlumočnicků, ustanoví vám orgán činný v trestním řízení tlumočnicka pro jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem.

Podle § 36 odstavec 3 trestního řádu, musíte mít obhájce. Pokud si obhájce ne zvolíte sám, nebo nebude-li vám zvolen příbuzným v pokolení přímém, sourozencem osvojitelem, osvojencem, manželem, partnerem, druhem nebo zúčastněnou osobou (§ 37, § 38 trestního řádu), bude vám obhájce ve smyslu ust. § 39 trestního řádu ustanoven. Podle § 37 odst. 2 trestního řádu si můžete zvolit místo obhájce, který vám byl ustanoven nebo oprávněnou osobou zvolen, obhájce jiného. Podle § 37 odst. 3 trestního řádu pokud si zvolíte dva nebo více obhájců a neoznámíte-li orgánu činnému v trestním řízení, kterého z těchto obhájců jste zmocnil k přijímání písemností a k vyrozumívání o úkonech trestního řízení, určí jej předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Podle § 36b trestního řádu, je-li dán důvod obhajoby dle § 36 odst. 3 trestního řádu, se můžete vzdát nutné obhajoby, nejde-li o trestný čin, za který lze uložit výjimečný trest. Obhájce se můžete vzdát i v případě nutné obhajoby dle § 36 odst. 4 písm. a) trestního řádu.

Podle § 178a trestního řádu Vás poučuji, že v tomto řízení o zločinu Vás může státní zástupce v obžalobě označit za spolupracujícího obviněného, jestliže mu oznámíte skutečnosti, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění takového zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo které pomohou zabránit dokonání takového zločinu, a zavázete se podat jak v přípravném řízení, tak i řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech, doznáte se k činu, pro který jste stíhán, přičemž nejsou důvodné pochybnosti o tom, že Vaše doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, a prohlásíte, že souhlasíte s tím, abyste byl označen jako spolupracující.

Podle § 178a trestního řádu Vás poučuji, že pokud budete označen jako spolupracující obviněný, jste povinen setrvat na svém doznání a dodržet své závazky uvedené v předchozím odstavci a dále, že pokud v přípravném řízení nebo v řízení před soudem své závazky porušíte, nebudete nadále za spolupracujícího obviněného považován.

Podle § 58 odst. 4 trestního zákoníku může soud snížit trest odnětí svobody také pachateli označenému jako spolupracující obviněný, který splnil stanovené podmínky podle trestního řádu. Přitom vezme v úvahu jeho doznání v porovnání se zvláště závažným zločinem spáchaným členem organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jehož dokonání pomohl zabránit anebo k jeho objasnění přispěl, dále význam takového jeho jednání, osobu pachatele a okolnosti případu, zejména zda a jakým způsobem se podílel na takovém zvláště závažném zločinu, jehož dokonání pomohl zabránit anebo k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním případně způsobil. Omezením stanoveným v odstavci 3 přitom není vázán.

Vyjádření obviněného k poučení:

Před započítím výslechu jsem byl vyslychající poučen o svých právech, poučení jsem v plném rozsahu porozuměl a nežádám jeho další doplnění.

Byl jsem poučen dle shora uvedených ustanovení o ustanoveních o spolupracujícím obviněném a uvádím, že poučení jsem porozuměl, chápu jeho obsah a nežádám dalšího doplnění.

Dále uvádím, že souhlasím s podmínkami, které obsahuje ustanovení § 178a trestního řádu, budu vypovídat k činnosti organizované skupiny, která se zabývala ....., tedy ke skutečnostem, které se mi kladou za vinu v usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne ....., a budu vypovídat podle pravdy a na základě svobodného uvážení. Jsem si vědom všech svých povinností v průběhu celého trestního řízení, které vyplývají z institutu spolupracujícího obviněného.

Byl jsem poučen o tom, že musím mít obhájce a uvádím, že jsem si zvolil obhájce ....., advokáta se sídlem v ..... . I nadále trvám na tom, aby mě v mé trestní věci zastupoval.

Rovněž jsem byl poučen o tom, že svojí výpovědí nesmím nikoho křivě obvinít, protože bych se mohl dopustit trestného činu křivé obvinění. Byl jsem poučen, že mám právo odmítnout vypovídat ve své trestní věci. Poučení jsem porozuměl a uvádím, že dobrovolně vypovídat chci a budu.

Cítím se zdrav a jsem schopen dnešního výslechu.

Před započítím výslechu jsem byl rovněž seznámen s jeho předmětem, čemuž jsem také porozuměl.

Výslechu se od počátku účastní:

státní zástupce –
obviněný –
obhájce obviněného –
vyšetřovatel –

Obviněný ..... a obhájce ..... dotázáni, zda žádají rozmluvu bez přítomnosti třetích osob, oba shodně prohlašují, že nežádají rozmluvu a to ani v přítomnosti dalších na úkonu se účastnících osob. Obviněný výslovně prohlašuje, že nežádá přítomnost tlumočníka, českému jazyku dobře rozumí slovem i písmem.

1) Po poučení obviněný ..... státnímu zástupci oznamuje:

X X X

Obviněný uvádí, že to je zatím vše, co k věci chce a může uvést.

Po výše uvedeném souvislém a nepřerušovaném vyjádření obviněného přistoupeno k výslechu formou kladení otázek – otázky klade státní zástupce.

X X X

2) Po poučení obviněný státnímu zástupce doznává:

Už v průběhu výsledku jsem u jednotlivých skutků a jednání vždy popsal svoji účast na tom kterém konkrétním jednání, pozici mezi osobami, které se dále toho kterého jednání dopustily, a jsem toho názoru, že není třeba znovu u každého z popsaných skutků specifikovat moji účast, moje jednání, to je podrobně popsáno v protokolu výše.

Znovu prohlašuji, že doznání, které jsem učinil, jsem učinil svobodně, vážně a určitě. Nebyl jsem nikým nucen, přemlouván či jinak ovlivňován. Je to moje výpověď.

3) Po poučení obviněný k důsledkům vlastního postupu státnímu zástupci uvádí:

Obviněný je v závěru výsledku poučen o tom, že

- a) oznámení o trestné činnosti, vlastnímu doznání, možnosti být označen jako spolupracující obviněný musí výslovně uvést, že souhlasí s tím, aby takto označen byl;
- b) o důsledcích, které je postihnout v případě, kdy poruší uložené povinnosti, tzn. nesetrvá na svém doznání, jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem, popře doznání, prohlásí, že jeho projev nebyl svobodný, vážný a určitý či následně odmítne označení jako spolupracující obviněný či popře některou ze skutečností, které ve výsledku uvedl, tedy že nadále ztratí veškeré výhody spolupracujícího obviněného a nadále takto označován nebude, když jeho původní výsledky ve věci jsou nadále důkazně použitelné.

Po poučení ve smyslu shora uvádí:

Souhlasím s tím, abych byl označen jako spolupracující obviněný.

Jsem si plně vědom vážnosti své výpovědi, doznání, které jsem učinil, jsem si vědom, že musím dodržet všechny povinnosti, které jsou spojené s označením jako spolupracující obviněný. Jsem připraven všem těmto povinnostem dostát a dodržet je.

Vypověděl:

obviněný

Výslech provedl i zapsal

státní zástupce

OBHÁJCE

Přítomni:

Výslech ukončen dne ..... v ..... hodin.

Příloha č. 2 – vzor záznamu o dočasném odložení vznesení obvinění podle
§ 205 odst. 1 slovenského trestního řádu

Prezídium Policajného zboru
úrad boja proti organizovanej kriminalite
odbor Bratislava, oddelenie vyšetrovania
Pribinova 2, 812 72 Bratislava
tel. 09610 52239, fax 09610 59160

57
Lustrum

CVS:F

Bratislava 22. 12. 2008

Z á z n a m
o dočasnom odložení vznesenia obvinenia

Podľa § 205 ods. 1 Trestného poriadku **dočasne odkladám vznesenie obvinenia**
proti

nar. v Bratislave, tr. bytom

pre obzvlášť závažný zločin **podvodu** spolupáchateľstvom podľa § 20, § 221 ods. 1, ods.
3 písm. c/, ods. 4 písm. a/ Trestného zákona a
zločin **falšovania a pozmeňovania verejnej listiny**, úradnej pečate, úradnej uzávery,
úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1, 5 Trestného zákona na tom
skutkovom základe,

že

v presne nezistenom čase najneskôr v roku 2007 v Bratislave prezývaný
, nar. bytom ponúkol
možnosť robiť preňho a to zarobiť si tým, že podpíše nejaké papiere, neskôr
bol predstavený nar. 3, bytom
, ako „človek i“, ktorý jej povedal, že bude mať pre ňu robotu
a v budúcnosti sa ozve, neskôr jej zavolať, že má pre ňu robotu a aby si pripravila
fotografie na občiansky preukaz, tieto od nej prevzal a za bližšie nezistených okolností
nechal vyhotoviť falzifikát občianskeho preukazu č. osobnými údajmi
nar. bytom, a s fotografiou

približne o tri dni po odovzdaní fotografií zavolať aby pricestovala do
Bratislavy, kde sa **5.11.2007** stretli, jej vo vozidle odovzdal uvedený
falzifikát občianskeho preukazu, návrhy kúpnej zmluvy, peniaze na úhradu poplatku za
osvedčenie pravosti podpisu, ukázal jej vzor podpisu na meno „“ a prikázal jej,
aby si nacvičila takýto podpis, potom ju odviezol k notárskemu úradu JUDr.
v Bratislave na a za sľúbenú odmenu 5.000,-Sk ju poslal, aby
na notárskom úrade osvedčila svoje podpisy na odovzdaných zmluvách, tu
preukázala svoju totožnosť falzifikátom občianskeho preukazu
s identitou a podpísala kúpnu zmluvu v mene predávajúcej, ktorou
predala pozemok parc. č. záhrada o výmere m²,
zapísaného na LV č. vedeného Správou katastra pre hl. m. SR Bratislavu, okres
Bratislava III, obec Bratislava – m.č. k.ú. za 8.000.000,-Sk

v hotovosti, avšak kúpna cena splatná v deň podpisu vyplatená nebola, a následne podpísané zmluvy, falzifikát občianskeho preukazu a potvrdenie o úhrade odovzdala , ktorý jej vvolatil odmenu 500,-Sk,

po tomto , nar. tr. bytom na požiadanie podpísal zmluvu v mene kupujúceho, tieto osoby podpísali návrh na vklad a zabezpečil podanie návrhu na vklad, ktorý bol podaný 5.11.2007 na Správe katastra pre hl. m. SR Bratislavu pod a vklad bol povolený .2007,

čím , nar. bytom , prvotnému majiteľovi nehnuteľnosti bola spôsobená škoda vo výške najmenej 5.000.000-Sk (165.969,59 €),

lebo . i významnou mierou podieľala na objasnení zločinu spáchaného organizovanou skupinou a zistení páchatel'ov.

vyšetrovateľ PZ
mjr Mgr.

Súhlas na dočasné odloženie vznesenia obvinenia v zmysle § 205 ods. 1 Trestného poriadku bol udelený 19.12.2008.

prokurátor
Generálnej prokuratúry SR

Příloha č. 3 – vzor pokynu prokurátora ke vznesení obvinění podle § 205 odst. 3 slovenského trestního řádu

GENERÁLNA PROKURATÚRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Trestný odbor
Štúrova 2, 812 85 Bratislava 1

Prezídium Policajného zboru
Národná kriminálna agentúra
národná protizločinecká jednotka
expozitúra Východ
Rastislavova 69
040 01 Košice

Váš list číslo/zo dňa
ČVS:F

Naše číslo

Vybavuje/linka
JUDr.

Bratislava
16.05.2017

Vec
Obv. : a spol. – pokyn

Vo vyššie uvedenej trestnej veci Vám podľa § 205 ods. 3 Trestného poriadku

dávam pokyn na vznesenie obvinenia

nar. v bytom
, okres

Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky bola 09.05.2017 v predmetnej trestnej veci doručená žiadosť vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru Národnej kriminálnej agentúry národnej protizločineckej jednotky expozitúra Východ na vydanie pokynu podľa § 205 ods. 3 Trestného poriadku na vznesenie obvinenia

V trestnej veci obvinených a
v súčasnosti vedenej na Národnej kriminálnej agentúre národnej protizločineckej jednotke expozitúra Východ pod ČVS: za
trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. b), písm. c) Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku a iné, bol dozorovým prokurátorom 23.06.2014 v pôvodnej trestnej veci vedenej pod ČVS:
podľa § 205 ods. 1 Trestného poriadku daný súhlas na dočasné odloženie vznesenia obvinenia osobe nar. v (

, bytom , , , okres , ktorý svojou výpoveďou významnou mierou pomohol objasneniu uvedeného závažného trestného činu.

Podľa § 205 ods. 3 Trestného poriadku, ak pominú dôvody na dočasné odloženie vznesenia obvinenia, policajt na pokyn prokurátora bez meškania vznesie obvinenie.

Vzhľadom na skutočnosť, že v danej trestnej veci pominuli dôvody na dočasné odloženie vznesenia obvinenia , pričom hrozí, že 09.07.2017 dôjde k premlčaniu trestného stíhania za skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin vraždy podľa § 219 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. poškodeného , je potrebné postupovať podľa § 205 ods. 3 Trestného poriadku a menovanému bez meškania vzniesť za daný skutok obvinenie.

prokurátorka